

Міністерство освіти і науки України

Модельні навчальні програми

«УКРАЇНСЬКА ЖЕСТОВА МОВА»

для 7-10 класів(Н 91) спеціальних закладів загальної середньої освіти

(автори: Біланова О.А, Іващенко Л.Д.)

КИЇВ-2024

Пояснювальна записка

Навчальний предмет «Українська жестова мова» є однією з головних дисциплін мовно-літературної освітньої галузі, бо є важливим для формування всебічно розвиненої мовної особистості з порушеннями слуху, передбачає опанування УЖМ на основі словесної - української мови.

Усвідомлення ролі і значущості УЖМ поряд зі словесною мовою – українською (білінгвізм), стає не лише ключовим елементом у розумінні стратегії освітнього поступу для здобувачів зі зниженим слухом, а й інструментом здатності мислити двома мовами, здатності не стільки сприймати і переробляти інформацію, скільки шукати і знаходити зміст цієї інформації двома мовами, пов'язувати засвоєну інформацію зі змістом подій минулого, теперішнього і майбутнього, робити усе це надбанням індивідуального й колективного досвіду у формі “діалогу культур”.

Програма розроблена з урахуванням вимог Державного стандарту базової середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України № 898 від 30 вересня 2020 р., Наказ Міністерства освіти і науки України № 1317 від 07 грудня 2021 року «Про затвердження типової освітньої програми для 5-10 (11) класів спеціальних закладів середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами»), ключових напрямів Нової української школи, реалізації положень неперервності мовної освіти, компетентнісних засад переходу від початкової до базової середньої освіти, зокрема циклу **(7-10 класи)**, модельних програм з української жестової мови для 5-6 класів, розроблених у 2022 році.

Мета навчання української жестової мови - розвиток мовної особистості здобувача освіти з порушеннями слуху, яка оволодіває УЖМ - цілісною інформаційно-мовною системою, як другою мовою, на основі першої - УМ, забезпечує розвиток (мислення, пам'яті, комунікації у різних формах), формування компетентного мовця, який вивчає жестомовну культуру й традиції Українського товариства глухих.

Відповідно до мети вирішуються **завдання**:

1) розкриття й формування потенційних можливостей, мовного чуття, здібностей мовної особистості до опанування мовного багатства УЖМ (комунікативне, кінетичне, семантичне, морфологічне, синтаксичне) й активно користуватися ним, удосконалювати у формах жестового й писемного мовлення;

2) розвиток і засвоєння знань, формування вмінь і навичок - необхідних компетентностей для здійснення ефективної комунікації;

3) виховання ціннісного ставлення до української жестової мови, як другої, усвідомлення естетичної й культурної цінності УЖМ, забезпечення умов і можливостей її використання поряд з УМ в соціумі.

Вивчення української жестової мови відіграє важливу роль у розвитку жестового, словесного (писемного) мовлення, формуванні компетентнісного досвіду мовної особистості, адже в процесі вивчення і порівняння двох мов реалізується не лише мовна, мовленнєва, комунікативна, а й компенсаторно-розвиткова складова, що надзвичайно важливо для учнів зі зниженим слухом.

Програма охоплює чотири (комунікативна, мовна, мовленнєва, соціокультурна) **змістові компетентнісні лінії**. Кожна з ліній є своєрідним важливим напрямом, має свою мету, завдання, а в комплексі - є своєрідним концентрично-спіральним механізмом забезпечення, розширення, поглиблення і набуття не епізодичного, а систематичного компетентнісного досвіду мовної особистості здобувача освіти з порушеннями слуху.

Парадигма УЖМ2-УМ1 і змістові компетентнісні лінії.

Мовна – знання про: УМ і УЖМ, як знакові комунікативні, інформаційні мовні системи, подібність, відмінність (порівняння, співставлення, аналіз, класифікація, визначення та ін.);

Мовленнєва – володіння рецептивними, продуктивними (пасивними) навичками усного, писемного, дактильного мовлення та калькованого жестового мовлення, природного жестового мовлення;

Комунікативна – володіння навичками монологічного, діалогічного мовлення, розвиток здатності застосовувати природне, кальковане жестове мовлення, словесне (писемне, дактильне, усне) мовлення як засіб спілкування відповідно з урахуванням теми (мети, завдань, ситуації, намірів і особливостей учасників комунікації);

Соціокультурна – від ознайомлення до володіння:

а) знаннями про культурні, етичні правила, норми, особливості, традиції чуючої спільноти і глухої спільноти, застосування знань під час спілкування з урахуванням соціокультурних умов комунікації;

б) вміннями усвідомленого переходу (переключення) між УМ і УЖМ, УМ і МЖМ, МЖМ і УЖМ під час спілкування.

Всі чотири лінії пронизує **перекладна** (пряма, зворотна) **лінія**, яка окремо не виділена, але знаходить своє відображення в поступовому оволодінні вміннями точно перекладати СО (ЖО), ССП (ЖСП), СР (ЖР), відтворювати зміст інформаційного повідомлення (висловлювання) засобами другої мови зі збереженням значення-смыслу, форми, стилю висловлювання, яке представлено засобами першої мови.

Вивчення програмового матеріалу з УЖМ вибудовано з урахуванням міжпредметних зв'язків. Це сприятиме поглибленому розумінню мовних явищ, розширенню світогляду, формуванню умінь застосовувати суміжні знання з інших навчальних предметів. У запропонованій системі видів навчальної діяльності особливе місце посідають завдання, вправи, які спрямовані на

формування мовних, мовленнєвих, комунікативних навичок, як здатності учнів усвідомлено засвоювати, інтегрувати сформовані види навичок зі змістом висловлювання, як становлення умінь використовувати особистий мовний тезаурус (жестівник-словник) для індивідуального вирішення різноманітних вербальних і невербальних ситуативних завдань (від репродуктивного осмислення до творчого пошуку).

Програма складається з пояснювальної записки, основної частини, яка містить такі компоненти: зміст навчального матеріалу, види навчальної діяльності, очікувані результати навчання, які відповідають вимогам Державного стандарту базової середньої освіти, напрями компенсаторно-розвиткової роботи.

У програмі не передбачено поділ годин на вивчення тієї чи іншої теми. Це робить вчитель жестової мови самостійно.

У програмі використано скорочення: жестова одиниця - ЖО, жестосполучення - ЖСП, жестове речення - ЖР, українська жестова мова - УЖМ, жестова мова - ЖМ, міжнародна жестова мова- МЖМ, словесна мова - СМ, словесне речення - СР, словосполучення- ССП, семантична помилка -СП, словесна одиниця - СО, українська мова - УМ, кальковане жестове мовлення - КЖм, дактильне мовлення - Дм, немануальний компетент - НК, активна рука -АР, пасивна рука - ПР, жестове ім'я - ЖІ, калькована жестова одиниця -КЖо, граматична основа - ГО, граматична помилка - ГП, однорідні члени речення - ОЧР, члени речення - ЧР.

УКРАЇНСЬКА ЖЕСТОВА МОВА
7 клас
(35-36 години, 1 година на тиждень)

Змістові компетентнісні лінії:

- ❖ комунікативна
- ❖ мовна
- ❖ мовленнєва
- ❖ соціокультурна

Зміст навчального матеріалу.

Кінетика. Будова жесту.

Семантика. Семантика - розділ мовознавства. Семантичне значення жесту. Семантична помилка. Антожести.

Синожести, ряд синожестів. Оможести. Безеквівалентна група ЖО. Новожести. Старожести. Жестоімена.

Морфологія. Самостійні частини мови: Жестоназва. Жестоознака. Жестоособа. Жесточисло. Жестодія. Прижестодія.

Службові частини мови: Прижест. Жестосполучник.

Синтаксис складного речення.

Українська жестова мова - рідна мова глухих.

Вивчення і дослідження діалогічних текстів.

Індивідуальне діалогічне мовлення.

Американська жестова мова.

Орієнтовні теми для поглибленого вивчення.

Повторення.

Основна частина

Зміст навчального матеріалу	Види навчальної діяльності	Очікувані результати навчання	Напрями компенсаторно-розвиткової роботи
<i>Мовна і мовленнєва змістова компетентнісна лінія</i>			
Кінетика.Будова жесту.			
<p>Повторення та поглиблення вивченого у шостому класі. Кінетика - розділ мовознавства про найменші одиниці мовлення. Утворення жестів Кжм. Експериментування з калькованими ЖО.</p>	<p>З урахуванням накопиченого досвіду: -узагальнення інформації щодо компонентів ЖО на новому матеріалі: уточнення з елементами бесіди і опорою на наочність («Компоненти жесту», «Конфігурації», «Локалізації», «Характер і напрямок руху», «Немануальний компонент»); -розрізнення ЖО за одним (двома)</p>	<p>Учень/учениця: – знає, що кінетика - це розділ мовознавства, який вивчає кінетичний склад мови - кінемі (компоненти) жесту: конфігурації, локалізація, характер і напрямок руки (долоні, пальців), немануальний компонент (артикуляційний, мімічний, поєднаний), їхні властивості, функції, закономірності поєднання, ознаки, інтонування; правильно азиває терміни і позначає ЖО; - визначає і аналізує компоненти у вивчених ЖО; - аналізує і порівнює природні ЖО, кальковані, СО: письмові, дактильні; - експериментує з калькованими ЖО, що розповсюджені на українській території) визначає характерні особливості (утворення від початкової дактилеми рос. абетки (д-а, КТО, ИНТЕРЕСНО, ДАЧА, НИКОЛАЕВ та ін.), замінює на власні</p>	<p>- збагачення уявлень про кінетику як розділ мовознавства, його особливості, співставлення з фонетикою в УМ, знаходження спільного і відмінного; - розширення відомостей про будову жесту, способи і прийоми творення ЖО; -порівняння накопиченого досвіду з уявленнями про будову слова в УМ; - удосконалення прийомів використання візуальних, просторово-рухових вмінь</p>

	<p>компонентом; - спостереження за утворенням ЖО в КЖм, утворення українських ЖО; - експериментування (аналіз, синтез) з кінетичним матеріалом у мовленні на прикладі застосування окремих конфігурацій; - робота з жестівниками: підбір жестів за певним компонентом; вивчення і порівняння складних (складених) жестів; - ознайомлення з графічною фіксацією жесту (фото, малюнок, відео), його елементів) - виконання тренувальних вправ з визначення одного компонента (н-д, конфігурації);</p>	<p>українські кальковані ЖО: т-а-к, ХТО, ЦІКАВО, НЕДІЛЯ, ДАЧА, МИКОЛАЇВ, характеризує їх будову: <i>т-а-к</i> (дактилюємо), НЕДІЛЯ (конфігурація <i>H+коло</i>), ДАЧА (ВІДПОЧИНОК), МИКОЛАЇВ, ХТО, ЦІКАВО (застосування конфігурації- початкової дактилеми у СО); - добирає пари ЖО, які різняться одним компонентом (МОРЕ-ОКЕАН, ІСТОРІЯ-ІДЕЯ, СУМИ-СЕРЕДА, РЕСПУБЛІКА - РАЙОН, ЧЕРКАСИ-ДОВІДКА та ін.); - розрізняє тематичні ЖО за одним компонентом: АРМІЯ-ВІЙСЬКО, ГЕОГРАФІЯ-МАПА, МЕЖА-КОРДОН, та ін.; - визначає способи творення ЖО і наводить приклади, коли є основа + ЛЮДИНА (ТЕРИТОРІЯ): а) УЧАСНИК (УЧАСТЬ + ЛЮДИНА), КИЇВСЬКА РУСЬ (КИЇВ + ТЕРИТОРІЯ), МАТЕРИК (ЗЕМЛЯ +ТЕРИТОРІЯ) та ін.; - знає і використовує конфігурацію для творення похідних ЖО (ЗАЩИЩАТИ, ПАТРІОТ*, ХОРОБРИЙ*, БОМБА (варіант), ПАМ'ЯТЬ та ін.); - знає і використовує конфігурацію (II локалізація) для творення ЖО (ВИДАТНИЙ*, ПОПУЛЯРНІСТЬ*, СЛАВА, ВІДОМИЙ* та ін.);</p>	<p>і навичок при передачі точності, чіткості, доступності мовленнєвого матеріалу з метою якісного сприймання (зчитування) кінетичного матеріалу; - розвиток мовленнєвої компетенції шляхом запам'ятовування кінетичної інформації у простих, складних і складених одноручних і дворучних ЖО; - збагачення активного жестівника (словника) учнів; - розвиток самостійності у експериментуванні способів побудови калькованих ЖО певної тематики; - розвиток умінь здобувати й опрацьовувати інформацію з різноманітних (друкованих та цифрових, зокрема</p>
--	---	---	--

	- жестовий диктант; - дидактичні ігри “Утвори ЖО”, “Впізнай ЖО”, “Добери ЖО за певними компонентами”.	- знає особливості побудови складних, складених ЖО, розуміє і правильно зчитує графічну фіксацію жесту на фото (малюнку); - використовує складні, складені ЖО при побудові ЖР у власному мовленні (<i>Українці - нація не по крові, а по духу - УКРАЇНА+ЛЮДИ н-а-ц* НЕ КРОВ А ВОЛЯ+ДУХ; Любов до Батьківщини починається з родини- ЛЮБОВ ДО РІДНИЙ* УКРАЇНА ЦЕ ПОЧАТОК ВІД СІМ'Я</i>). - зчитує складні, складені жести різних почерків жестового мовлення.	аудіо- візуальних) джерел, критично осмислювати, використовувати у зручних формах власного мовлення.
--	---	---	--

Семантика

Семантика - розділ мовознавства. Семантичне значення жесту. Семантична помилка. Антожести. Синожести, ряд синожестів. Оможести. Безеквівалентна група ЖО. Новожести.	Ознайомлення з новим матеріалом, пояснення демонстрацією наочності за допомогою відеопрезентації; - бесіда; - дидактичні ігри “Добери значення”, “Знайди помилку”, “Обери новожест”;	Учень/учениця: - знає, що семантика - це розділ мовознавства, який вивчає семантичне значення жестових одиниць, жестових сполук; -знає терміни розділу: СЕМАНТИКА (ЗНАЧЕННЯ+НАУКА), ЗНАЧЕННЯ, СЕМАНТИЧНА ПОМИЛКА (СП), АНТОЖЕСТИ, СИНОЖЕСТИ, РЯД СИНОЖЕСТІВ, ОМОЖЕСТИ, використовує їх у власному мовленні, наводить приклади ЖО; - розуміє значення, правильно пояснює семантичне значення нових ЖО різної тематики: ЕТИКЕТ (КУЛЬТУРА+ВВІЧЛИВІСТЬ), ФІНАНСИ	- уточнення, збагачення жестівника (словника) новими одиницями різних семантичних груп (синожестів, антожестів, новожестів, оможестів, безеквівалентної групи); - розширення уявлень про семантику, як розділ мовознавства; -систематичне використання сучасного жестівника (словника) для
---	--	--	--

<p>Старожести. Жестоїмена.</p>	<p>- тренувальні вправи на визначення семантичних груп ЖО: новожестів, старожестів, оможестів та ін.; - жестовий диктант; - вправи на розрізнення (порівняння, групування) значень, знаходження семантичної помилки, виправлення її; - введення ЖО спілкування у ЖСП, ЖР; - підбір точної ЖО до контексту ЖР, тексту; - застосування стратегії "Осмислення змісту інформації", які відповідають поставленому завданню; - аналіз визначення СО у словниках (тлумачному,</p>	<p>(ГРОШІ+ПЛАН), ТЕХНОГЕННА КАТАСТРОФА (ТЕХНІКА+ПРОМИСЛОВІСТЬ БІДА) та ін.; - добирає синожести до ключової ЖО АРМІЄЦЬ, ЗАХИСНИК (ЗАХИСТ + ЛЮДИНА), ВІЙСЬКОВИЙ (ВІЙСЬКО + ЛЮДИНА), знає синоніми: <i>воїн, солдат, боєць</i>, вміє правильно записувати і ставити питання (ХТО?), утворює ряд синожестів; - знає антожести (за різними питаннями): а) ХТО? ВІЙСЬКОВИЙ-ЦИВІЛЬНИЙ та ін.; б) ЯК? ПРАВИЛЬНО-ПОМИЛКОВО та ін.; в) ЩО ЗРОБИТИ? ПОСТАВИТИ (КНИЖКА) - СКИНУТИ (КНИЖКА) та ін.; г) ЩО? СИЛА - ЗНЕСИЛЕНІСТЬ та ін., - використовує антожести при складанні ЖР з протиставленням: ВІЙСЬКОВИЙ СЛУЖИТЬ, а ЦИВІЛЬНИЙ ПРАЦЮЄ, ЦУКОР СОЛОДКИЙ, а СІЛЬ СОЛОНІЙ*; ПЕРЕЦЬ ГІРКИЙ*, а ЛИМОН КИСЛИЙ*. - знає оможести, наводить приклади ЖО з вивчених тем (СЕРЕДИНА-НЕЙТРАЛЬНО, ЗМІСТ -ГЛИБИНА, ВИСОКО-БОГ, МАТЕМАТИКА-РОЗРАХУВАТИ та ін.; - знає значення нових ЖО, розуміє оновлене значення, вміє пояснити різницю при використанні іншими співрозмовниками:</p>	<p>тлумачення значень мовних одиниць з урахуванням контексту, застосування поняття у жестовому мовленні з метою розуміння, усвідомлення і точного відтворення змісту; - розвиток логічного мислення, уваги, візуально-рухової пам'яті; - розвиток уміння застосовувати здобуті мовні знання у комунікативній діяльності; - розвиток вміння аналізувати, пояснювати значення і зв'язки між різними фактами досвіду, від простого до складного (синожест - ряд синожестів, відбір найкращої ЖО з синожестного ряду); - удосконалення практичних вмінь застосовувати точні ЖО у</p>
------------------------------------	--	--	--

	<p>синонімічному, антонімічному та ін.)</p>	<p>а) НАЙЦІКАВІШИЙ*, ЗАХОПЛЮЮЧИЙ* (конфігурація , II локалізація) замість старого ДУЖЕ ЦІКАВИЙ* (конфігурація , IV-V локалізація),</p> <p>б) НЕЙМОВІРНО СМАЧНО* (конфігурація + , локалізація VII) замість ДУЖЕ СМАЧНО* (конфігурація , локалізація III) з обов'язковим НК (вираз обличчя з насолодою);</p> <p>в) ВИГЛЯДАТИ КРУТО (конфігурація або перевернута , локалізація III з НК (артикуляцією в-а-у) замість конфігурації ; - за допомогою вчителя тлумачить значення безеквівалентної лексики за змістом та НК: а) Я літаю від щастя-Я ТАКА ЩАСТЯ НК:радість+конфігурація , б) Я була права - Я ВАМ КАЗАТИ*. НК: серйозність+конфігурація , горизонталь,</p>	<p>роботі з різними типами текстів різної тематики, визначати семантичну помилку і виправляти її.</p>
--	---	--	---

в) *Мені все рівно*-НУ або НЕ ЦІКАВО.

НК: байдужість+конфігурація + або + ,

г) *У мене немає настрою* в трьох варіантах:

- У МЕНЕ НАСТРІЙ УПАВ.

НК: апатія + сум +одноручний, конфігурація В+УНИЗУ на рівні грудини;

-НАСТРІЙ НЕМАЄ. НК: втомленість + одноручний, конфігурація 1+УНИЗ і конфігурація В дмухати на долоньку,

-НАСТРІЙ ПРЕПОГАНІЙ- НК: засмученість + дворучний, спочатку конфігурація навхрест,

потім конфігурація у повітря відмахнути,

г) *Нічого собі*-ХМ- НК:здивування + цікавість+ конфігурація ,

д) *Втратити багато часу*-ЧАС УБИТИ- НК:

тривожність + одноручний, конфігурація на локалізацію III, потім на дворучний, конфігурація

 + на локалізацію VII;

- знає, співставляє і аналізує старожести і новожести за одним позначенням (ФІЗИКА, ГЕОГРАФІЯ, КРИВИЙ РІГ, СУМИ, КРИМ,

		<p>КОТЕДЖ та ін.);</p> <p>- аналізує семантичну помилку ЖО та визначає правильний показ ЖО : РУЧКА (<i>невірний показ конфігурації</i> і із рухом AP, <i>правильний показ конфігурації з'єднання великого пальця з вказівним та показуємо ПИСАТИ</i>); БІЛКА (неправильний показ конфігурації на підборіддя або показ дворучної конфігурації , імітуючи щура, <i>правильний показ ЖО: локалізація VII, рух AP, імітуючи хвіст білки</i>);</p> <p>- помічає семантичну помилку і виправляє у ЖСП, ЖР:</p> <p>а) <i>Кінофільм із захоплюючим змістом, а вистава нецікава-</i> КІНОФІЛЬМ ДУЖЕ ЦІКАВИЙ, а ВИСТАВА НЕ ЦІКАВИЙ* - КІНОФІЛЬМ ЗАХОПЛЮЮЧИЙ, а ВИСТАВА ЦІКАВИЙ НЕ;</p> <p>б) <i>Бої йдуть в гарячих точках у східному та південному напрямках України -</i> БІЙ ТАМ ГАРЯЧО* УКРАЇНА СХІД і ПІВДЕНЬ - БІЙ* ТАМ ТОЧКА ГАРЯЧИЙ* МІСЦЕ СХІД та ПІВДЕНЬ УКРАЇНА;</p> <p>- знає семантичне значення і використовує у мовленні жести імена відомих особистостей спільноти глухих:</p>	
--	--	--	--

		<p>а) спортсменів (ЛИТВИНЕНКО - ГРЕЧКА; ЗУЄВ - КУЧЕРІ та ін.);</p> <p>б) вчителів (БІЛАНОВА - КОСИЙ БРІВ, ВОРОБЕЛЬ - ЛІТАТИ, ДЯКІВ -ПУХКА ЩІЧКА, ІВАЦЕНКО - ЛД та ін.);</p> <p>в)учнів-спортсменів (ВИГОВСЬКИЙ - СИНЯК, КУЗНЄЦОВА - ВЕЛИКИЙ РОТ, ГОЛУБ - ПТАХ та ін.);</p> <p>г) артистів (ВОЛОШИНА-ЕВ, КОВАЛЬ- ХВІСТ НА ПОТИЛИЦІ, СТЬОПКІН - ЯПОНІЯ (старожест назви країни);</p> <p>- залучає семантичне багатство мови для ефективної комунікації зі співрозмовниками.</p>	
--	--	---	--

Морфологія. Частини мови

Жестоназва

<p>Жестоназва самостійна частина мови. Прості, складні, складені жестоназви. жестоназв. Кінетичний розбір (нотація) ЖО.</p>	<p>- Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу: – пояснення з ознайомленням правил, схем; – створення наочних матеріалів (таблиць);</p>	<p>Учень/учениця: – знає, що жестоназва - самостійна частина мови, питання на які відповідає, які має ознаки (множина-однина), семантичне значення, синтаксичне значення, наводить приклади з різними питаннями; - знає і використовує терміни ЖЕСТОНАЗВА, ОДНИНА, МНОЖИНА, РОЗБІР, ІМЕННИК, ГОЛОВНИЙ (ДРУГОРЯДНИЙ) ЧЛЕН РЕЧЕННЯ, ПІДМЕТ, ПРИСУДОК, ДОДАТОК, ГРУПИ) у</p>	<p>- формування уявлень про жестоназв як самостійну частину УЖМ, визначення характерних особливостей-ознак, співставлення її з іменником, як самостійної частини УМ; - збагачення жестівника простими, складними і</p>
--	--	--	--

Синтаксична роль у реченні.	– вправи на визначення простих, складних і складених жестоназв;	мовленні; - розрізняє жестоназви за структурою: одноручні прості (БОРЩ), одноручні складні (БАТЬКИ) одноручні складені (УКРАЇНА), дворучні прості симетричні (ПОВАГА, АВТОМАГІСТРАЛЬ), несиметричні (ОБОВ'ЯЗОК, МЕТРО) дворучні складені (ПТАХ, ДОЛЯ);	складеними жестоназвами різної тематичної спрямованості;
Іменник в УМ. Співставлення й аналіз жестоназвою УЖМ.	перекладні, на диференціацію та ін.;	- знає особливості і вміє групувати жестоназви при перекладі простих іменників:	- систематизація мовленнєвих компетенцій про кінетичні особливості жестоназв з необхідністю їхнього фіксування у нотації;
Відмінювання іменників (відмінки, питання, закінчення).	3 – бесіда з елементами обговорення; – ознайомлення з особливостями групування жестоназв при перекладі іменників;	а) один іменник - одна ЖО (<i>світ</i> - СВІТ, <i>світанок</i> - СВІТАНОК), б) один іменник - дві ЖО (<i>забава</i> - ЗАБАВА (ГРА+ВЕСЕЛИЙ*); <i>майстер</i> - МАЙСТЕР (МАЙСТЕР + ЛЮДИНА), в) один іменник - ЖСП (<i>пам'ятник</i> - ФОРМА+ПАМ'ЯТЬ), <i>поетеса</i> - ВІРШ+ЛЮДИНА); г) один іменник - дактильне слово (<i>Львів</i> - Л-ь-в-і-в); г) один іменник - ЖО або ЖО з супроводом НК - руху губ артикуляційно (<i>вибух</i> - ВИБУХ- б-а-х, +нахрест, рух дворучний, конфігурація зображений формою вибуху); д) схожі за буквеним складом іменники <i>банк і банка, захоплення (хобі) - захоплення (окупація), сила і силач</i> ;	їхнього фіксування у нотації; - розвиток логічного мислення щодо розрізнення різних груп жестоназв, утворення з ЖО однини множини різними способами;
	– вправи на розрізнення вживання жестоназв у мовленні за точністю семантичного значення; – вправи на введення жестоназв (різних груп) у ЖСП, речення; -виконання лексичних вправ; -виконання	- знає особливості творення складних, складених	- розвиток уявлень про особливості групування жестоназв при перекладі простих іменників; - збагачення новими ЖО свого жестівника, використання їх при побудові ЖСП, ЖР; - стимулювання потреби у вивченні, аналізі, тлумаченні і правильному застосуванні жестоназв у

	<p>граматичних вправ; - жестовий диктант; - вправи на розрізнення жестоназв-синожестів; - вправи на розрізнення жестоназв - антожестів; - складання речень з використанням вивчених жестоназв, визначенням синтаксичної ролі у реченні; – дидактичні ігри “Впізнай жестоназву”, “Знайди помилку”, “Обери точне значення” та ін.; – диференційована й індивідуальна робота.</p>	<p>жестоназв, записує приклади у “Мій жестівник”; – усвідомлює різницю між категорією однини і множини іменників в УЖМ, знає різні способи творення, співвідносить зі словесними відповідниками <i>коти</i> - КОТИ: КІТ+РІЗНИЙ*, КІТ+БАГАТО, <i>мови</i> - МОВИ: МОВА+РІЗНИЙ*, МОВА+БАГАТО); - добирає ЖО у: а) ряд синожестів: ГРУПА, ГУРТ, ЗГРАЯ, ЮРБА; НАРОД, НАТОВП, НАСЕЛЕННЯ, ПЛЕМ’Я, СПІЛЬНОТА ЛЮДЕЙ та ін.; б) пари антожестів (ДРУГ-ВОРОГ, ЗУСТРІЧ-РОЗЛУКА, ПРИХІД-ВИХІД, ПЕРЕМОГА-ПОРАЗКА); - підбирає до жестоназви подібні жести (ТРАДИЦІЇ, ЗВИЧАЇ, ЕМОЦІЇ-ПОЧУТТЯ, ЦІННОСТІ-ФІНАНСИ); - розпізнає іменник серед інших частин мови, знає питання непрямих відмінків (за таблицею, схемою), правильно їх ставить, наводить приклади; – знаходить іменники у СР, вміє перекладати; – знає і вміє визначити рід іменника за допомогою питання (схеми із закінченнями); – за допомогою вчителя змінює іменники за всіма відмінками; - розрізняє спільні і відмінні компоненти на</p>	<p>власному мовленні, необхідності знаходження точного словесного відповідника; - заохочення до активного використання жестівників з метою засвоєння різних груп жестоназв, правильного їх продукування, зчитування у співрозмовників.</p>
--	--	--	---

		<p>прикладах жестоназв (КАМ'ЯНСЬКЕ (Дніпропетровська обл.), КАМ'ЯНКА (Запорізька обл.), ПІДКАМІНЬ (Львівська обл.), КАМІННЕ (Івано-Франківська обл.);</p> <p>- здійснює кінетичний розбір жестоназви з визначенням компонентів, будови жесту;</p> <p>- визначає синтаксичну роль жестоназви у простому реченні, ставить питання:</p> <p><i>Десантники успішно приземлилися-ДЕСАНТНИК+БАГАТО ДО ЗЕМЛЯ* УСПІШНО.</i>(підмет - хто?);</p> <p><i>Я - учень сьомого класу - Я УЧЕНЬ СІМ* КЛАС*.</i>(підмет- присудок - хто?);</p> <p><i>Праця людська оживляє води і гори- ПРАЦЯ ТВІЙ* ЛЮДИНА МІНЯТИ* ЧИСТО ВОДА І ГОРА.</i>(додаток (що?));</p> <p><i>Подвиги князів прославлені в піснях-ПІСНЯ ПРО СЛАВА* БІЙ+ГЕРОЙ* КНЯЗЬ* (означення - які?) та ін.</i></p>	
Жесточисло			
Жесточисло - самостійна частина мови. Жесточисла і його розряди.	Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу: - пояснення з	Учень/учениця: - знає, що жесточисло - самостійна частина мови, знає запитання, правильно ставить до різних груп ЖО, наводить приклади, визначає синтаксичну роль, місце жесточисла по відношенню до	- розвиток інтересу до формування нових знань про значення, структуру мовної одиниці - жесточисла, числівника;

<p>Уживання жесточисла з жестоназвами. Членування ЖО. Синтаксична роль жесточисел у реченні.</p> <p>Числівник в УМ.</p> <p>Співставлення й аналіз жесточислом УЖМ.</p> <p>Відмінювання складних (дробових) числівників (відмінок, питання, закінчення).</p>	<p>ознайомленням правил “Жесточисло - самостійна частина мови”, схем “Групи жесточисел”; “Формоу творення граматичного явища”;</p> <p>– створення наочних матеріалів (таблиць);</p> <p>– вправи на перекладні, розрізнення компонентів ЖО, граматичні;</p> <p>- робота зі з’ясуванням семантичного значення ЖО;</p> <p>- жестовий диктант;</p> <p>-складання речень з використанням вивчених ЖО, СО;</p> <p>-кінетичний і семантичний аналіз і розрізнення ЖО зі спільною основою;</p> <p>- дидактичні ігри</p>	<p>жестоназви;</p> <p>- знає і правильно використовує терміни ЖЕСТОЧИСЛО, КІЛЬКІСТЬ, СКІЛЬКИ? ПОРЯДОК, КОТРИЙ? ЧИСЛІВНИК, ОЗНАКА у своєму мовленні;</p> <p>- знає і вміє показувати прості, складні, складені ЖО (ДВА, ДВАНADЦЯТЬ, ДВІСТІ ОДИН, ДВІ ТИСЯЧІ ДВІСТІ та ін.), знає відповідні СО і числа, використовує їх у своєму мовленні;</p> <p>- називає ЖО з правильними питаннями: СКІЛЬКИ? ТРИ ТИСЯЧІ, СІМДЕСЯТ ТРИ ТИСЯЧ ДВІСТІ ТРИДЦЯТЬ П’ЯТЬ, ДВІСТІ МІЛЬЙОНІВ ШІСТСОТ П’ЯТДЕСЯТ ТРИ ТИСЯЧ ТРИСТА СОРОК ДВА, КОТРИЙ? СОРОКОВИЙ, ДВОХСОТИЙ, П’ЯТИТИСЯЧНИЙ, ТРЬОХМІЛЬЙОННИЙ, знає і записує правильно словесний і числовий відповідники;</p> <p>- вміє аналізувати, відмічати відмінне при творенні ЖО від спільної основи (П’ЯТЬ-П’ЯТИЙ*, П’ЯТЕРО, П’ЯТСОТ, П’ЯТЬ ТИСЯЧ та ін.);</p> <p>- пов’язує ЖО жесточисла з жестоназвами: <i>Бабуся народилася у тисяча дев’ятсот двадцять восьмому році - БАБУСЯ НАРОДЖЕННЯ* ОДНА ТИСЯЧА ДЕВ’ЯТСОТ ДВАДЦЯТЬ ВІСІМ РІК*</i>, <i>П’ятитисячна грошова купюра - П’ЯТЬ + ТИСЯЧА* КУПЮРА</i>;</p> <p>- вміє показувати дробові числа ЖО: <i>Півтора</i> -</p>	<p>- стимулювання потреби у вивченні формоутворення ЖО;</p> <p>- сприяння розвитку і закріпленню навичок самостійного створення необхідної форми мовної одиниці і умінь її використовувати у спілкуванні; знати словесний відповідник;</p> <p>-розвиток вміння аналізувати, порівнювати, співставляти, з’ясовувати семантичне значення ЖО у конкретних тематичних контекстах;</p> <p>- активізація самостійної діяльності учнів з експериментування ЖО в умовах інтерактивного (групового, диференційованого) навчання;</p> <p>- постійне збагачення жестівника (словника) вивченими закріпленими</p>
---	---	---	---

	<p>“Кількість”, “Порядковість”, “Встав точне жесточисло”, “Виправ помилку”, “Що загубилося?”, “Так чи ні?” та ін. - індивідуальна й диференційована робота на: а) розпізнавання ЖО за формальними ознаками, б) співвіднесення форми і значення; в) знаходження в тексті ЖО, пояснення формування і значення; - робота з тематичним текстом (прямий і зворотній переклад).</p>	<p>ОДИН з ПОЛОВИНА (конфігурація показуємо на середньому пальці великим пальцем посередині), дві чверті - ДВА ЧОТИРИ, третина -ОДИН ТРИ; - осмислює дробові числа в реченні: <i>Одна п'ята території країни у нас звільнена від російських окупантів. Одну п'яту частину смачного торта я приніс мамі. У мене півтора літри води. Залишилося півтори години до вильоту.</i> - за допомогою вчителя працює над складанням з СР на ЖР: <i>Військо складалося з п'яти з половиною тисяч десантників, тисячі шістсот морської піхоти, тридцяти-сорока танків - ВІЙСЬКО ВСЬОГО П'ЯТЬ ТИСЯЧА П'ЯТСОТ ДЕСАНТ+ЛЮДИНА ОДНА ТИСЯЧА ШІСТСОТ МОРЯК+ХОДИТИ І ТРИДЦЯТЬ-СОРОК ШТУК ТАНК. Кира перейшла до школи № 105 - К-и-р-а ВЖЕ ЙТИ* ДО ШКОЛА НОМЕР СТО П'ЯТЬ. Дефлімпійська спортсменка - легкоатлетка Вікторія пробігла чотиреста метрів за сорок п'ять секунд - СПОРТ+ЛЮДИНА ГЛУХИЙ +ОЛІМПІАДА* ЛЕГКА АТЛЕТИКА В-і-к-т-о-р-і-я БІГАТИ+ВЖЕ ЧОТИРИСТА МЕТР* ЗА СОРОК П'ЯТЬ СЕКУНДА*;</i> - за допомогою вчителя здійснює кінетичний розбір ЖО, аналізує його структуру, порівнює</p>	<p>ЖО, СО з теми.</p>
--	--	---	-----------------------

		<p>використання пальців: П'ЯТДЕСЯТ у ДВА (50^2) - відображаємо цифру 50, потім показуємо 2+УГОРi (читаємо в УМ п'ятдесят у квадраті), НУЛЬ КОМА ДВІСТІ ТРИДЦЯТЬ ОДИН (0,231), ДВАДЦЯТЬ МНОЖЕННЯ* X(ікс) ПЛЮС П'ЯТДЕСЯТЬ МНОЖЕННЯ* У(ігрек) РІВНО СТО ДВАДЦЯТЬ ($20x+50y=120$ (читаємо в УМ число двадцять помножимо на ІКС плюс число п'ятдесят помножимо на ІГРЕК рівняється сто двадцять);</p> <p>-застосовує правильні конструкції формоутворень ЖО у своєму мовленні.</p> <p>- визначає синтаксичну роль жесточисла у реченні: Л-е-с-я У-к-р-а-ї-н-к-а ТИСЯЧА ВІСІМСОТ СІМДЕСЯТ ОДИН РІК* НАРОДИТИСЯ*- Леся Українка народилася в тисяча вісімсот сімдесят першому році (обставина КОЛИ?);</p> <p>СПОРТСМЕН НАШ* ФІНАЛ* ТРЕТИЙ* МІСЦЕ- На фініші наш спортсмен прийшов третім. (присудок - місце яке?);</p> <p>НАШ* ЗСУ ВЖЕ ДЕСЯТЬ* РІК ЗАХИСТ+БІЙ* ПРОТИ РОСІЯ* АРМІЯ+ОКУПАЦІЯ - Вже десятий рік Збройні сили України воюють з російськими окупантами. (означення - який?)</p>	
Жестоознака			
Жестоознака -	Застосування стратегій	Учень/учениця:	- розвиток інтересу до

<p>самостійна частина мови. Розміщення жестознаки у ЖСП, синтаксична роль. Роль жестознаки у мовленні. Творення жестознак. Жестознака зі значенням форми.</p> <p>Прикметник УМ.</p> <p>Співставлення й аналіз жестознакою УЖМ.</p> <p>Утворення прикметників групами, ступенів порівняння прикметників (питання, закінчення).</p>	<p>осмислення візуалізації нового матеріалу: пояснення ознайомленням правил, схем; створення наочних матеріалів (таблиць); вправи перекладні (ПП, ЗП), на розрізнення, уточнення правильного вживання жестознак, прикметників у реченнях; підбір жестознак до жестоназви в однині (множині); узагальнення способів творення жестознак; підбір запитань до прикметників; жестовий диктант; вправи на розрізнення</p>	<p>і – розпізнає жестознаку серед інших самостійних частин УЖМ, знає питання, правильно ставить, наводить приклади;</p> <p>3 - знає терміни ОЗНАЧЕННЯ, ЖЕСТООЗНАКА, ПРИКМЕТНИК, ЯКИЙ*, ЯКІСНИЙ*, ВІДНОСНИЙ*, ПРИСВІЙНИЙ*, МІСЦЕЗНАХОДЖЕННЯ, правильно використовує у власному мовленні;</p> <p>- правильно утворює ЖСП з жестознакою, знає розміщення відносно жестоназви (КНИГА ЦІКАВИЙ*, СТАВЛЕННЯ ПОЗИТИВНИЙ* та ін.);</p> <p>- знає способи творення жестознаки:</p> <p>а) від жестоназви: СКЛЯНКА - СКЛЯНИЙ, ПАПІР - ПАПЕРОВИЙ, ДЕРЕВО - ДЕРЕВ'ЯНИЙ, БАНК - БАНКІВСЬКИЙ та ін.;</p> <p>б) від прижестодії: ЧИСТО-ЧИСТИЙ*, НЕЙТРАЛЬНО-НЕЙТРАЛЬНИЙ* та ін.;</p> <p>- знає і утворює ступені порівняння з обов'язковим використанням у контексті НК : (ВАЖКИЙ-ВАЖЧИЙ-НАЙВАЖЧИЙ), МАЛИЙ-МЕНШИЙ-НАЙМЕНШИЙ, ДОРОГИЙ-ДОРОЖЧИЙ-НАЙДОРОЖЧИЙ, СИЛЬНИЙ-СИЛЬНІШИЙ-НАЙСИЛЬНІШИЙ), використовує у ЖСП (КАВУН ВАЖЧИЙ*+НК ЧИМ ЯБЛУКО ЛЕГКИЙ*+НК-кавун важчий за яблуко, ЯБЛУКО ЛЕГКИЙ*+НК ЧИМ КАВУН-яблуко легше за кавуна, КОТЕДЖ ДОРОГИЙ*+НК ЧИМ</p>	<p>нових знань про ЖЕСТООЗНАКУ, ПРИКМЕТНИК;</p> <p>стимулювання потреби у: вивченні і правильному застосуванні жестознак у власному мовленні, знаходженні словесного відповідника (варіантів);</p> <p>- розвиток форм мовлення в процесі підбору прикметників за родами, числами і відмінками;</p> <p>- розвиток вміння аналізувати, порівнювати, класифікувати ЖО і словесні відповідники з урахуванням ознак частини мови;</p> <p>-розвиток жестового мовлення в процесі підбору ЖО - антожестів, - синожестів;</p> <p>- постійне збагачення жестового і словникового запасу вивченими поняттями з теми</p>
---	---	---	---

	<p>жестоознак за одним компонентом (локалізацією чи немануальним (емоційним) компонентом;</p> <p>– складання речень з використанням вивчених жестознак (прикметників);</p> <p>– групове обговорення;</p> <p>– дидактичні ігри “Утвори жестознаку”, “Поділи жестознаки на групи за способом творення”, “Знайди пропущений жест”, “Чи є помилка?”, “Зроби висновок”, “Заглянь у жестівник” та ін.;</p> <p>– індивідуальна та диференційована робота;</p> <p>– переклад тематичних</p>	<p>ТРИ+КІМНАТА* КВ* БАГАТОПОВЕРХОВИЙ* БУДИНОК* -котедж дорожчий за трикімнатну квартиру багатопверхового будинку,</p> <p>ТРИ+КІМНАТА* КВ* БАГАТОПОВЕРХОВИЙ* БУДИНОК* ДЕШЕВШИЙ*+НК ЧИМ КОТЕДЖ - трикімнатна квартира багатопверхового будинку дешевиша за котедж);</p> <p>- застосовує різні жестознаки на позначення:</p> <p>а) матеріалу: (СКЛЯНИЙ ПОСУД, ПАПЕРОВИЙ* ІГРАШКА (ІГРАШКИ), ДЕРЕВ'ЯНИЙ СТІЛ (СТОЛИ);</p> <p>б) місця (ЛІСОВИЙ* ОЗЕРО, СІЛЬСЬКИЙ ГОЛОВА, МІСЬКИЙ ТРАНСПОРТ, КИЇВСЬКИЙ МАРШРУТ, ПОЛЬСЬКИЙ КОРДОН, СПОРТИВНИЙ МАЙДАНЧИК);</p> <p>в) часу (РАНКОВИЙ, ВЧОРАШНІЙ);</p> <p>г) ваги (ГРАМОВИЙ, КІЛОГРАМОВИЙ);</p> <p>г) особи (ЛЮДСЬКИЙ, УЧНІВСЬКИЙ, КОЗАЦЬКИЙ, КНЯЗІВСЬКИЙ);</p> <p>- за допомогою вчителя складає ЖСП присвійні жестознаки (Татова сорочка - СОРОЧКА ТАТО ТВІЙ*, Бабусина порада - ПОРАДА БАБУСЯ ТВІЙ*, Піфагорова теорема - П-і-ф-а-г-о-р-а ПРАВИЛО ТВІЙ*);</p> <p>- розрізняє багатозначні жестознаки (Гарна новина - НОВИНА ДОБРИЙ*, Гарна квітка - КВІТКА ГАРНИЙ*, Гарна вчителька - ВЧИТЕЛЬКА</p>	<p>“Жестоознака”.</p>
--	---	---	-----------------------

	<p>текстів-описів з підбором точних жестознак.</p>	<p>РОЗУМНИЙ*);</p> <p>-підбирає ряд синожестів до ключового жесту (КНЯЗЬ - РОЗСУДЛИВИЙ, РОЗВАЖЛИВИЙ, ОБАЧНИЙ; ЛЕСЯ УКРАЇНКА - ВІДОМИЙ*, ВИДАТНИЙ*, ПОПУЛЯРНИЙ*); КАРТКА БАНК* - ПЕНСІЙНИЙ*, КРЕДИТНИЙ*, ЗАРПЛАТНИЙ*);</p> <p>- добирає антожести-ознаки до жестоназви: БАНКА ПОРОЖНІЙ*-ПОВНИЙ*, БАНК ПУСТИЙ-ПОВНИЙ, КАРТКА БАНК* НОВИЙ*-СТАРИЙ*;</p> <p>-самостійно добирає антоніми, утворює пари (<i>корисний - шкідливий, однаковий - різний, рідний - чужий</i>), правильно перекладає, вміє пояснити різницю і вибір закінчення (<i>банка порожня, повна; банк пустий, повний, банківська картка нова, стара</i>);</p> <p>-розрізняє ЖО і поділяє за групами:</p> <p>а) одноручні прості ЖО (ЗЕЛЕНИЙ, ТЕПЛИЙ),</p> <p>б) одноручні складні (МАМИН: МАМА+ТВІЙ*),</p> <p>в) дворучні складені (ЩОДЕННИЙ*- КОЖНИЙ ДЕНЬ);</p> <p>- розрізняє групи ЖО в перекладі українською:</p> <p>а) одна ЖО (КжО) - одна СО в різних родах, числі (УКРАЇНСЬКИЙ - <i>український, українська, українське, українські</i>; ПРОФЕСІЙНИЙ: ПРОФЕСІЯ+СПЕЦІАЛЬНІСТЬ(ЯКІСТЬ) -</p>	
--	--	---	--

		<p><i>професійний, професійна, професійне, професійні</i>);</p> <p>б) одна ЖО з немануальним компонентом(НК) - дві СО (КВІТКА - <i>пахуча квітка</i>, ЛИСИЦЯ - <i>хитра лисиця</i>);</p> <p>в) одна ЖО з артикуляцією - розширене змістове поняття в УМ (БЕЗДОГАННИЙ (ПРОФЕСІЙНИЙ) + <i>a-c</i> - майстер своєї справи (дії, вид праці, захоплення, тощо);</p> <p>– усвідомлює різницю між категорією однини і множини прикметників у парі з іменником, перекладає в ЖСП, наводить приклад (<i>золота ложка-золоті ложки</i> - ЛОЖКА ЗОЛОТА (БАГАТО), <i>вчорашній день-вчорашні дні</i>-ДЕНЬ ВЧОРА (КІЛЬКА), <i>палкий характер-палкі характери</i>-ХАРАКТЕР ГАРЯЧИЙ (ДЕЯКІ));</p> <p>– за допомогою вчителя вміє визначати і відокремлювати число, рід, відмінки прикметника в УМ (словосполучення) і УЖМ (жестосполучення): <i>грошова купюра</i> - КУПЮРА ТВІЙ* ГРОШІ, <i>великий відсоток</i>- ВІДСОТОК ШАЛЕНИЙ*, <i>суворий князь</i> - КНЯЗЬ ТВЕРДИЙ*, <i>європейські країни</i> - КРАЇНА ЕВРОПА+БАГАТО);</p> <p>- вміє перекладати речення, правильно добираючи жестові одиниці: <i>Сержант за званням старший/молодший повернувся додому</i> - СЕРЖАНТ ПОГОНИ СТАРШИЙ/МОЛОДШИЙ ДОДОМУ ПОВЕРНУТИ+ВЖЕ;</p>	
--	--	---	--

		<p>- розрізняє жестознаки за локалізацією та емоційним компонентом (МАШИНА НОВА, НОВЕНЬКА*, НАЙНОВІША*; ДРУЖНИЙ КЛАС, ДРУЖНІШИЙ, НАЙДРУЖНІШИЙ; СВІТЛО ЯСКРАВЕ*, ЯСКРАВІШЕ*, НАЙЯСКРАВІШЕ*), перекладає СМ, записує за допомогою вчителя виділяє закінчення певного роду і ставить правильні питання (<i>яке? який? яка? які?</i>);</p> <p>- за допомогою вчителя або класу складає речення з вивченими ЖО;</p> <p>- доповнює СР пропущеними прикметниками у відповідному роді, спираючись на таблицю “Закінчення прикметників певного роду”;</p> <p>- самостійно знаходить прикметники у письмовому тексті різного тематичного спрямування, перекладає за допомогою вчителя, з урахуванням контексту;</p> <p>- визначає синтаксичну роль жестознаки у реченні: <i>Моя країна-вільна, сильна й незламна-КРАЇНА МІЙ* ВІЛЬНИЙ*, СИЛЬНИЙ* І НЕСКОРЕНИЙ*</i> (означення - яка?) <i>Село Сутківці має історичне минуле - С-у-т-к-і-в-ц-і СЕЛО Є ДАВНО* ІСТОРІЯ*</i> (присудок - яке?) та ін.</p>	
Жестоособа			
Жестоособа - самостійна	Застосування стратегій осмислення за	Учень/учениця: – розпізнає жестоособу серед інших самостійних	- розвиток інтересу до нових знань з самостійної

<p>частина мови. Ознаки, запитання. Розряди ЖО. Особові, зворотні, вказівні ЖО. Синтаксична роль у реченні.</p> <hr/> <p>Займенник в УМ. Співставлення й аналіз жестоособою УЖМ. Розряди займенників (назви, запитання). відмінювання особових займенників в однині і множині (відмінки, питання, закінчення). Ввічливе вживання займенників.</p>	<p>допомогою візуалізації нового матеріалу: - пояснення з ознайомленням правил, схем “Розряди жестоосіб”, “Запитання”; – створення наочних матеріалів (таблиць); – вправи з перекладні, на розрізнення та ін.; - вправи на уточнення семантичного, граматичного змісту; - робота з різними видами текстового матеріалу тематичного спрямування; - жестовий диктант; - складання простих речень з використанням вивчених ЖО, СО; -аналіз і розрізнення ЖО за одним</p>	<p>частин мови, знає запитання, правильно ставить, наводить приклади; - знає терміни ЖЕСТООСОБА, РОЗРЯДИ, ЗАЙМЕННИК), правильно використовує у власному мовленні; - вміє правильно інтонувати запитання з використанням НК (підняття брів, спрямування уточненого погляду та ін.); - уточнює за допомогою вчителя семантичний (ХТО, ХТОСЬ, АБИХТО, ХТО-НЕБУДЬ), граматичний (ВІН - ЯКИЙ? ВОНА - ЯКА? ВОНИ - ЯКІ?) зміст ЖО; - знає розряди, запитання і наводить приклади: а) ОСОБОВИЙ* (ХТО?) Я, МИ, ТИ та ін.; КОГО? МЕНЕ, ТЕБЕ, НАС, ВАС, ЙОГО, ЇЇ, ЇХ; КОМУ? МЕНІ, ТОБІ, НАМ, ВАМ, ЙОМУ, ЇЙ, ЇМ); б) ЗВОРОТНИЙ (КОГО?) СЕБЕ, КОМУ? <i>с-о-б-і</i>, КИМ? <i>с-о-б-о-ю</i>); в) ПРИСВІЙНИЙ (ЧИЙ?) МІЙ, ТВІЙ, СВІЙ, НАШ КОГО? МОГО, ТВОГО, СВОГО, НАШОГО КОМУ? МОЄМУ ТВОЄМУ СВОЄМУ, НАШОМУ КИМ? МОЇМ, ТВОЇМ, СВОЇМ, НАШИМ; г) ВКАЗІВНИЙ</p>	<p>частини мови жестоособа, співставлення із займенником в УМ; - стимулювання потреби у вивченні і правильному застосуванні ЖО у власному мовленні, знаходженні і використанні правильного словесного відповідника; -розвиток вміння аналізувати, порівнювати, тлумачити, класифікувати ЖО різного тематичного спрямування; - постійне збагачення жестового і словникового запасу вивченими поняттями з теми “Жестоознака” (Займенник).</p>
--	---	---	---

	<p>компонентом, надання кінетичної характеристики; - дидактичні ігри “ВОНА-ЯКА?”, “ВІН-ЯКИЙ? та ін. - індивідуальна й диференційована робота.</p>	<p>(ХТО? ТОЙ, ЦЕЙ ЯКИЙ? ТАКИЙ КОГО? ТОГО, ЦЬОГО КОМУ? ТОМУ, ЦЬОМУ КИМ? ТИМ, ЦИМ); -використовує вивчені ЖО у своєму мовленні, зокрема, вставляє точні ЖО у початок діалогу на тему “Знайомство з незнайомою людиною”, “МЕНЕ ЗВАТИ <i>О-к-с-а-н-а</i>, Я ГЛУХА, МОЄ ЖЕСТОВЕ ІМ'Я “ШВЕЦЬ. ТВІЙ* ІМ'Я?” ...), знає і правильно записує СО; -розрізняє групи за особами в однині і множині: а) ПЕРШИЙ* ОСОБА (Я ЗНАЮ. - МИ ЗНАЮ*); б) ДРУГИЙ* ОСОБА (ТИ ПРАЦЮВАТИ*. <i>Ти працюєш.</i> ВИ ПРАЦЮВАТИ*. <i>Ви працюєте.</i> та ін. в) ТРЕТІЙ* ОСОБА (ВІН ПЕРЕМАГАТИ*. <i>Він переможе.</i> ВОНИ ПЕРЕМАГАТИ*. <i>Вони переможуть.</i>) та ін. - розрізняє рід з допомогою ЖО жестоособи: ВІН - ВОНА- ВОНО; ЙОГО-ЇЇ; ЙОМУ- ЙЇ; НИМ- НЕЮ (<i>Його улюблений предмет - історія - ПРЕДМЕТ ІСТОРІЯ</i> ТВІЙ+ВІН* ВПОДОБАТИ*, <i>Її маму звати Надя, їй 36 років - МАМА</i> ТВІЙ+ВОНА* ЗВАТИ <i>Н-а-д-я</i> ВОНА*36 РОКІВ, <i>Україно, пишаюся нею - Я ГОРДІСТЬ</i> МІЙ* УКРАЇНА. - за допомогою вчителя співвідносить ЖО зі</p>	
--	---	---	--

		<p>словесними відповідниками (ВІН*: <i>його слово, її робота, його рід, їх розуміти</i>);</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміє правильно добирати ЖО для утворення антожестових пар (УСІ-НІХТО, ВСЯКИЙ-НІЯКИЙ); - аналізує, співставляє, виявляє відмінне у окремих компонентах ЖО (ВСЯКИЙ - СКІЛЬКИ, ХТО - ХТОСЬ, ЦЕ - ЦЕЙ, ЯКИЙ - КОТРИЙ); - за допомогою вчителя складає ЖСП: <p>ВІН ПРИВІТАТИ ДІВЧИНКА ТВІЙ* - <i>Він привітав її.</i></p> <p>ВІН ДАРУВАТИ МЕНІ+ВСІ - <i>Подарував нам.</i></p> <p>ВІН ЇХАТИ УДВОХ+ТИ - <i>Їхав з тобою.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - вміє кінетично характеризувати ЖО за компонентами; - за допомогою вчителя працює над складанням ЖР з жестоособою та іншими частинами мови: <i>Ваша віра в Україну приведе до перемоги - ВІРА ТВІЙ ЦЕ ВАЖЛИВО ДЛЯ УКРАЇНА ДО ПЕРЕМОГА. Війна руйнує наше майбутнє - ВІЙНА ЗНИЩИТИ* МАБУТНІЙ* НАШ*;</i> - знає роль займенників <i>Ви, ваш, ваші</i> (ВИ, ВАШ, ВАШІ) і правильно вживає у мовленні з ввічливо-шанобливим значенням; - визначає синтаксичну роль жестоособи у реченні: <i>Я за здоровий спосіб життя - Я ВИБІР ЗА ЗДОРОВ'Я</i> (підмет - <i>хто?</i>); 	
--	--	---	--

		<p><i>Розповімо тобі цікаві історії-</i> МИ РОЗПОВІДАТИ* ТИ* ІСТОРІЯ* ЦІКАВИЙ* (додаток - кому?);</p> <p><i>Його серце болить за Україну-</i> СЕРЦЕ ВІН+ТВІЙ* ЗА УКРАЇНА* БОЛІТИ (означення - чий?);</p> <p><i>Щось ти сьогодні ніякий-</i> ТИ СЬОГОДНІ НАСТРІЙ НЕМА. (частина складного присудка - який?);</p> <p><i>Всі зібралися коло вчителя-</i> ВСІ ЗІБРАТИСЯ* ВЧИТЕЛЬ*. (обставина - де?).</p>	
Жестодія			
<p>Жестодія-самостійна частина мови.</p> <p>Види жестодії за значенням.</p> <p>Особа та число жестодії.</p> <p>Способи дієслів.</p> <p>Дійсний спосіб</p> <p>Наказовий спосіб.</p> <p>Умовний спосіб.</p> <p>Часи жестодії.</p> <p>Теперішній, майбутній та минулий час.</p> <p>Безособові</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу:</p> <p>- пояснення з ознайомленням правил, схем “Способи дієслів”,</p> <p>- створення наочних матеріалів (таблиць);</p> <p>- вправи перекладні, на розрізнення та ін.;</p> <p>- бесіда;</p> <p>- робота над семантично-часовим значенням жестодій</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>- розпізнає жестодію серед інших частин мови, знає питання, правильно ставить, наводить приклади;</p> <p>- розрізняє жестодії за значеннями:</p> <p>а) конкретну фізичну дію (БУДУВАТИ, МІРЯТИ, ВОЮВАТИ та ін.);</p> <p>б) стан (СТОЯТИ, СПАТИ, ХВИЛЮВАТИСЯ та ін.);</p> <p>в) вияв ознаки (ЗЕЛЕНІТИ, БЛИЩАТИ, СТАРІТИ та ін.);</p> <p>г) процес мовлення й мислення (РОЗПОВІДАТИ, МІРКУВАТИ, ОБГОВОРЮВАТИ та ін.);</p> <p>д) стосунки між людьми (ШАНУВАТИ, ЛЮБИТИ, ЦІНУВАТИ, ПОВАЖАТИ та ін.);</p> <p>е) рух і переміщення в просторі (БІГАТИ, ХОДИТИ, ПЛАВАТИ та ін.);</p>	<p>- формування знань, уявлень про жестодію як самостійну частину мови, її співставлення з дієсловом в УМ;</p> <p>- розвиток знань і вмінь про використання правил в жестодіях, способах побудови ЖО з урахуванням завершеності, просторовості, суб'єктності;</p> <p>- удосконалення навичок зчитування жестодій шляхом перегляду тематичних відеозаписів,</p>

жестодії.	<p>(шукати - шукав - шукаю - шукатиму); - жестовий диктант; - робота з деформованим текстом; - робота з жестовою лексикою (ЖЛ) з метою подальшого складання жестових речень (ЖР) з певними частинами мови; - дидактичні ігри “Поділи на групи”, “Обгрунтуй”, “Поєднай з жестоособою”, “Додай”, “Виправ помилку”, “Утвори правильний час” та ін.; - диференційована, індивідуальна робота.</p>	<p>ж) сприйняття органів чуття (БАЧИТИ, ЧУТИ, НЮХАТИ, ПРОБУВАТИ та ін.) і використовує у власному мовленні; з -співставляє жестодію з дієсловом і розрізняє за особами в однині (множині) теперішнього часу: ПИСАТИ 1 особа - Пишу - що я роблю? -однина пишемо - що ми робимо? - множина; 2 особа - Пишеш - що ти робиш? - однина пишете - що ви робите? -множина; 3 особа- Пише - що він робить? однина пишуть -що вони роблять? множина ; - самостійно замінює ЖО за особами: ТРАТИТИ- я трачу, ти тратиш, він тратить, БАЖАТИ - я бажаю, ти бажаєш, він бажає, ЛОВИТИ - я ловлю, ти ловиш, він ловить; - розрізняє жестодію і утворює потрібний час: ШУКАТИ - ШУКАВ (ВІДШУКАВ) - ШУКАТИ ВЖЕ, ШУКАТИ ЗАРАЗ, ШУКАТИ БУДУ (шукати - шукав - шукаю - шукатиму), КЕРУВАТИ - КЕРУВАТИ ВЖЕ- КЕРУВАТИ ЗАРАЗ- КЕРУВАТИ БУДУ (керувати - керував - керую - керуватиму), ОХОРОНЯТИ - ОХОРОНЯТИ ВЖЕ - ОХОРОНЯТИ ЗАРАЗ - ОХОРОНЯТИ БУДУ (охороняти - охороняв - охороняю - охоронятиму); - розрізняє способи жестодій: ЗАХИЩАТИ - БИ ЗАХИЩАТИ - ЗАХИЩАТИ</p>	<p>зразків жестового живого мовлення; - розвиток вмінь аналізувати, класифікувати жестодій, співвідносити зі словесними відповідниками.</p>
-----------	--	--	--

		<p>ЙДИ - захищати - захищав би - захищай, БДУВАТИ - БИ БДУВАТИ- БДУВАТИ ЙДИ - будувати - будував би - будуй;</p> <p>- розрізняє семантичне наповнення кожної ЖО з певної тематичної групи (СМІЯТИСЬ, РОЗСМІШИТИ, УСМІХАТИСЯ; УСМІХАТИСЯ- ПОСМІХАТИСЯ (НАСМІХАТИСЯ);</p> <p>- за допомогою вчителя розрізняє види способів дієслова та перекладає з СР на ЖР:</p> <p>а)Дійсний - <i>Вже тривалий час наші військові захищають нашу країну-</i> АРМІЯ+ЛЮДИНА* НАШ* ВЖЕ ДОВГО* ЗАХИЩАТИ* НАШ* КРАЇНА,</p> <p>б)Умовний - <i>Він міг би стати чемпіоном, якби не його хвороба-</i> ВІН МОЖЕ* БИ СТАТИ ЧЕМПІОН ЗА ПРИЧИНА* ХВОРОБА,</p> <p>в)Наказовий - <i>Втілюй свої мрії та почувай себе вільними в Україні-</i> МРІЯ* ПЛАН+РОЗВИВАТИ і ПОЧУВАТИ СЕБЕ ВІЛЬНИЙ* МІСЦЕ УКРАЇНА*;</p> <p>- визначає значення жестодій у: ряді синожестів (ОБЕРІГАТИ - БОРОНИТИ, ОХОРОНЯТИ);</p> <p>- антожестів (ЖУРИТИСЯ - ТІШИТИСЯ, ОБ'ЄДНУВАТИ - РОЗДІЛЯТИ, ЩЕЗАТИ - З'ЯВЛЯТИСЯ);</p> <p>- уточнює значення жестодій-омонімів (ПЕРЕКЛАДАТИ, ВСТАВАТИ, ВИПРАВЛЯТИ,</p>	
--	--	--	--

		<p>ГЛАДИТИ, ДОДАТИ та ін.;</p> <p>- за допомогою вчителя працює над складанням ЖР з іншими частинами мови (НА ВУЛИЦЯ* СИЛЬНО ДОЩ БЛИСКАВКА ГРІМ+БАХ-<i>На дворі блискало, гриміло, тріщало й лило</i>; РАДІСТЬ ПОЧУТТЯ Є ДУША-<i>Радісне почуття охопило душу.</i>;</p> <p>- одна жестодія - ЖО або ЖО з супроводом НК - руху губ артикуляційно: <i>чекатиму з нетерпінням</i></p> <p>-ДУЖЕ ЧЕКАТИ - ж-ж-ж (конфігурація);</p> <p>-завершує незакінчені речення за допомогою використання нових ЖО активного жестівника (словника);</p> <p>- визначає синтаксичну роль жестодії у реченні: <i>Вірити</i> - <i>ось наше завдання- ЗАВДАННЯ НАШ* ЦЕ ВІРИТИ.</i> (підмет - ЩО?); <i>Український народ повсякденний час будуть працювати над собою задля перемоги- НАРОД УКРАЇНА* КОЖНИЙ ДЕНЬ БУДЕ* ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ ПЕРЕМОГА СЕБЕ.</i> (складний присудок - ЩО РОБИТИ?) <i>Вчителька веліла нам добре підготуватися-</i> ВЧИТЕЛЬ ДОРУЧИТИ* ДОБРЕ ПОВТОРИТИ НАВЧАННЯ*(додаток- ЩО?); <i>Ми отримали важливе доручення від старости на завтра принести макулатуру-</i> МИ ОТРИМАТИ* ЗАВДАННЯ ВАЖЛИВИЙ* ВІД СТАРОСТА*</p>	
--	--	---	--

		<p>МАКУЛАТУРА* ПРИНЕСТИ ЗАВТРА.(присудок і означення -яке?).</p> <p>Мати навчила нас любити Батьківщину-МАТИ МИ* ВЧИТЬ ЛЮБИТИ РІДНИЙ*+КРАЇНА* (присудок і додаток - чого?)</p> <p>Щодня вчителі проводять он-лайн уроки, щоб навчати учнів - ВЧИТЕЛЬ* КОЖЕН ДЕНЬ* ПРОВОДИТИ* ОНЛАЙН УРОК* ДЛЯ НАВЧАТИ ДІТИ* (присудок і обставина - навіщо?)</p>	
Прижестодія			
<p>Прижестодія - самостійна незмінна частина мови.</p> <p>Запитання.</p> <p>Групи означальних і обставинних ЖО.</p> <p>Прості і складні ЖО.</p> <p>Ступені порівняння прислівників.</p> <p>Взаємодія прижестодії з іншими частинами мови в УЖМ.</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу:</p> <p>- пояснення з ознайомленням правил, схем “Ознаки прижестодії”;</p> <p>— створення наочних матеріалів (таблиць);</p> <p>— вправи перекладні, на диференціацію та ін.;</p> <p>- семантичні вправи на вивчення нових ЖО,</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>- розпізнає прижестодію серед інших самостійних частин мови, знає ознаки, розрізняє групи ЖО, знає запитання, правильно ставить, наводить приклади;</p> <p>- знає терміни і правильно використовує ПРИЖЕСТОДІЯ, ПРИСЛІВНИК, ЗАПИТАННЯ, КОЛИ, ДЕ, ЯК, ЗВІДКИ, СКІЛЬКИ? НАСКІЛЬКИ? та ін.)</p> <p>- розрізняє за розрядами ЖО і запитання:</p> <p>а) <i>способу дії</i> (ЯК? ДОБРЕ, ШВИДКО); ЯКИМ СПОСОБОМ? ГУРТОМ, ПОШЕПКИ),</p> <p>б) <i>міри і ступеня дії</i> (ЯКОЮ МІРОЮ? ДУЖЕ,ЗАНАДТО; ЯК БАГАТО? УТРИЧІ)</p> <p>в)<i>місця дії,напрямку</i> (ДЕ? ПРАВОРУЧ, КУДИ? ЗНИЗУ, СЮДИ ЗВІДКИ? ЗДАЛЕКУ</p>	<p>- розвиток інтересу до нових знань про прижестодію, порівняння зі знаннями про прислівник;</p> <p>- стимулювання потреби у вивченні і правильному застосуванні прижестодій у власному мовленні, знаходженні словесного відповідника;</p> <p>-розвиток жестового мовлення в процесі підбору точних ЖО вивчених груп, запитань до них;</p>

	<p>з'ясування точного значення, знаходження словесних відповідників;</p> <ul style="list-style-type: none"> - граматичні вправи; - робота з текстом (прямий і зворотній переклад); - підбір запитань до груп ЖО; - жестовий диктант; - вправи на розрізнення ЖО за відмінним компонентом; - складання простих речень з використанням вивчених ЖО і СО; - робота з жестовою лексикою (ЖЛ) з метою подальшого складання жестових речень (ЖР) з певними частинами мови; - вправи на добір пари у антожести; 	<p>г) <i>час дії</i> (КОЛИ? ЗАВТРА, СЬОГОДНІ З ЯКОГО ЧАСУ? ЗРАНКУ, ТОРІК ВІДКОЛИ? НІКОЛИ ДОПОКИ? ДОНИНІ)</p> <p>д) <i>причини дії</i> (ЧОМУ? СПРОСОННЯ З ЯКОЇ ПРИЧИНИ? ЗГАРЯЧУ)</p> <p>е) <i>мети дії</i> (З ЯКОЮ МЕТОЮ? НАВМИСНЕ ДЛЯ ЧОГО? НАПОКАЗ НАВЩО? НА ЩАСТЯ)</p> <p>правильно перекладає, знає словесні відповідники, правильно записує прислівники;</p> <p>- за допомогою вчителя, опори на схему змінює прижестодії з чергування приголосних при творенні вищого ступеня прижестодії г, ж, з змінюємо на жч, а с — на щ:</p> <p>ДОРОГО - ДОРОЖЧЕ, ДУЖЕ - ДУЖЧЕ, ВУЗЬКО-ВУЖЧЕ, НИЗЬКО-НИЖЧЕ, ВИСОКО - ВИЩЕ, ГУСТО - ГУСТІШЕ;</p> <p>- тлумачить семантичне значення вивчених ЖО з урахуванням контексту НІКОЛИ та НІЧОГО:</p> <p>1. НІКОЛИ - <i>трактується</i> НЕМА ЧАС* - <i>конфігурація</i> , <i>локалізація IV, рух від себе</i>;</p> <p>2. НІКОЛИ - <i>трактується з НК: емоція серйозність: НІКОЛИ НЕ ПРОЩУ або НЕ ЗАБУДУ, НЕ БУДУ; <i>дворучна конфігурація</i> , <i>локалізація VII, рух правої руки за годинниковою стрілкою обертотом, рух лівої руки проти</i></i></p>	<p>- розвиток вмінь аналізувати, порівнювати, співставляти, класифікувати ЖО тематичного спрямування з уточненням змісту у тлумачних жестівниках (словниках);</p> <p>- постійне збагачення жестового і словникового запасу вивченими поняттями з теми “Прижестодія”, (Прислівник)</p>
--	--	---	---

	<p>-робот деформованим текстом; - дидактичні ігри; -індивідуальна робота.</p>	<p>аз годинникової стрілки обертом ; 3.НІЧОГО - трактується НІЧОГО, БУВАЄ з НК: емоція поблажливість , одноручна або дворучна конфігурація , локалізація VII, рух туди-сюди; 4.НІЧОГО - трактується НІЧОГО НЕ ЗРОЗУМІВ(-ЛА) або НІЧОГО НЕМА, дворучна конфігурація , локалізація VII (долоні), рух круговий оборот проти годинникової стрілки AP на ПР; - добирає точні ЖО для утворення антожестів-пар (СТАРАННО - НЕДБАЛО, УСЕРЕДИНІ - ЗОВНІ, ДОГОРИ - ДОНИЗУ, ЗАВЖДИ - НІКОЛИ), синожестів (ЗУСТРІТИ ВИПАДКОВО, НЕСПОДІВАНО, НЕНАРОКОМ); - аналізує і розрізняє ЖО за відмінним компонентом, наприклад, конфігурацією (ЗАВЖДИ - ЩОДНЯ, ДУЖЕ-ЗАНАДТО, ГУРТОМ - РАЗОМ); - розуміє ступені порівняння жестоознакодії, співвідносить зі словесним відповідником, наводить приклади, розрізняючи просту форму (СУМНО - СУМНІШЕ - НАЙСУМНІШЕ) складену форму (ДУЖЕ СУМНО - НАЙБІЛЬШ СУМНО); -за допомогою вчителя працює над складанням ЖР з іншими частинами мови: 1.Мій друг занадто хвалькувата людина-ДРУГ МІЙ</p>	
--	---	---	--

		<p>ЛЮДИНА ХВАСТУН ДУЖЕ; 2. Цілими днями я гуляв з друзями по місту- Я І ДРУГ+КОМАНДА* МІСТО ГУЛЯТИ РАНОК ДО ВЕЧІР; 3.Здавна мене привчали бережно відноситися до природних ресурсів планети батьки- МАМА+ТАТО ДАВНО+ДИТИНСТВО МЕНЕ ВЧИТИ* БЕРЕГТИ* ПРИРОДА ЇЇ РІЗНИЙ+РЕСУРС* - доповнює речення пропущеними прислівниками, вміє перекладати точними ЖО; - визначає синтаксичну роль прижестодії у реченні: <i>Ми вчора дивилися історичний фільм “Т-а-р-а-с Б-у-л-ь-б-а”</i>- МИ ВЧОРА ДИВИТИСЯ*+ВЖЕ ФІЛЬМ ІСТОРІЯ* НАЗВА “Т-а-р-а-с Б-у-л-ь-б-а” (обставина - КОЛИ?) <i>Бурхливо навкруги й неспокійно-НАВКОЛО*</i> ШУМНО і СПОКІЙНО+НЕ.(присудок-ЯК?) <i>Мою квартиру напротив нещодавно відремонтували</i> - НАПРОТИВ МІЙ КВАРТИРА ДАВНО+НЕ РЕМОУНТ+ВЖЕ. (обставина - ДЕ?); <i>Спочатку я вивчив вірш напам'ять-</i> Я ПОЧАТОК ВИВЧИТИ+ВЖЕ НАПАМ'ЯТЬ ВІРШ . (додаток - ЩО?).</p>	
--	--	---	--

Морфологія. Службові частини мови

Прижест

<p>Прижест - службова частина мови. Позначення прижестів. Зв'язок прижестів у ЖР.</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу: - пояснення з ознайомленням правил “Прижест - службова частина мови”;</p>	<p>Учень/учениця: - розпізнає прижест серед інших частин мови, знає характерні ознаки, співставляє з прийменником в УМ, наводить приклади; - знає прийменники за будовою і правильно перекладає: а) <i>прості</i> - В, НА, З, ДО, ПІД, НАД, МІЖ б) <i>складні</i> - ПОПІД, ПОНАД, ЗАДЛЯ, ПОСЕРЕД в) <i>складені</i> - У ЗВ'ЯЗКУ З, ВІДПОВІДНО ДО, НЕЗВАЖАЮЧИ НА;</p>	<p>- формування знань про прижест як службову частину мови в УЖМ, співставлення з прийменником в УМ; - формування механізмів впізнавання прижесту під час візуального сприймання від наставника;</p>
<p>Прийменник - службова частина мови. Групи прийменників за будовою. Переклад. Зв'язок слів у реченні.</p>	<p>- створення наочних матеріалів (таблиць); - вправи перекладні; -вправи на виявлення типових помилок: пропуску ЖО, неправильного розміщення у ЖСП, ЖР, розрізнення та ін.; - робота з текстом (прямий і зворотній переклад); - жестовий диктант; -робота з ЖСП, ЖР; -розрізнення антожестів, синожестів;</p>	<p>- за допомогою вчителя аналізує зв'язок прижесту з іншими частинами мовами при позначенні: а) <i>часу</i> (П'ЯТЬ ХВИЛИНА* РАНІШЕ, ДЕСЯТЬ НУЛЬ-НУЛЬ РАНОК/ВЕЧІР. - <i>п'ять хвилин до ... , о десятій годині ранку/вечора</i>); б) <i>простору</i> (МІСТО ДО+ЇХАТИ - <i>до міста доїхати</i>); в) <i>причини</i> (ЗАПІЗНИТИ* ПРИЧИНА МАШИНА-<i>запізнився через машину</i>); г) <i>мети</i> (ПРИЙТИ+ВЖЕ ДО ШКОЛА - <i>прийшов до школи</i>); г) <i>способу дії</i> (ЇХАТИ+ВЖЕ ЧЕРЕЗ МІСТ- <i>проїхати через міст</i>); д)<i>порівняння</i> (ВІД МЕНЕ ДО СЕСТРА* МІСТО ДАЛЕКО А ДО БРАТ* БЛИЗЬКО - <i>від мене до сестри далеко їхати, а до брата близько</i>); е) <i>відношення до матеріалу</i> (РУШНИК ТВІЙ* ІЗ</p>	<p>- розвиток вмінь застосовувати ЖО у власному мовленні: при побудові ЖСП, ЖР; -стимулювання потреби у вивченні і правильному застосуванні ЖО поряд з жестоназвою, знати словесні відповідники; -збагачення жестівникового (словникового) запасу вивченими прижестами і прийменниками; - активізація мислення, уважності шляхом засвоєння уточнених знань</p>

	<p>-дидактичні ігри; -індивідуальна й диференційована робота на оволодіння й закріплення функцій прижесту у мовленні.</p>	<p>ЛЬОН*, ГЛЕЧИК ЦЕЙ* ІЗ ГЛИНА* - <i>твій рушник з льону, цей глечик з глини</i>); ж) предмет, на який спрямована дія (РОЗКАЗАТИ ПРО ВЧИТИ*, ВІТАТИ* З СВЯТО- <i>розповідати про навчання, привітати зі святом</i>). - утворює пари антоприжестів: а) У - З (У МОРЕ*- З МОРЕ*), б) НАД-ПІД (НАД ДЕРЖАВА* - ПІД ДЕРЖАВА*), в) ВІД-ДО (ВІД КОРДОН*- ДО КОРДОН*), г) ЗА-ПРОТИ (ЗА ТЕЧІЯ*- ПРОТИ ТЕЧІЯ*) та ін.; - добирає синожести: КРАЙ, КІНЕЦЬ, МЕЖА; ДЛЯ, ЗАДЛЯ, ЗАРАДИ; КРУГ, КОЛО, НАВКОЛО; НАПРОТИ, ПРОТИ; МИМО, ПОВЗ; - використовує вивчені прижести для зв'язку ЖО у реченні: З віком розум приходить - РОЗУМ З ВІК*(<i>мається на увазі вік людини</i>) ПРИХОДИТИ*. <i>Жити між двома ворогами</i>- МІЖ ДВА* ВОРОГ* ЖИТИ. - за допомогою вчителя працює над перекладом СР з використанням прижестів :(<i>В Олександрії залізничний вокзал переобладнають відповідно до потреб для осіб з інвалідністю</i> - ВОКЗАЛ ЗАЛІЗНИЧНИЙ МІСТО О-л-е-к-с-а-н-д-р-і-я МІНЯТИ УМОВА* СПЕЦІАЛЬНО ДЛЯ</p>	<p>з теми, демонструвати власне ставлення до вивченого; - коригування дрібної моторики пальців рук в процесі удосконалення правильного позначення ЖО.</p>
--	--	---	--

		<p>ЛЮДИНА+ІНВАЛІДНІСТЬ; <i>Очільниця Національної поліції розглядає кримінальну справу залежно від збору доказів свідків - ГОЛОВА НАЦПОЛІЦІЯ* СПРАВА РОЗГЛЯДАТИ* КРИМІНАЛ* ЗВ'ЯЗОК ВІД ЗБИРАННЯ ФАКТ* ЛЮДИНА,ХТО БАЧИВ*</i>; <i>Виходячи з дому на роботу, він побачив біля порогу підкинутий лист-З ДІМ* ВИХОДИТИ ДО РОБОТА ВІН ПОБАЧИТИ+ВЖЕ ЛИСТ ЧУЖИЙ* БІЛЯ ПОРІГ*);</i> -аналізує тексти щодо правильності вживання прийменників, правильно перекладає, використовує прижести.</p>	
Жестосполучник			
<p>Жестосполучник як служба частина мови. Вживання сполучників простому складному реченні.</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу: у -пояснення з ознайомленням правил “Жестосполучник - служба частина мови”; - створення наочних матеріалів (таблиць); - вправи перекладні;</p>	<p>Учень/учениця: -розпізнає жестосполучники серед інших частин мови, знає характерні ознаки, наводить приклади; -аналізує тексти щодо правильності вживання жестосполучників; -розрізняє жестосполучників за будовою: а) <i>прості</i> - і(й), а, ні, та, чи, бо, що б) <i>складні</i> - зате, проте, ніж, або, якщо, ніби, нібито, неначебто в) <i>складені</i> - завдяки тому що, через те що, відтоді як, перед тим як - добирає синожести: <i>або - чи; і - й, та; ніби - наче, неначе, мов, мовби;</i></p>	<p>- формування знань про жестосполучник як службову частину мови в УЖМ, для зв'язку однорідних членів речення та частин складного речення в УМ; - формування механізмів впізнавання сполучнику під час візуального сприймання від наставника; -розвиток вмінь</p>

	<p>-вправи на виявлення типових помилок: пропуску ЖО, неправильного розміщення у ЖСП, ЖР, розрізнення та ін.; - жестовий диктант; -робота з ЖСП, ЖР; -розрізнення антожестів, синожестів; -дидактичні ігри; -індивідуальна й диференційована робота на оволодіння й закріплення функцій жестосполучник у мовленні.</p>	<p>- за допомогою вчителя працює над складанням ЖР з жестосполучником: <i>Хлопці згадували, як на Святий вечір колядували</i> -ХЛОПЧИК+БАГАТО ЗГАДАТИ+ВЖЕ ЯК БУЛО СВЯТИЙ ВЕЧІР СПІВАТИ*; <i>Тобі, Україно моя, і перший мій подих, і подих останній тобі. (В. Еллан)- УКРАЇНА МІЙ* ДЛЯ ТЕБЕ ПОДИХ ПЕРШИЙ І ОСТАННІЙ МІЙ;</i> <i>Ми б'ємось за те, чому нема ціни в усьому світі, – за Батьківщину. (Олександр Довженко)-МИ БОРОТИСЯ* ЗА ТЕ ЩО ДОРОГИЙ* НІЖ МІЙ* КРАЇНА* НЕМАЄ У ВЕСЬ СВІТ*;</i> -з допомогою вчителя складає прості і складні речення з сполучником:</p>	<p>застосовувати ЖО у власному мовленні: при побудові ЖСП, ЖР; - стимулювання потреби у вивченні і правильному застосуванні ЖО поряд з жестоназвою, знати словесні відповідники; - збагачення жестово-словникового запасу вивченими сполучниками; - активізація мислення, уважності шляхом засвоєння уточнених знань з теми, демонструвати власне ставлення до вивченого; - коригування дрібної моторики пальців рук в процесі удосконалення правильного позначення ЖО.</p>
<p><i>Степан уперше прийшов до нового класу й познайомився з однокласниками.</i></p>	<p><i>Степан уперше прийшов до нового класу, що й познайомився з однокласниками.</i></p>		
<p><i>Море шуміло і плакало і ревіло над ним тужливо.</i></p>	<p><i>Море шуміло, плакало, наче ревіло над ним тужливо.</i></p>		
<p><i>А художник малює.</i></p>	<p><i>Художник малює, щоб залишити свій слід на цій землі.</i></p>		

Синтаксис складного речення			
<p>Синтаксис - розділ мовознавства.</p> <p>Синтаксис складного речення.</p> <p>Сполучникове складне речення.</p> <p>Безсполучникове складне речення.</p> <p>Дві граматичні основи.</p> <p>Складносурядне:</p> <ul style="list-style-type: none"> - з роздільними сполучниками сурядності; - єднальними сполучниками сурядності; - протиставними сполучниками сурядності 	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розповідь-повідомлення; - пояснення в поєднанні з ілюстративним викладом навчального матеріалу (схемами речень); - ознайомлення з різними схемами речень з ССР; - перегляд, групове обговорення тематичного - побудова ЖР з ЖО, застосування питань, схем у ситуативно зумовлених тематичних реченнях (висловлюваннях); - спостереження над складними реченнями 	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає, що таке синтаксис, називає основні одиниці (ЖО, ЖСП, ЖР), які є елементами побудови синтаксичних одиниць вищого порядку; - знає терміни: СИНТАКСИС, ЖЕСТОВА ОДИНИЦЯ, ЖЕСТОСПОЛУЧЕННЯ, ЖЕСТОВЕ РЕЧЕННЯ, СПОЛУЧНИКОВЕ, СКЛАДНЕ, БЕЗСПОЛУЧНИКОВЕ, СКЛАДНОСУРЯДНЕ, СУРЯДНЕ, РЕЧЕННЯ; - розрізняє ЖСП і ЖР: <i>Жестова мова - ЖЕСТИ* МОВА</i> , <i>Жестова мова - рідна мова глухих - ЖЕСТИ* МОВА СВІЙ ЖЕСТИ ГЛУХИЙ</i>); - за допомогою вчителя із наведенням схем складає <p>а) сполучникове складне речення:</p> <ul style="list-style-type: none"> [ ], а [ ] - <i>Онук показав свій щоденник дідушеві, а дідусь сміється</i> - ОНУК ЩОДЕННИК ДІДУСЬ* ПОКАЗАТИ* А ДІДУСЬ СМІЯТИСЯ*. [ ], щоб [ ]- <i>Онук показав свій щоденник дідушеві, щоб на вихідні дні поїхати з ним на рибалку.</i> - ОНУК ЩОДЕННИК ДІДУСЬ* ПОКАЗАТИ* ЩОБ ДЕНЬ ВИХІДНІЙ РИБАЛКА* ПОЇХАТИ* . [ ], тому [ ]- <i>Онук показав свій щоденник дідушеві, тому чекає від нього подарунків</i>-ОНУК ЩОДЕННИК ДІДУСЬ* ПОКАЗАТИ* ТОМУ ЧЕКАТИ* ПОДАРУНОК* ДІДУСЬ*; 	<ul style="list-style-type: none"> - формування знань про синтаксис як розділ мовознавства, його основні одиниці; - розвиток, удосконалення мовних навичок, що забезпечують не лише формування від простого до складного, а й сприяють усвідомленню учнями особливостей використання ЖО при побудові ЖР, навчають способів формування і формулювання власної думки у ситуативно зумовлених тематичних висловлюваннях; - формування вмінь та знань побудови синтаксичних та жестових конструкцій; - розвиток вміння ведення діалогу з різними формами (бесіди, дискусії,

	<p>ЖО у ЖСП і ЖР; - справи на побудову ЖР і співставлення зі СР, визначення питань; - створення схеми: “Сполучникове складне речення”, ”Безсполучникове складне речення” - жестовий диктант; - обмін думками; - дидактичні ігри; - виконання жестових і письмових вправ “Обери правильне питання” та ін</p>	<p>б)безсполучникове складне речення: [ ],[ ] - <i>Весна,розцвіли квіти</i>-ВЕСНА КВІТИ РОЗЦВІСТИ+ВЖЕ, [:[:],[] - <i>Весна: розцвіли квіти, бджілки працюють</i> - ВЕСНА КВІТИ РОЗЦВІСТИ+ВЖЕ БДЖІЛКА ПРАЦЮВАТИ*; - буде дві граматичні основи: Бійці захищають, а народ донатують - БОЄЦЬ+БАГАТО ЗАХИЩАТИ* А НАРОД ДОПОМАГАТИ* ГРОШІ; Фінансист пояснює проект, а слухачі його уважно слухають - ФІНАНС+ЛЮДИНА ПРОЕКТ ПОЯСНИТИ* А ЛЮДИ* СЛУХАТИ* УВАГА*; Тополі стояли, а калини похилились - ТОПОЛЯ+БАГАТО СТОЯТИ* А КАЛИНА+БАГАТО ПОХИЛИТИ*+УНИЗ; - розрізняє типи складносурядних речень: єднальні- і,й,та,ні-ні, та й, також, ані -ані (<i>Ані радість, ані сміх не змогли дівчинці підняти настрій</i> - РАДІСТЬ НІ СМІХ НІ НІЯК ДОПОМОГА* ДІВЧИНКА НЕМАЄ НАСТРІЙ); протиставні - а, але, зате, проте, однак (<i>Місяця не було, але зірки яскраво світили в чорному небі</i> - МІСЯЦЬ НЕБО НЕМАЄ АЛЕ Є ЗІРКА СВІТИТИ+ЯРКО НЕБО ЧОРНЕ); розділові - або, або - або, чи, чи - чи, то -то, хоч - хоч, не то - не то, чи то - чи то (<i>Чи то сонце</i></p>	<p>міркування) 3 обґрунтуванням розуміння і рефлексії; - покращення навичок вміння передачі думок, почуття емоційного стану, використовуючи найбільш виразні, точні жести підбору однорідних головних (другорядних) членів; - розвиток вміння правильно інтонувати речення СМ та ЖМ з дотриманням логічних пауз, логічного наголосу; -збагачення жестово-словникового запасу новими термінологічними поняттями.</p>
--	---	---	---

		<p>засіяло, чи то радісно стало - ЧИ ЦЕ СОНЦЕ СВІТИТЬ+ЯРКО ЧИ ЦЕ НАСТРІЙ СУПЕР)</p> <p>- розрізняє групи ЖСП за ГС(головним словом):</p> <p>а) ГС - жестоназва - <i>молодий підполковник</i> -ПІДПОЛКОВНИК МОЛОДИЙ;</p> <p>б) ГС - жестознака - <i>готовий почути</i>- Я ПОЧУТИ ГОТОВИЙ;</p> <p>в) ГС - жесточисла - <i>сто двадцять книг</i> - КНИГА* СТО ДВАДЦЯТЬ ШТУК ;</p> <p>г) ГС - жестособа - <i>хтось із вас</i>- ХТОСЬ ВИ*;</p> <p>д) ГС - жестодія - <i>бачив новину</i> - Я БАЧИТИ НОВИНА*</p> <p>е) ГС - прижестодія - <i>особливо важливо</i> - ВАЖЛИВО ДУЖЕ;</p> <p>- усвідомлює необхідність знань про складносурядне речення для вираження думки;</p> <p>-розмежовує складносурядні речення та прості речення, ускладнені однорідними членами речення</p> <p>- знаходить типові помилки неправильного вживання складного речення, самостійно виправляє у деформованому тексті, використовує набуті знання правильної побудови ЖСП, ЖР та письмовому тексті - ССП і СР.</p>	
Комунікативна компетентнісна змістова лінія			
Українська жестова мова - рідна мова глухих			

<p>Мова спільноти глухих в Україні - УЖМ. УЖМ - рідна (перша) мова глухого дитини. Багатство української жестової мови. 23 вересня - Міжнародний день жестових мов. Мій внутрішній стан.</p>	<p>Ознайомлення з новим матеріалом з використанням наочності - бесіда “Наша візуальна мова”; - порівняння особливостей сприймання УЖМ і УМ, визначення форм мовлення (роль у спілкуванні глухих і чуючих); - творчі справи “Багатство УЖМ - це ...”, “Я знаю про ...”; “Як отримати інформацію?”; “Я поважаю себе за те, що користуюся УЖМ” - справи на експериментування з формами мовлення; - справи а) на визначення фактів про мову</p>	<p>Учень/учениця: - знає: українська жестова мова(УЖМ) рідна (перша) мова глухого людини, українська мова - друга мова; обидві мови повноцінні, мають самостійні частини мови і службові частини мови; є форми мовлення (дактильне, писемне, усне), називає їх, користується зручними формами у повсякденному мовленні; розуміє їхню роль у спілкуванні з різними користувачами; склад УЖМ за рівнями: значущих частин мови (кінетика, семантика, морфологія, граматики, синтаксис), комунікативного дискурсу (діалогічне, монологічне, умови спілкування), організації текстів (побудова, типи, жанри та ін.) користується багатством УЖМ (обирає форми мовлення і експериментує з ними); є форми мовлення (дактильне, писемне, усне), називає їх, користується зручними формами у повсякденному мовленні; розуміє їхню роль у спілкуванні з різними користувачами; про інші жестові мови у країнах (американська ЖМ - США, польська ЖМ - Польща, ...); про відзначення 23 вересня Міжнародного дня жестових мов; - поважає себе за здатність до спілкування з іншими користувачами УЖМ;</p>	<p>- розвиток і формування знань, збагачення уявлень про встановлення зв'язку між попереднім інформаційно-мовним і новим досвідом в опануванні рідної мови; - розвиток знань про вивчені ЖО різних рівнів, розділів і розуміння їх (зчитування) при використанні іншими співрозмовниками; - систематичне і послідовне формування інформаційних вмінь розуміти значення ЖО (СО), встановлювати взаємозв'язок, висновувати, а також вибирати і застосовувати різні інформаційні стратегії з метою підтвердження правильності сприйнятого змісту (доцільного використання форм</p>
--	---	--	---

	<p>(особливостей функціонування), висновування; б) визначення типових помилок у мультимедійних текстах УЖМ (неправильно вжита ЖО, поганий почерк та ін.);</p> <ul style="list-style-type: none"> - вправи на організацію діалогічного спілкування з урахуванням користувачів, форм мовлення та ін.; - опрацювання техніки "Інтерв'ю" (складання плану, підбір учасника, журналіста, оператора, тема "Моя мова УЖМ"); - вправи самопрезентацію себе УЖМ за різними 	<ul style="list-style-type: none"> - розуміє зв'язок між УЖМ і особистим досвідом отримання зручно і доступно інформації; - вміє визначати подібне і відмінне між особистим (учнівським) досвідом і досвідом дорослих людей - носіїв жестомовної української культури, відображених у мультимедійних текстах; - володіє інформацією про ЖМ і СМ: знає їхні назви; особливості сприймання, продукування мовлення; спільне і відмінне; - пояснює різницю між мовою та формами мовлення; - використовує форми мовлення відповідно до умов спілкування; - вміє презентувати себе за знайомими темами: "Я УКРАЇНКА (УКРАЇНЕЦЬ)", "МІЙ РОДОВІД", "МОЄ ХОБІ" (н-д "ЗНАЙОМСТВО З НОВИМ ТОВАРИШЕМ": МЕНЕ ЗВАТИ ... . Я ГЛУХА. МОЄ ЖЕСТОВЕ ІМ'Я ....); - розуміє, що будь-яка інформація (текст) складається із специфічних шаблонів (символів) (н-д, дактилеми, кінеми, букви - українські, англійські), які можуть представляти звуки, слова, жести; - розширює свої знання про ЖО, ЖСП, ЖР на різних рівнях, застосовуючи різноманітні ресурси; - рефлексує на доцільність застосування форм мовлення, виражає своє ставлення, відчуття, емоції. 	<p>мовлення);</p> <ul style="list-style-type: none"> - стимулювання розвитку поваги до себе (позитивна самоідентифікація) за здатність до спілкування з іншими за допомогою УЖМ; - опанування досвіду роботи із зростаючою кількістю жестомовних текстів з урахуванням культурних традицій глухих користувачів УЖМ.
--	---	---	---

	темами (н-д, “Знайомство”); - вправи на визначення ролі відеоресурсів у налагодженні якісної комунікації, - вправи на визначення рефлексії учнів ставлення, розуміння, комфортності, проявів внутрішнього самопочуття”.		
Вивчення і дослідження діалогічних текстів			
Повторення та поглиблення вивченого про текст. Діалог. Способи діалогічної форми спілкування. Ситуативне діалогічне спілкування. Діалог-зразок	Застосування інтерактивних стратегій розвитку діалогічної форми спілкування; — ознайомлення зі способами навчання діалогічної форми спілкування (використання діалогу-зразка, покрокове (поетапне)	Учень/учениця: - знає, що таке текст-діалог, особливості побудови діалогу (учасники, тема, мета, форми комунікативної і міжрольової взаємодії, репліки, план, ключові жести); - знає терміни ДІАЛОГ, ПЛАН, УЧАСНИКИ, РОЛЬ, РОЗМОВА, ВЗАЄМОДІЯ, РЕПЛІКА(И), ЖЕСТИ КЛЮЧ*, ПОСЛІДОВНІСТЬ, ЗРАЗОК, (ТЕМА, МЕТА, СИТУАЦІЯ, ПОБУДОВА); - відрізняє текст-діалог від тексту-монологу (при візуальному сприйманні і письмовому читанні); - знає способи побудови діалогу, обирає найкращий;	- розвиток знань про можливості діалогічної форми спілкування, використання доступних і зручних способів з урахуванням змісту мовленнєвої взаємодії учасників; - формування вмінь, навичок здійснювати мовленнєву взаємодію з урахуванням конкретних

<p>“Мій найкращий співрозмовник” або “Знайомство з незнайомою людиною”.</p> <p>Медіатекст. Стилї текстів (науковий, художній, розмовний).</p>	<p>складання діалогу, запропонована тематична ситуація; – вправи на тренування комунікативної взаємодії з різних тем з оперуванням мовним матеріалом; – вправи на конструювання діалогу за зразком; – вправи на складання плану діалогу; – творчі вправи на складання діалогу за темою, ключовими ЖО, початком (серединою, кінцівкою) тексту, запропонованих реплік - одного зі співрозмовників, на основі побаченого досвіду, міжрольової взаємодії “учень - учень, учень - учні,</p>	<p>- на основі діалогу-зразка може самостійно скласти прості запитання з простою відповіддю: -Як у тебе справи? - У мене все добре (СМ) , - ЯК СПРАВА? - Я ДОБРЕ (ЖМ);</p> <p>- знає і продовжує діалог на тему “Знайомство з незнайомою людиною”, мета: потоваришувати і підтримувати контакт, за орієнтовним початком “МЕНЕ ЗВАТИ <i>О-к-с-а-н-а</i>, Я ГЛУХА, МОЄ ЖЕСТОВЕ ІМ'Я “ШВЕЦЬ. ТВІЙ ІМ'Я?” ...);</p> <p>- вміє: скласти план до готового діалогу, записувати його, переказати зміст, визначити тему, мету, ключові жести;</p> <p>- на основі знайомої тематичної ситуації “Мое хобі” або “Мої захоплення” будує діалог (5-10 реплік) і використовує ввічливі ЖО;</p> <p>- розуміє ролі у діалозі, вміє інтонувати свої рольові репліки відповідним настроєм, врахуванням семантичного значення ЖО, використанням логічного наголосу, пауз;</p> <p>- вміє доповнювати діалог - додавати початок (кінцівку), визначити учасників, тему і мету тексту, висловлювати у репліках свої думки, почуття, враження;</p> <p>- етично висловлює власне ставлення до почутого;</p> <p>- стисло переказує зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), підпорядковуючи намір висловлення темі та</p>	<p>комунікативних намірів, з опорою на вивчені способи;</p> <p>- тренування у ситуативному використанні мовного матеріалу залежно від умов (теми, мети, засобів) спілкування;</p> <p>- розширення тематики діалогічного мовлення завдяки міжпредметним зв'язкам з навчальних дисциплін, що вивчаються;</p> <p>- формування вмій і навичок будувати діалог у різноманітних ситуаціях відповідно до соціального, мовленнєвого досвіду комунікантів, їхньої міжрольової взаємодії.</p>
---	--	---	---

	учень - доросла (знайома) людина та ін;	основній думці; -з допомогою вчителя знаходить у тексті повідомлення (зокрема художньому тексті, медіатексті) відповіді на поставлені запитання.	
Індивідуальне діалогічне мовлення			
Використання шаблонів (ключів) при комунікативній діалогічній взаємодії. Ефективна поведінка при діалогічній формі мовлення. Правила спілкування.	Діагностика компетентнісного досвіду: -спостереження за діалогічною взаємодією у класі; -експериментування зі знайомими діалогами на вивчені теми з урахуванням міжпредметних зв'язків (легкі, звичайні, ускладнені, складні); - Діалоги з різними формами мовлення (від 5 до 10 реплік).	Учень/учениця: - відчуває себе повноцінним співбесідником при комунікативній взаємодії: а) жестовим мовленням, б) калькованим жестовим мовленням; в) письмовим мовленням; г) всі; д) жодної; - бере участь у груповій діалогічній комунікативній взаємодії, як учасник: а) активний, б) за пропозицією (проханням); в) спостерігач; - знає і практикує способи організації діалогічної взаємодії: а) за зразком наставника; б) за планом; в) за тематичною ситуацією; г) всі; д) жодної; - користується жестівником (словником) для	-розвиток індивідуальності /відчуття себе повноцінним користувачем ввічливих ЖО різних груп, - відпрацювання вміння спілкуватися з товаришами, вчителями, рідними з використанням відповідних ввічливих ЖО у діалогічному мовленні з необхідними навичками мовленнєвої поведінки, правил спілкування; - врахування результатів дослідження діагностики набутого компетентнісного досвіду для покращення діалогічної комунікативної взаємодії учня/учениці.

		<p>уточнення структури, значення ЖО (СО) при побудові (складанні) діалогу:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) завжди; б) періодично; в) інколи; г) ніколи; <p>- використовує прийоми осмислення інформації (фактів, правил, схем, таблиць), підтверджує розуміння того, що запитує наставник:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) так; б) ні; в) інколи; <p>- вміє виправляти помилки при побудові, організації, продукуванні діалогу:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) самостійно; б) за допомогою підказки; в) при повторній вказівці; г) не вміє; д) вміє, але не бажає; <p>- використовує вивчені ЖО тематичного спрямування на основі міжпредметних зв'язків під час діалогів:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) повною мірою; б) частково; в) ні; <p>- краще розуміє зміст діалогу завдяки:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) першому сприйманню;	
--	--	--	--

		<p>б) повторному перекладу, в) детальному аналізу текстового матеріалу і обговоренню відповідних частин тексту; г) інше.</p> <p>- знає і використовує правила спілкування при організації діалогічній взаємодії: а) повністю (від початку до закінчення); б) частково; в) не використовує.</p> <p>- отримує від участі у діалогічній взаємодії: а) задоволення (насолоду), приємні відчуття; б) незадоволення, дискомфорт, неприємні відчуття; в) байдужість; г) інше.</p>	
--	--	---	--

Соціокультурна змістова лінія

Американська жестова мова (ASL)

Повторення та поглиблення вивченого шостому класі. Ресурси АЖМ для здійснення ефективної комунікації.	Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу: -відеопрезентація з елементами диспуту; – обговорення ролі АЖМ у житті глухої	Учень/учениця: - знає, що таке міжнародна жестова мова (МЖМ -ASL) як мовна система, де і чому використовується глухими користувачами; - порівнює з УЖМ, розуміє взаємозв'язок УЖМ і ASL і роль у налагодженні ефективної комунікації глухих користувачів різних країн світу; - знає дактилеми АЖА(ASL) вмє показувати,	- розвиток і збагачення уявлень АЖМ, особливості використання; -порівняння накопиченого досвіду в УЖМ з початковими уявленнями АЖМ щодо
---	---	--	--

<p>Сприймання та розуміння побудови діалогу АЖМ. Природа. Одяг. Час.</p>	<p>людини, ресурсів ЖМ, якими варто користуватися; -аналіз друкованих, електронних жестівників, їхня роль у здобутті нової інформації; - техніка “Мозковий штурм” щодо представлення власних думок, ціннісних орієнтацій про АЖМ; -вправи на уточнення семантичного значення ЖО певної тематики з ознайомленням (уточненням) ЖО у відеожестівниках; -вправи на формування навичок показу, зчитування, розрізнення, повторення (дублювання); -групове обговорення з осмисленням норм і</p>	<p>застосовує при послідовному дактилюванні; - знає сучасні жестівники, користується ними для збагачення нової інформації, уточнення ЖО; - вміє представляти власну точку зору, думку щодо АЖМ, особливостей самовираження, доцільності користування зручними ресурсами, мережевими засобами; - використовує власний мовленнєвий досвід як базу для вивчення АЖМ(ASL); - порівнює і аналізує ЖО за компонентами (ВІТЕР - BREEZE, ДОЩ - RAIN, СОНЦЕ - SUN, СНІГ - SNOW); - розрізняє тематичні ЖО за компонентами: ЧАС (УЖМ) - конфігурація , локалізація III , TIME (ASL) - показує загнутим вказівним пальцем AP на ПР “годинник”; ГОДИНА (УЖМ) - конфігурація на локалізації III + (коло за годинниковим рухом); HOUR (ASL) - конфігурація AP проводить коло за годинниковим рухом по долоні ПР (вертикаль), ХВИЛИНА (УЖМ) - конфігурація +ХВ.;</p>	<p>представлення понять тематичного спрямування, вивчення необхідних початкових характеристик ЖО (кінетичних, структурних, семантичних); -удосконалення прийомів використання візуальних, просторово-рухових вмінь і навичок при передачі точності, чіткості, доступності мовленнєвого матеріалу з метою якісного сприймання(зчитування); -формування уявлень про зручні прийоми порівняння, співставлення, аналізу ЖО; -збагачення активного жестівника (словника) учнів АЖМ(ASL); - розширення можливостей кола спілкування за рахунок вивчення АЖМ (ASL) з глухими іноземними</p>
--	---	---	--

	<p>цінностей українського і європейського (світового) комунікативного контексту;</p> <p>- вправи на підбір, постановку запитань з метою встановлення значення ЖО: розуміння залежності значення ЖО від контексту (зміни інформації);</p> <p>-застосування стратегії осмислення змісту інформації, які відповідають поставленому завданню;</p> <p>-дидактичні ігри;</p> <p>-обмін думками;</p> <p>-групова, диференційована творчо-пошукова, письмова робота.</p>	<p>MINUTE (ASL) - конфігурація AP показує "тик" на ПР;</p> <p>- розуміє зміст діалогу на ASL на основі перегляду відеоролика , пробує самостійно перекладати з ASL на УЖМ, вміє інтонувати свої рольові репліки відповідним настроєм, врахуванням семантичного значення ЖО, використанням логічного наголосу, пауз, немануального компоненту;</p> <p>- веде "Мій жестівник АЖМ", поповнює новими жестами, вчиться записувати англійськими літерами.</p>	користувачами.
Рекомендована тематика для поглибленого вивчення			

Мова – скарбниця духовності народу.

Українська жестова мова і українська мова: спільне і відмінне.

Українська літературна мова як вищий вияв творчості народу, основа взаєморозуміння. Діалекти та говірки в органічній цілісності української мови. Іван Франко, Леся Українка творці літературної української мови.

Українське образотворче мистецтво. Малярство. Іконопис. Народний живопис.

Родинні виховні традиції українців. Друзі сім'ї й мої друзі. Моральні цінності й чесноти людини.

Твій робочий день. Твої захоплення.

Міста та області України.

Моє рідне місто (село). Екскурсія по місту (селу), організована мною.

Фінансова культура. Гривня: історія виникнення.

Військові звання. Погони Збройних Сил України. Захисники-герої нашого міста.

Математика – моє життя. Видатні математики України.

Історія України – складова європейської історії. Перші князі Київської Русі.

Материка та океани – як об'єкти вивчення регіональної географії.

Джерела вивчення і дослідження материків та океанів.

Вплив емоцій на здоров'я. Культура вияву почуттів.

Поняття про комп'ютерну презентацію. Етикет електронного листування.

Природні, техногенні та соціальні небезпеки. Види і джерела ризику. Рівні ризику.

Дефлімпійські та паралімпійські ігри. Види змагань. Відомі глухі спортсмени України (області, школи).

Екскурсії: Історичні пам'ятки міста. Військова частина. Екопарк.

Повторення

Систематизація, узагальнення компетентностей, здобутих впродовж навчального року.	- використання наочності (відео- і мультимедійна презентація, таблиці); - робота з текстами у різних формах	Учень/учениця: - знає, що УЖМ рідна (перша) мова глухої людини, УМ - друга мова. Обидві мови повноцінні, мають самостійні частини мови і службові частини мови; форми мовлення, називає їх, користується зручними	- розвиток і систематизація знань з розділів : «Кінетика. Будова жесту», «Семантика», «Жестоназва», «Жестоознака», «Жесточисло», «Жестодія»,
---	---	---	--

	<p>мовлення (дактильне, жестове природне, жестове кальковане, письмове, усне);</p> <ul style="list-style-type: none"> - побудова ЖСП і ЖР з ЖО, застосування точної жестової лексики для складання речень певними частинами мови; - спостереження над складними реченнями ЖО у ЖСП і ЖР; - вправи на уточнення семантичного значення ЖО певної тематики з ознайомленням (уточненням) ЖО у відеожестівниках; - вправи на тренування комунікативної взаємодії з різних тем з оперуванням мовним матеріалом; - вправи на конструювання діалогу за зразком; 	<p>у повсякденному мовленні; розуміє їхню роль у спілкуванні з різними користувачами;</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає склад УЖМ за рівнями: значущих частин мови (кінетика, семантика, морфологія, граматики, синтаксис), комунікативного дискурсу (діалогічне, монологічне, умови спілкування), організації текстів (побудова, типи, жанри та ін.) користується багатством УЖМ (обирає форми мовлення і експериментує з ними); - знає дактилеми та ЖО МЖМ (ASL) певної тематики, вміє показувати та застосовувати при спілкуванні; - розширює свої знання про ЖО, ЖСП, ЖР на різних рівнях, застосовуючи різноманітні ресурси; - рефлексує на доцільність застосування форм мовлення, виражає своє ставлення, відчуття, емоції; - знає, що таке синтаксис, називає основні одиниці (ЖО, ЖСП, ЖР), які є елементами побудови синтаксичних одиниць вищого порядку; - за допомогою вчителя із наведенням схем складає різні типи складного речення з урахуванням ЖО і ЖСП для ЖР; - виразно читає поетичні твори з урахуванням норм УМ і УЖМ; - розуміє зміст приказок (прислів'їв, загадок), здійснює переклад (за необхідною допомогою), бере активну участь у груповому тлумаченні змісту 	<p>«Жестоособа», «Прижестодія», «Прижест», «Жестосполучник», «Синтаксис складного речення», «УЖМ - рідна мова глухих», «Вивчення і дослідження діалогічних текстів», «Індивідуальне діалогічне мовлення», «Американська жестова мова»;</p> <ul style="list-style-type: none"> - розвиток і збагачення жестового мовлення шляхом точного відтворення компонентів жесту; - розвиток жестового мовлення, рухової моторики, візуального сприйняття про інформацію, текст, тему висловлювання, монологічне та діалогічне мовлення, типи мовлення; - розвиток жестово-словесного мовлення у процесі
--	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - вправи на складання плану діалогу; - вправи : <ul style="list-style-type: none"> а) на визначення фактів про мову (особливостей функціонування), висновування; б) визначення типових помилок у мультимедійних текстах УЖМ (неправильно вжита ЖО, поганий почерк та ін.); - вправи на організацію діалогічного спілкування з урахуванням користувачів, форм мовлення та ін.; - обмін думками; - індивідуальна робота із застосування з НК; - тренувальні вправи, в т.ч і письмові, жестові 	<ul style="list-style-type: none"> нових СО; - розуміє ролі у діалозі, вміє інтонувати свої ролі репліки відповідним настроєм, врахуванням семантичного значення ЖО, використанням логічного наголосу, пауз; - вміє доповнювати діалог - додавати початок (кінцівку), визначити учасників, тему і мету тексту, висловлювати у репліках свої думки, почуття, враження; - знає сучасні жестівники, користується ними для збагачення нової інформації, уточнення ЖО; - використовує власний мовленнєвий досвід як базу для вивчення АЖМ (ASL) - веде і заповнює “Мій словничок”, “Мій жестівник АЖМ”, поповнює новими ЖО (СО). 	<ul style="list-style-type: none"> засвоєння компетенцій Нової української школи; - удосконалення і закріплення виразності рухів, чіткої образності ЖО у віршованих текстах для якісного зчитування; - удосконалення прийомів використання візуальних, просторово-рухових вмінь і навичок при передачі точності, чіткості, доступності мовленнєвого матеріалу з метою якісного сприймання(зчитування); - формування уявлень про зручні прийоми порівняння, співставлення, аналізу ЖО; - збагачення жестово-словникового запасу новими поняттями.
--	---	---	---

	<p>диктанти, прямий і зворотній переклад різних семантичних груп ЖО; - диференційована й індивідуальна робота з формування мовленнєвих, вмінь, навичок при вивченні ЖО (СО) тематичних груп.</p>		
--	--	--	--

Рекомендовані ресурси:

1. Географічний жестівник: континенти, країни, міста. С. Кульбіда, І. Чепчина та ін. Посібник. Київ: СПКТБ УТОГ. 2014. 96 с.
2. Жестівник української жестової мови: мовний словник / Кульбіда С.В., Адамюк Н.Б., Дробот О.А., Замша А.В. – Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. – 303 с. ISBN 978-966-189-637-5.
3. Іванюшева Н.В., Скурчинський В.В. (2020). Минуле і сучасне у жестовій мові: посібник. Київ: СПКТБ УТОГ. 230 с.
4. Малиновський А. (2020). Кольори тиші. Режим доступу <https://www.facebook.com/kolorytyshi.CO/videos/artem-malynovskyi/415358642968018/>; <https://www.youtube.com/@ArtemMalynovskyi/featured>.
5. Українська жестова мова. Жестівник : навчальний посібник. С.Кульбіда, І.Чепчина та ін. К.: [Педагогічна думка], 2012. 206 с.
6. Український жестівник для батьків. Жестівник. С. В. Кульбіда, І. І. Чепчина, Н. В. Іванюшева, Н. Б. Адамюк. НАПН України, Ін-т спец. педагогіки, Лаб. Жестової мови, Укр. т-во глухих. К.: СПКТБ УТОГ, 2011. 380 с.
7. Словник жестових мов. Режим доступу <https://www.spreadthesign.com/uk.ua/search/>
8. Іванюшева Н.В., Зуєва Є.М. (2003). Український тематичний відеословник жестової мови: Навчально-методичний посібник. 3 частини. К.: Культурний центр УТОГ, 2003.

УКРАЇНСЬКА ЖЕСТОВА МОВА
8 клас
(35-36 годин, 1 година на тиждень)

Змістові компетентнісні лінії:

- ❖ комунікативна
- ❖ мовна
- ❖ мовленнєва
- ❖ соціокультурна

Зміст навчального матеріалу.

Кінетика. Будова жесту.

Семантика.

Морфологія. Самостійні частини мови: Дієжестоознака. Дієприжестодія.

Службові частини мови: Жестовигук.

Синтаксис складного речення різних типів.

Навчальні заклади для глухих в Україні. Розвиток УЖМ у навчальних закладах для глухих учнів.

Вивчення і робота над декламуванням поетичного твору УЖМ.

Індивідуальне діалогічне мовлення.

Американська жестова мова.

Орієнтовні теми для поглибленого вивчення.

Повторення.

Основна частина

Мовна і мовленнєва змістова компетентнісна лінія

Кінетика. Будова жесту

<p>Повторення та поглиблення вивченого у сьомому класі. Способи творення одноручних та дворучних простих жестів з однією та різними конфігураціями.</p>	<p>З урахуванням накопиченого досвіду: -узагальнення інформації щодо компонентів ЖО на новому матеріалі: уточнення з елементами бесіди і опорою на наочність («Компоненти жесту», «Конфігурації», «Локалізації», «Характер і напрямок руху», «Немануальний компонент»); - ознайомлення зі способами заміни основної конфігурації ЖО на позначення різних значень предмету; -розрізнення ЖО за</p>	<p>Учень/учениця: – знає, що кінетика - це розділ мовознавства, який вивчає кінетичний склад мови - кінемі (компоненти) жесту: конфігурації, локалізація, характер і напрямок руки (долоні, пальців), немануальний компонент (артикуляційний, мімічний, поєднаний), їхні властивості, функції, закономірності поєднання, ознаки, інтонування; правильно азиває терміни і позначає ЖО; - визначає і аналізує компоненти у вивчених ЖО; - знає основну конфігурацію на позначення ЖО (...-КНИЖКА), використовує її для творення простих ЖО: ПРОЧИТАТИ КНИЖКУ, ПРОЧИТАНА КНИЖКА, ПЕРЕЧИТАТИ (ЧИТАТИ+ЩЕ ПОВТОР*) КНИЖКУ, ВІДКРИТИ КНИЖКУ, ЗАКРИТИ КНИЖКУ, КНИЖКА БЕЗ СТОРІНКА... , застосовує іконічне зображення - конфігурацію дворучну на показ простих ЖО: КНИЖКА 2, КНИЖКА ТОНКА, КНИЖКА ТОВСТА, ПОСТАВИТИ КНИЖКА ПОЛИЦЯ, ПОКЛАСТИ КНИЖКА СТИЛ, ПЕРЕДАТИ КНИЖКА, ВІДКЛАСТИ КНИЖКА, ЗАКИНУТИ КНИЖКА,</p>	<p>- збагачення уявлень про кінетику як розділ мовознавства, його особливості, співставлення з фонетикою в УМ, знаходження спільного і відмінного; - розширення відомостей про будову жесту, способи і прийоми творення ЖО; -порівняння накопиченого досвіду з уявленнями про будову слова в УМ; - удосконалення прийомів використання візуальних, просторово-рухових вмінь і навичок при передачі точності, чіткості, доступності мовленнєвого матеріалу з метою якісного сприймання</p>
---	---	--	--

	<p>одним (двома) компонентом;</p> <p>- спостереження за утворенням ЖО в КЖм, утворення українських ЖО;</p> <p>-експериментування (аналіз, синтез) з кінетичним матеріалом у мовленні на прикладі застосування окремих конфігурацій;</p> <p>-робота з жестівниками: підбір жестів за певним компонентом;</p> <p>вивчення і порівняння складних (складених) жестів;</p> <p>- ознайомлення з графічною фіксацією жесту (фото, малюнок, відео), його елементів)</p> <p>-виконання тренувальних вправ з визначення одного компонента (н-д,</p>	<p>ПАДАЄ КНИЖКА ПІДЛОГА, СХОВАТИ КНИЖКА та ін.;</p> <p>-знає і розрізняє природну ЖО і кальковану ЖО: в жестодії МАТИ (МАЄ) <i>(мається на увазі що Є в наявності, дворучний, конфігурація АР пресекає на долоню ПР)</i>, в жестоназві МАТИ (МАТУСЮ) <i>(відношення до особи, близької по роду, конфігурація , одноручний, вертикально по обох щоках)</i> ;</p> <p>- знає і розрізняє способи творення одноручних ЖО, що відповідають на питання ХТО?</p> <p>а) одна основа (ДИРЕКТОР, ВИХОВАТЕЛЬКА, ЮРИСТ, ОХОРОНЕЦЬ, ПРОФЕСІОНАЛ,</p> <p>б) основа+ЛЮДИНА (ПОЖЕЖНИК, УКРАЇНЕЦЬ, ЛИЖНИК , КОСМОНАВТ, ВЕЛОСИПЕДИСТ, КИЯНИН, УЧЕНЬ),</p> <p>в)основа+ЖІНКА (УКРАЇНКА, ВЧИТЕЛЬКА, КОЛІЖАНКА);</p> <p>- аналізує і самостійно визначає відмінний компонент у ЖО (РІЗНІ - НЕ ПІДХОДИТЬ, НІКОЛИ - НІЧОГО, ЗВІДКИ - ЗРОЗУМІЛО та ін.);</p> <p>- тлумачить семантичне значення вивчених ЖО з урахуванням контексту та НК:</p> <p>1. <u>Вилетіло з голови</u> - ЗАБУТИ* <i>(конфігурація </i></p>	<p>(зчитування) кінетичного матеріалу;</p> <p>- розвиток мовленнєвої компетенції шляхом запам'ятовування кінетичної інформації у простих, складних і складених одноручних і дворучних ЖО;</p> <p>- збагачення активного жестівника (словника) учнів;</p> <p>- розвиток самостійності у експериментуванні способів побудови калькованих ЖО певної тематики;</p> <p>- розвиток умінь здобувати й опрацьовувати інформацію з різноманітних (друкованих та цифрових, зокрема аудіо- візуальних) джерел, критично осмислювати, використовувати у зручних формах власного мовлення.</p>
--	---	--	---

	<p>конфігурації); - жестовий диктант; - дидактичні ігри “Утвори ЖО”, “Впізнай ЖО”, “Добери ЖО за певними компонентами”.</p>	<p>+ ,вертикально, локалізація II), 2. <u>Я забула принести</u> - ЗАБУТИ* (конфігурація + , локалізація II), 3. <u>Викинь з голови</u> - ЗАБУТИ* (конфігурація + ,горизонтально, локалізація II); 4. <u>Тепер зрозуміло, звідки це</u> - ЗРОЗУМІЛО (конфігурація + , локалізація VI - VII , з артикуляцією : a-n) , 5. <u>Я зрозуміла рішення задачі</u> - ЗРОЗУМІЛО* - (конфігурація + , дворучний жест, локалізація II- VI - VII); - зчитує складні, складені жести різних почерків жестового мовлення.</p>	
Семантика			
<p>Семантика - розділ мовознавства. Новожести комп'ютерної</p>	<p>Ознайомлення з новим матеріалом, пояснення з демонстрацією наочності за</p>	<p>Учень/учениця: – знає, що семантика - це розділ мовознавства, який вивчає семантичне значення жестових одиниць, жестових сполук;</p>	<p>- уточнення, збагачення жестівника (словника) новими одиницями різних семантичних груп</p>

<p>тематики. Використання ЖО з урахуванням контексту та перекладом СО. Жестове ім'я. Групи жестового імені за значенням. Фразеологізм УЖМ.</p>	<p>допомогою відеопрезентації; - бесіда; - дидактичні ігри “Добери точне значення”, “Знайди помилку”, Обери новожест”; - тренувальні вправи на визначення семантичних груп ЖО: новожестів; - жестовий диктант; - вправи на розрізнення (порівняння, групування) значень, знаходження семантичної помилки, виправлення її; - введення ЖО спілкування у ЖСП, ЖР; - підбір точної ЖО до контексту ЖР, тексту; - застосування стратегії осмислення змісту</p>	<p>-знає терміни СЕМАНТИКА (ЗНАЧЕННЯ + НАУКА), ЗНАЧЕННЯ, СЕМАНТИЧНА ПОМИЛКА, ЖЕСТОВЕ ІМ'Я використовує їх у власному мовленні, наводить приклади ЖО; - розуміє значення, правильно пояснює семантичне значення нових ЖО: ОБРАЗ (ФОРМА + ОСОБИСТО), ПАТРІОТИЗМ (ВІРА + ЗАХИСТ або конфігурація до серця (новожест)) , АРХІТЕКТУРА (БУДІВНИЦТВО + ФОРМА + РІЗНІ), РЕСУРСИ (ЗАПАС + РІЗНІ); - знає та використовує ЖО комп'ютерної тематики та соціальних мереж (НОУТБУК, СМАРТФОН, БЛЮТУЗ, ВАЙ-ФАЙ, РОУТЕР, СПАМ, ЕЛЕКТРОННА АДРЕСА, ЕМЕЙЛ, СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ, ІНСТАГРАМ, ТІК ТОК, ФЕЙСБУК, ВАЙБЕР, ТЕЛЕГРАМ, ВАТСАП, АНДРОЇД, ІОС(IOS), ПРОЕКТОР, ІНТЕРАКТИВНА ДОШКА, СМАРТ-ТВ); - знає і використовує з урахуванням контексту правильний переклад СО: а) <u>падати (впасти)</u>: (ПАДАТИ (2) ЛЮДИНА, ПАДАТИ НАСТРІЙ, ПАДАТИ КУРС ФІНАНСОВИЙ, ПАДАТИ ДЕРЕВО, ПАДАТИ СНІГ, ПАДАТИ СТОВП, ПАДАТИ ЗІРКА, ПАДАТИ БОМБА, ПАДАТИ АВТОРИТЕТ, ПАДАТИ ЛІТАК чи МАШИНА та ін.;</p>	<p>(синожестів, антожестів, новожестів, оможестів, групи жестового імені); розширення уявлень про семантику, як розділ мовознавства; -систематичне використання сучасного жестівника (словника) для тлумачення значень мовних одиниць з урахуванням контексту, застосування поняття у жестовому мовленні з метою розуміння, усвідомлення і точного відтворення змісту; - розвиток логічного мислення, уваги, візуально-рухової пам'яті; - розвиток уміння застосовувати здобуті мовні знання у комунікативній діяльності; - розвиток вміння аналізувати, пояснювати значення і зв'язки між</p>
--	---	--	--

	<p>інформації, які відповідають поставленому завданню; - аналіз визначення СО у словниках (тлумачному, синонімічному, антонімічному та ін.) - вправи на переклад СО</p>	<p>б) <i>дати (давати)</i>: ДАВАТИ ЗАВДАННЯ, ДАВАТИ БОРГ, ДАВАТИ ВІДСІЧ, ДАТИ ПАС, ДАВАТИ ОБІЦЯНКА*, ДАТИ ОБІД, ДАТИ ГРОШІ, ДАВАТИ ДОБРО, ДАТИ ЗГОДА*; в) <i>брати</i>: БРАТИ КВИТОК, БРАТИ КОШИК, БРАТИ СИЛА*, БРАТИ в БОРГ, БРАТИ ГУРТОМ(оптом); -розуміє зміст фразеологізму УЖМ, здійснює переклад (за необхідною допомогою), -бере активну участь у груповому тлумаченні змісту фразеологізму УЖМ з ЖО на нові СО: ОЧІ ЗОЛОТІ - <i>пильний зір</i>, ЗОЛОТІ РУКИ- <i>майстер на всі руки</i>, КВИТКИ+ТРУНА - <i>немає квитків</i>, ОБЛИЧЧЯ +ВОВК - <i>досвідчений</i>, ТИ БИК - <i>дуже впертий</i>, ХОЛОДИЛЬНИК (БУДИНОК , ШАФА) + СКЕЛЕТ - <i>в холодильнику (в будинку, в шафі) пусто</i>, СЕРЦЕ КАМІНЬ - <i>байдужа людина</i>, ПОЦІЛУНОК РУЦІ (<i>конфігурація тильною стороною AP до губ) - момент (випадок, людина, речі тощо), який врятує у потрібну хвилину</i>, ХЛІБ ВТРАТИТИ - <i>гроші втратити</i>, ХЛІБ З'ЇСТИ або МІЙ ХЛІБ - <i>це власний заробіток (ідея, винахід, бізнес тощо)не збирається ділитися з кимось</i>. - визначає і аналізує компоненти у вивчених ЖО: СЕРЕДИНА - ВІДСУТНІСТЬ,ЗАЦІКАВЛЕННЯ - ПРОХОЛОДНІСТЬ, НЕЗДУЖАННЯ - ОДУЖАННЯ тощо;</p>	<p>різними фактами досвіду, від простого до складного (синожест-синожестний ряд, відбір найкращої ЖО з синожестного ряду); -удосконалення практичних вмінь застосовувати точні ЖО у роботі з різними типами текстів на різній тематики, визначати семантичну помилку і виправляти її; - збагачення “Мій словничок” новими поняттями.</p>
--	---	--	--

		<p>- розрізняє значення синожестів ВТОМИТИСЯ - ЗМОРИТИСЯ, МУЧИТИСЬ, ВИСНАЖИТИСЯ;</p> <p>- з допомогою вчителя тлумачить значення ЖО: ЗІРКА* НА ПОГОНИ(Зірки на погонах), ЗІРКА* НЕБО (Зірки на небі);</p> <p>-знає і тлумачить семантичне значення жестоімен на позначення відомих постатей в Україні:</p> <p>- президентів (КРАВЧУК - <i>К-р-а-в-ч-у-к</i>, ПОРОШЕНКО - ПОРОШОК, ЗЕЛЕНСЬКИЙ -ЗЕЛЕНИЙ);</p> <p>- військових (ЗАЛУЖНИЙ - <i>З-а-л-у-ж-н-и-й</i>, БУДАНОВ - РОЗВІДНИК);</p> <p>- художників (ПОПЛАВКО - ПОПЛАВОК, НАШИВОЧНИКОВ - ЗАШИТИ)</p> <p>- представників центрального правління Товариства глухих України (ЧЕПЧИНА -<i>конфігурація</i> , локалізація III, КРИВКО - <i>К-р-и-в-к-о</i>);</p> <p>- з допомогою вчителя вивчає та розділяє групи жестового імені на певні групи:</p> <p>а) за прізвищем: Воробель - ЛІТАТИ, Мороз - МОРОЗ, Каменська-КАМІНЬ та ін.;</p> <p>б) за рисами характеру: <i>Вова Дмитрук</i> - НЕРВОВИЙ, <i>Павло Гаман</i> - ТИХИЙ, <i>Никита Покотило</i> - ХВАЛЬКУВАТИЙ та ін.;</p> <p>в) за сімейною спадковістю: <i>батько Степан Костенко</i> - ЛИС, <i>донька - Наталія Костенко</i> -</p>	
--	--	--	--

		<p>ДОЧКА+ЛИС* та ін.;</p> <p>г) <u>з іменем та по батькові</u>: <i>Лаура Дмитрівна</i> -ЛД, <i>Анатолій Олександрович</i>-АО та ін.;</p> <p>д) <u>за місцем мешкання (місто, село, країна)</u>: <i>Ярослав Кравчук</i> - ВІННИЦЯ</p> <p>е) <u>за особливостями зовнішнього вигляду</u>-<i>Ольга Іванівна</i> - НІС ГОРБИНКОЮ, <i>Тамара Притула</i>-ТОНКІ БРОВІ, <i>Ольга Біланова</i> - вказівним пальцем КОСИЙ БРІВ;</p> <p>- правильно пояснює семантичне значення ЖР з прочитаних СР та ССП: <i>Я киянин.</i> - Я ЧИСТО КИЇВ. <i>я закінчив школу в Кривому Розі.</i> - Я ШКОЛА ІЗ КРИВИЙ РІГ. <i>Мої батьки глухі / чуючі.</i> - МАМА ТАТО МІЙ* ГЛУХИЙ / ГОВОРИТИ*.</p>	
--	--	--	--

Морфологія. Самостійні частини мови

Дієжестознака(Дієприкметник)

<p>Дієприкметник як особлива форма дієслова. Творення дієприкметників.</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пояснення з ознайомленням правил, схем; - створення наочних матеріалів 	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розпізнає дієжестознаку серед інших частин мови, знає запитання, правильно ставить, наводить приклади; -знає і правильно використовує терміни ДІЄЖЕСТООЗНАКА, ЯКИЙ? ЯКА? ЯКЕ? ЯКІ? ДІЄПРИКМЕТНИК у своєму мовленні; - граматичні ознаки жестознаки: а) залежить від іменника (<i>Розбита чашка</i> - 	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток інтересу до нових знань про ДІЄЖЕСТООЗНАКУ, ДІЄПРИКМЕТНИК; стимулювання потреби у: вивченні і правильному застосуванні дієжестознак у власному мовленні, знаходженні
--	--	---	--

	<p>(таблиць); — вправи перекладні (ПП, ЗП), на розрізнення, уточнення правильного вживання дієжестоознак, дієприкметників; — лексичні вправи; — граматичні вправи; — підбір запитань до прикметників; — жестовий диктант; — вправи на розрізнення дієжестоознак за одним компонентом (локалізацією чи емоційним компонентом); — складання речень з використанням вивчених дієприкметників; — групове обговорення;</p>	<p>ЧАШКА РОЗБИТИЙ*, <i>Розлите молоко</i> -МОЛОКО РОЗЛИТИЙ*); б) у реченні виступає означенням (<i>Вірш вивчений увечері</i> - ВІРШ ВИВЧИТИ* ВЕЧІР; -граматичні ознаки жестодії: а) категорія виду <i>доконаний і недоконаний (змитий док.в. - мючий недок.в.);</i> б)категорія часу <i>лише теперішній і минулий (зів'язлий мин.ч. - нев'янучий теп.ч.);</i> в)категорія стану <i>активний і пасивний (вивчаючий акт. - вивчений пасивн.);</i> г) залежні слова (<i>вивчений (коли?)вчора; вивчений (ким?) трьома акторами; вивчений (де?) на уроках;</i> г) у реченні виступає частиною присудка (<i>Клас не прибраний</i> - КЛАС ПОРЯДОК НЕМА, <i>Домашня робота не виконана</i> - ДОМАШНЯ РОБОТА ВИКОНАТИ НЕМА*); - за допомогою вчителя утворює дієжестоознаку за одним компонентом : ФАРБУВАТИ - ФАРБОВАНІЙ СИДІТИ - СИДЯЧИЙ РОЗМАЛЮВАТИ - РОЗМАЛЬОВАНІЙ БИТИ - БИТИЙ ЗБЕРЕГТИ - ЗБЕРЕЖЕНИЙ; - визначає значення дієжестоознака антоніми (<i>біжуча вода - стояча вода, розпещена дитина- спокійна дитина, зруйнований будинок-</i></p>	<p>словесного відповідника (варіантів); - розвиток форм мовлення в процесі підбору дієприкметників як особливу форму дієслова; - розвиток вміння аналізувати, порівнювати, класифікувати ЖО і словесні відповідники з урахуванням ознак частини мови; -розвиток жестового мовлення в процесі підбору ЖО - антожестів, - синожестів; - постійне збагачення жестового і словникового запасу вивченими поняттями з теми “Дієжестоознака”.</p>
--	---	--	--

	<p>– дидактичні ігри; – індивідуальна та диференційована робота.</p>	<p><i>відбудований будинок, занедбана хвороба- виліковна хвороба);</i> -за допомогою вчителя працює над складанням ЖР з іншими частинами мови (<i>На полі пожовтіли пшениці - ПШЕНИЦЯ* ЖОВТА+ВЖЕ ПОЛЕ*;</i> <i>Смачно накритий стіл - СТИЛ СТРАВИ+РІЗНИЙ* СМАЧНО);</i> -бере участь у груповій дискусії тлумачення змісту приказок (прислів'їв) з метою знаходження дієжестоознаків: <i>Хліб, з'їдений перед роботою, вирощує ледарів. Марно втраченого дня не повернеш. Під лежачий камінь вода не тече;</i> -визначає синтаксичну роль дієжестоознаки у реченні: <i>Туристи зацікавлені археологічними пам'ятками за містом.- ПОДОРОЖ+ЛЮДИНА* ДУЖЕ + ЦІКАВО* МІСЦЕ МІСТО ПРО ДАВНО + ІСТОРІЯ ПАМ'ЯТЬ + РІЗНИЙ* (означення - які?)</i> <i>Людина народжена для щастя - ЛЮДИНА ЖИТТЯ* ДЛЯ ЩАСТЯ (присудок - для чого?)</i></p>	
Дієприжестодія (Дієприслівник)			
<p>Дієприслівник як особлива форма дієслова. Творення дієприслівників.</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу: - пояснення з</p>	<p>Учень/учениця: - розпізнає дієприжестодію серед інших частин мови, знає запитання, правильно ставить, наводить приклади; -знає і правильно використовує терміни</p>	<p>-розвиток інтересу до нових знань про дієприжестодію, порівняння зі знаннями про прислівник;</p>

	<p>ознайомленням правил, схем “Ознаки дієприжестодії”;</p> <p>– створення наочних матеріалів (таблиць);</p> <p>– вправи перекладні, на диференціацію та ін.;</p> <p>- семантичні вправи на вивчення нових ЖО, з’ясування точного значення, знаходження словесних відповідників;</p> <p>- граматичні вправи;</p> <p>- робота з текстом (прямий і зворотній переклад);</p> <p>- підбір запитань до груп ЖО;</p> <p>- жестовий диктант;</p> <p>- вправи на розрізнення ЖО за відмінним компонентом;</p> <p>- складання простих</p>	<p>ДІЄПРИЖЕСТОДІЯ, ЩО РОБЛЯЧИ? ЩО РОБИВШИ? ЩО ЗРОБИВШИ? ДІЄПРИСЛІВНИК у своєму мовленні;</p> <p>- граматичні ознаки жєстодії:</p> <p>а) категорія виду <i>доконаний і недоконаний - живучи- ЖИТТЯ* ЦЕ, проживши - ЖИТТЯ* ВЖЕ; граючи - ГРАТИ ЗАРАЗ, прослухавши - СЛУХАТИ ВЖЕ;</i></p> <p>б) <i>перехідність і неперехідність - подякувавши (що?) Подякувавши щодня Богу, я радію кожному дню свого життя - Я БОГ КОЖЕН ДЕНЬ ДЯКУЮ* ЗА РАДІСТЬ* КОЖЕН ДЕНЬ МІЙ* ЖИТТЯ</i></p> <p>в) категорія часу лише <i>теперішній і минулий - знаючи (тепер.ч.), дізнавшись (мин.ч.);</i></p> <p>г) залежні слова - <i>описуючі (що?) пейзаж - МАЛЮНОК+ПРИРОДА, описуючі (як?) сюжетно, емоційно - ЗМІСТ+ТЕКСТ*, ЕМОЦІЯ*; описуючі (де?) біля банку - БАНК ПОРУЧ, в художній галереї - КАРТИНА+ВИСТАВКА МІСЦЕ, в лісі - ЛІС ТАМ, на ганку - ПОДВІР’Я+ ПЛОЩА ;</i></p> <p>- граматичні ознаки прижєстодії:</p> <p>а) незмінний - <i>Він, побачивши афішу, зрадів. Вона, побачивши афішу, зраділа. Минулого року, побачивши афішу, вона зраділа. Наступного року, побачивши афішу, вона зрадіє.</i></p> <p>б) у реченні виступає обставиною - <i>зустрівшись</i></p>	<p>- стимулювання потреби у вивченні і правильному застосуванні дієприжєстодій у власному мовленні, знаходженні словесного відповідника;</p> <p>- розвиток жестового мовлення в процесі підбору точних ЖО вивчених груп, запитань до них;</p> <p>- розвиток вмінь аналізувати, порівнювати, співставляти, класифікувати ЖО тематичного спрямування з уточненням змісту у тлумачних жестівниках (словниках);</p> <p>- постійне збагачення жестового і словникового запасу вивченими поняттями з теми “Дієприжєстодія”, (Дієприслівник)</p>
--	---	--	---

	<p>речень використанням вивчених ЖО і СО; - робота з жестовою лексикою (ЖЛ) метою подальшого складання жестових речень (ЖР) з певними частинами мови; - вправи на добір пари у антожесті; -робот деформованим текстом; - дидактичні ігри; -індивідуальна робота.</p>	<p>з (коли?) навесні, через два місяці; зустрівишись (як?) неочікувано, раптово, подружньому; зустрівишись (навіщо?) для розмови; - за допомогою вчителя утворює дієприжестодію ПЕРЕВІРИТИ-ПЕРЕВІРИВШИ ПОСПІШИТИ-ПОСПІШИВШИ ПОБАЧИТИ-ПОБАЧИВШИ - аналізує зміст фразеологізму УМ на УЖМ: <i>Ходити задержши ніс</i> - НІС ПОКАЗУВАТИ ГОРДИЙ*; <i>Склавши руки</i> - НІЧОГО НЕ РОБИТИ*; <i>Обливаючись потом</i> - РОБОТА БАГАТО ПІТ КАПАТИ; <i>Не покладаючи рук</i> - ПРАЦЮВАТИ БЕЗ ВІДПОЧИНОК*; <i>Тягнучи за язик</i> - ЯЗИК БОЛТАТИ; <i>Зціпивши зуби</i> - ТРИМАТИ СЕБЕ, <i>Закриваючи очі</i> - НЕ ЗВЕРТАТИ УВАГУ ; - за допомогою вчителя працює над складанням ЖР з іншими частинами мови (<i>Іноземець не знавши української мови, почав вивчати історію України</i> - ІНОЗЕМНИЙ*+ЛЮДИНА* УКРАЇНСЬКИЙ* МОВА НЕ ЗНАТИ, ПОЧИНАТИ+ВЖЕ ВИВЧАТИ ІСТОРІЯ УКРАЇНА*; <i>На протязі довгого часу Богдан багато навчався і домігся свого, став самим відомим лікарем України</i> - Б-о-г-д-а-н ДОВГО І БАГАТО НАВЧАТИСЯ* І ДОСЯГТИ* І СТАТИ+ВЖЕ ВІДОМИЙ ЛІКАР* УКРАЇНА); - визначає синтаксичну роль дієприжестодії у реченні:</p>	
--	--	---	--

		<p><i>Пройшовши півдороги, повеселився</i> - ПОЛОВИНА ДОРОГА ЙДТИ+ВЖЕ ПОЧАТИ ВЕСЕЛИТИ+ВЖЕ (обставина часу- як довго?)</p> <p>Учні, думаючи, читали- УЧНІ ЧИТАТИ* І ДУМАТИ* (обставина-як?)</p>	
Морфологія. Службові частини мови			
Жестовигук (Вигук)			
<p>Жестовигук особлива незмінна частина мови.</p> <p>Групи жестовигуків за значенням.</p> <p>Поділ жестовигуків за походженням.</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу:</p> <p>- пояснення з ознайомленням правил;</p> <p>- створення наочних матеріалів (таблиць);</p> <p>- вправи перекладні (ПП, ЗП), на розрізнення, уточнення правильного вживання жестовигуків;</p> <p>- лексичні вправи;</p> <p>- граматичні</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>- розпізнає жестовигук серед інших частин мови, знає характерні ознаки, наводить приклади;</p> <p>- аналізує тексти щодо правильності вживання жестовигуків;</p> <p>- будує речення з ЖО (ОЙ, Я БОРГ ЗАБУТИ* ПОВЕРНУТИ);</p> <p>- класифікує групи жестовигуків за значенням:</p> <p>а) Емоційні - ОЙ! АЙ! ОГО! ТЮ! ФЕ! ОВВА! - <i>Овва! Який ти чарівний!</i></p> <p>б) Волевиявлення, спонукання до дії - ЦИТЬ! ГОДІ! МАРШ! ГЕЙ! Ш-Ш! ТС-С! АЛЛО! - <i>Годі! Гайда працювати!</i></p> <p>в) Мовний етикет - БУДЬ ЛАСКА! НАДОБРАНІЧ! ДЯКУЮ! - <i>Дякую було дуже смачно.</i></p> <p>г) Звуконаслідування - КУКУРІКУ! КАП-КАП! ДЗІНЬ! ГАВ-ГАВ! - <i>Наш пес сказав - Гав!</i></p> <p>- поділяє групи жестовигуків за походженням:</p>	<p>- формування уявлень про жестовигук і вигук, як частин мови, в УЖМ і УМ;</p> <p>- розвиток знань і вмінь визначати і застосовувати групи за значенням та за походженням жестовигуків у жестовому мовленні;</p> <p>- виявлення і розвиток інтересу до структурно-семантичного багатства жестовигуків в УЖМ;</p> <p>- стимулювання потреби у вивченні і правильному застосуванні ЖО у власному мовленні, знанні словесного відповідника;</p> <p>- заохочення до активного</p>

	<p>вправи; – жестовий диктант; – складання речень з використанням вивчених жестовигуків; – складання й розігрування діалогів із використанням жестовигуків; – групове обговорення; – дидактичні ігри; – індивідуальна та диференційована робота.</p>	<p>а)іменникового походження- СЛАВА! МАТІНКО! ГОРЕ! СТРАХ! б)дієслівного походження - БУХ! (бухнути), КЛАЦ! (клацнути), ТРІСЬ! (тріснути), ГУП! (гупнути); РЯГУЙТЕ! в)займенникового походження -ТАК! ОТАКОЇ!ТСС! г)сполучники кількох частин мови - МАТИ РІДНА! БОРОНЬ БОЖЕ! ЗДОРОВЕНЬКІ БУЛИ! -відтворює ряд синожестів ДЯКУЮ одним компонентом- ДЯКА, СПАСИБІ, ДЯКУЄМО, ВДЯЧНА(І); -класифікує жести за одним компонентом: СЛАВА - СЛАВА БОГУ; ЦИТЬ - ТИХО; МАРШ - ШВИДКО+ЙТИ; ДАРУЙТЕ - ВИБАЧТЕ; КАП-КАП - ДОЩ, ЩАСЛИВО - ЧЕСНІСТЬ; БАХ-БАХ (ВАУ) - СУПЕР; -за допомогою вчителя працює над складанням ЖР з іншими частинами мови (<i>Слава Україні - Героям Слава!</i> - СЛАВА УКРАЇНА* СЛАВА ГЕРОЙ*; <i>Ой у лузі червона калина-ОЙ У ПОЛЕ* ЧЕРВОНИЙ* КАЛИНА; Ура, почули всі в класі - УРА ВСІ ПОЧУТИ* КЛАС , Даруйте, можна зайти? - ВИБАЧ* ЧИ МОЖНА ЗАХОДИТИ*).</i></p>	<p>використання жестівників з метою засвоєння основних жестовигуків, їхніх варіантів, знання (порівняння) зі словесними відповідниками.</p>
Синтаксис складного речення різних типів.			
Жестосполучення й речення.	Застосування стратегій осмислення за	Учень/учениця: -може пояснити, що таке жестосполучення (ЖСП)	- формування знань про синтаксис як розділ

<p>Речення прості і складні. Речення двоскладні і односкладні. Просте двоскладне речення. Просте односкладне речення. Просте ускладнення речення.</p>	<p>допомогою візуалізації нового матеріалу: -розповідь-повідомлення; -пояснення в поєднанні з ілюстративним викладом навчального матеріалу (схемами речень); – ознайомлення з різними схемами речень; – перегляд, групове обговорення тематичного - побудова ЖР з ЖО, застосування питань, схем у ситуативно зумовлених тематичних реченнях (висловлюваннях); - спостереження над складними реченнями ЖО у ЖСП і ЖР; – справи на побудову ЖР і співставлення зі СР, визначення</p>	<p>його відмінності між жестом (ЖО) і жестовим реченням (ЖР); - розуміє, що ЖО є будівельним матеріалом для ЖСП і ЖР, вміє будувати ЖСП і ЖР з ЖО і використовувати у мовленні; - знає терміни: ЖЕСТОСПОЛУЧЕННЯ, РЕЧЕННЯ, ГРАМАТИЧНА ОСНОВА, ПІДМЕТ, ПРИСУДОК, ПРЯМА, НЕПРЯМА МОВА, ДІАЛОГ та їхні відповідники в УМ; - розрізняє види ЖСП, визначає головний і залежний жести, вміє позначати за схемою: - складає прості і складні речення: (<i>Я хвилююся за долю нашої країни- Я ХВИЛЮВАТИ* ДОЛЯ КРАЇНА* НАША*</i>; <i>Медики рятують життя та здоров'я людей - ЛІКАР* РЯТУВАТИ* ЖИТТЯ і ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНА*</i>; <i>Козаки - вільні люди, що любили свободу, рідну мову, землю - КОЗАК* ЦЕ ЛЮДИНА* ВІЛЬНИЙ* ЛЮБИТИ* СВОБОДА МОВА РІДНИЙ* ЗЕМЛЯ*</i>; <i>"Золоті ворота" - моя улюблена станція, тому що в неї архітектори привнесли дух Київської Русі - СТАНЦІЯ+МЕТРО ЗОЛОТО* ВОРОТА УЛЮБЛЕНИЙ* МІЙ* БО КРЕСЛЕННЯ + ЛЮДИНА* ДОДАТИ* ТВІЙ* ДУХ КИЇВ* РУСЬ</i>); -розрізняє між двоскладні і односкладні речення (<i>Діти мають право на освіту - ДІТИ МАТИ* ПРАВО НАВЧАННЯ*</i> . <i>Обдаровані діти - ДІТИ</i></p>	<p>мовознавства, його основні одиниці; - розвиток, удосконалення мовних навичок, що забезпечують не лише формування від простого до складного, а й сприяють усвідомленню учнями особливостей використання ЖО при побудові ЖР, навчають способів формування і формулювання власної думки у ситуативно зумовлених тематичних висловлюваннях; - формування вмій та знань побудови синтаксичних та жестових конструкцій; - розвиток вміння ведення діалогу з різними формами (бесіди, дискусії, міркування) з обґрунтуванням розуміння і рефлексії; - покращення навичок</p>
---	--	---	--

	<p>питань; – жестовий диктант; - обмін думками; – дидактичні ігри; – виконання жестових і письмових вправ “Обери правильне питання” та ін</p>	<p>ДУЖЕ РОЗУМНИЙ*) - ускладнене речення а) <i>однорідними членами</i> - <i>І тюльпани, і нарциси, і конвалії зустрічають мене</i> - КВІТИ+БАГАТО* ТЮЛЬПАН НАРЦИС КОНВАЛІЯ МЕНЕ ЗУСТРІЧАТИ*; б) <i>звертаннями</i> - <i>Я щиро вдячний тобі, дорогий друже!</i> - Я ДЯКУЮ* ТЕБЕ* ЩИРО ДРУГ ДОРОГИЙ; в) <i>відокремленими членами</i> - <i>Добре вихований, він не заважав розмові</i> - ВІН КУЛЬТУРА* ГАРНИЙ* РОЗМОВА* НЕ ЗАВАЖАТИ*; г) <i>вставними словами</i> - <i>Це, напевно, було позавчора</i>- НАПЕВНО ЦЕ ПОЗАВЧОРА БУЛО; г) <i>вставленими словами</i> - <i>Звали героя, як потім довідавсь, Юрієм</i>- ГЕРОЙ ЗВАТИ ЮРІЙ ПОТІМ+ ВЗНАТИ; - з допомогою вчителя складає твір з декілька речень з використанням синонімів СО та синожестів ЖО (один компетент жесту) :</p> <table border="1" data-bbox="819 1066 1644 1311"> <tr> <td data-bbox="819 1066 1234 1311"> <p><i>Мій будинок. Ми живемо у двоповерховому будинку. Мій будинок гарний і великий.</i></p> </td> <td data-bbox="1234 1066 1644 1311"> <p><i>Мій будинок. Це двоповерхова будівля, у якому ми живемо. Моя оселя дуже гарна і затишна .</i></p> </td> </tr> </table>	<p><i>Мій будинок. Ми живемо у двоповерховому будинку. Мій будинок гарний і великий.</i></p>	<p><i>Мій будинок. Це двоповерхова будівля, у якому ми живемо. Моя оселя дуже гарна і затишна .</i></p>	<p>вміння передачі думок, почуття емоційного стану, використовуючи найбільш виразні, точні жести підбору однорідних головних (другорядних) членів; - розвиток вміння правильно інтонувати речення СМ та ЖМ з дотриманням логічних пауз, логічного наголосу; -збагачення жестово-словникового запасу новими термінологічними поняттями.</p>
<p><i>Мій будинок. Ми живемо у двоповерховому будинку. Мій будинок гарний і великий.</i></p>	<p><i>Мій будинок. Це двоповерхова будівля, у якому ми живемо. Моя оселя дуже гарна і затишна .</i></p>				

Комунікативна компетентнісна змістова лінія

Навчальні заклади для глухих в Україні.

Розвиток української жестової мови у навчальних закладах для глухих учнів

<p>Історія створення шкіл для глухих на території України. Мій заклад освіти: створення, діяльність, педагоги, відомі учні. Сучасні навчальні заклади для глухих в Україні. Моя історія навчання - приклад-зразок.</p>	<p>Ознайомлення з новим матеріалом з використанням наочності (ілюстрацій, мапи України) перших шкіл для глухих:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бесіда “Де були перші школи для глухих на території України?”; - коли вони були засновані? - як вивчалася жестова мова у цих школах? - хто сьогодні є спадкоємцем цих шкіл? - який зв'язок між навчанням у школах глухих і розвитком УЖМ? 	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає та аналізує перші три школи для глухих на території України: а) старі і сучасні назви, дати заснування, спадкоємців, територіальне знаходження на мапі України (Волинська школа для глухих, 1805 рік, Житомирщина, Житомирська спеціальна школа для глухих; Галицька для глухих, 1830, Львів, Львівська спеціальна школа для глухих імені Марії Покрови; Одеська школа для глухих, 1843, Одеська спеціальна школа для глухих); б) хто навчався у цих школах - глухі діти з сімей глухих і сімей чуючих батьків; в) УЖМ використовувалася учнями у цих школах як засіб спілкування, засіб навчання; г) УЖМ розвивалася, поповнювалася новими жестами на позначення предметів, ознак, дій, почуттів, стосунків різними глухими користувачами (учнями, вчителями, батьками); - пишається за здатність спілкування і навчатися сьогодні історично сформованою УЖМ; - володіє інформацією про створення та розвиток свого навчального закладу; - за допомогою вчителя вивчає й аналізує старі 	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток і систематизація нової інформації з розділів: «Перші заклади для глухих», «Мій заклад освіти», «Сучасні заклади освіти», “Моя історія навчання”; - розвиток і збагачення жестового мовлення шляхом переказу тексту-зразка вчителя; - розвиток жестового мовлення, рухової моторики, візуального сприйняття про інформацію, текст, тему висловлювання, монологічне та діалогічне мовлення, типи мовлення; - удосконалення і закріплення виразності рухів, чіткої образності ЖО у монологічному
--	---	---	--

	<p>творчі вправи:</p> <p>а) на визначення фактів про перші дактильні абетки (аналіз дактилем);</p> <p>б) порівняння старих дактилем з дактилемами сучасної української абетки (спільне і відмінне);</p> <p>- вправи на опрацювання монологічного мовлення (розповідь-зразок вчителя) з урахуванням користувачів, форм мовлення та ін.;</p> <p>- вправи самопрезентацію себе УЖМ за різними темами (н-д, “Перша школа глухих” або “Моя школа”);</p> <p>- вправи на визначення рефлексії</p>	<p>дактильні абетки і сучасну, старі й нові жести);</p> <p>- розширює свої знання про розвиток УЖМ у закладах для глухих в Україні, застосовуючи різноманітні ресурси;</p> <p>-правильно формулює свій переказ історії навчання за прикладом-зразком на УМ і УЖМ;</p> <p>- переказує розповідь вчителя на знайому тему, виражає своє ставлення до матеріалу.</p>	<p>тексті для якісного зчитування;</p> <p>- удосконалення прийомів використання візуальних, просторово-рухових вмінь і навичок при передачі нової інформації з використанням наочності (ілюстрацій закладів, таблиць дактильних абеток, мапи);</p> <p>- порівняння й аналіз старих і сучасних дактилем, ЖО.</p>
--	--	--	---

	учнів, позитивного ставлення, розуміння, комфортності, проявів гордості за заклад освіти.		
Вивчення і робота над декламуванням поетичного твору УЖМ			
Декламування поетичного твору (пісні, вірші) УЖМ.	<p>ознайомлення з методами і (мозковий штурм, порівняння, вибір точної одиниці мовлення) вивчення мови на основі організації візуальної схеми поетичного перекладу;</p> <p>порівняння звичайного перекладу з поетичним перекладом з використанням прикладів частин віршу (пісні);</p> <p>створення і урізноманітнення</p>	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає особливості зміненої реконструкції поетичного декламування від звичайного перекладу тексту; - набуває сприйнятливих і виразних навичок в інтерактивному комунікативному контексті презентації тексту поетичним декламуванням; - утримує увагу, старається продукувати зрозумілою калькованою формою, уточнює семантичне значення виразними і точними ЖО з відповідними емоційними проявами; - вчиться створювати сенсорно потенційні переклади для різних соціально-комунікативних контекстів (звичайний переклад, поетичний переклад). - набуває вмінь творчо співпрацювати у команді; - використовує доцільну форму мови для інформативного естетичного збагачення 	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток вміння користуватися жестомовним поетичним декламуванням і ключовими оборотами для передачі значення, настрою, інтересу; акценту і ритму з метою створення позитивного ефекту; - підготовка презентації поетичного перекладу за сценарієм або імпровізацією; збагачення уявлень про можливості УЖМ; - залучення й участь в міжособових і публічних бесідах, виступах під час

	жестівникового запасу, емоційного реагування для поетичного декламування розширене розуміння, "де учні мають можливість практикувати розповіді і діалоги один з одним, використовуючи жестівниковий запас і речення, які вони вивчили.	глядачів.	презентацій і поетичних заходів з жестової мови; - розвиток вмінь підтримувати ініціативність; - виховання позитивного ставлення до різноманітності.
Індивідуальне діалогічне мовлення			
Пряма і непряма мова. Діалог. Монолог. Опис Розповідь Міркування.	Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу: -розповідь-повідомлення; -пояснення в поєднанні з ілюстративним викладом навчального матеріалу (схемами	Учень/учениця: - розрізняє слова автора й пряму мову в реченні з прямою мовою; -усвідомлює роль прямої мови в реченнях і текстах; - допомогою вчителя конструює речення із прямою; А:”П”- <i>Історик мовив: “Шануй мову предків своїх”</i> - ЛЮДИНА+ІСТОРІЯ* СКАЗАТИ* ТРЕБА+ ШАНУВАТИ МОВА* СВІЙ* ПОКОЛІННЯ+ ДАВНО; А:”П?” - <i>У сестриці брат питає: “А куди наш</i>	- розвиток вміння аналізувати, як використання мови у діалогах, монологах відображає, формує учнівський досвід; - розвиток в учнів здатність здійснювати словесно-мовленнєве

	<p>речень); - ознайомлення з різними схемами речень; - перегляд, групове обговорення тематичного; - створення схеми: “Пряма мова”; - робота з текстом (заміна прямої мови непрямою); - складання й розігрування діалогу будь-яких тем; - жестовий диктант; - обмін думками; - дидактичні ігри; - індивідуальна й диференційована робота.</p>	<p><i>тато їде?”</i> - БРАТ ПИТАТИ* У СЕСТРА* ТАТО ЇХАТИ* КУДИ ; “П”-а - <i>“Як правильно поводитися, коли лунає повітряна тривога”</i> - запитав рятувальник серед учнів - РЯТУВАТИ+ЛЮДИНА БУВ ЗАПИТАННЯ* ВСІ УЧЕНЬ* ЯК ТРЕБА ПОВЕДІНКА КОЛИ ОГОЛОШЕННЯ* ТРИВОГА*; “П!”- а. - <i>“ Слава Україні! Героям слава!”</i> - гомоніли українці - УКРАЇНА+ЛЮДИНА* ГУЧНО+КРИЧАТИ* СЛАВА УКРАЇНА! ГЕРОЙ* СЛАВА! “П?”-а. - <i>“ Гроші ти вже віддав? - “уточнює друг Вови - ВОВА ТИ ГРОШІ ВІДДАТИ+ВЖЕ* ДРУГ ЗАПИТАТИ*;</i> “П,-а,-П” - <i>“За що ж, - промовила бабуся, - в країні бомблять”</i> - БАБУСЯ МОВИТИ* ЗА ЩО БОМБА* КРАЇНА* ТУТ “П?-а.-П!” - <i>“ Чи готові ви до старту? - запитав тренер.- Тоді почнемо!”</i> - ЧИ ГОТОВИЙ* ВСІ ДО СТАРТ ЗАПИТАТИ* ТРЕНЕР ДАВАЙ ПОЧИНАТИ* “П!-а,-П” - <i>Молодці! - похвалив архітектор, - Я у захваті ваших малюнків”</i>- МОЛОДЕЦЬ+ВСІ* ЛЮДИНА+КРЕСЛЕННЯ ХВАЛИТИ+ВЖЕ Я ДУЖЕ+ СПОДОБАТИ* МАЛЮНОК* ВАШ* - утворює пряму мову у непрякій мові (<i>“Нам потрібні продукти для переселенців”</i> - просили</p>	<p>спілкування у діалогічній формі та при різноманітних ситуаціях; - залучення і участь співрозмовника до висловлювання, виражаючи свою зацікавленість за допомогою реплік оцінювального характеру; -удосконалення навичок вмінь продукувати діалогічні єдності різних видів та діалоги різних функціональних типів на основі запропонованих навчальних комунікативних ситуацій; -розвиток навичок умінь у разі необхідності ввічливо перервати розмову і звернутись за допомогою; - прищеплення правил культури спілкування; - збагачення словникового</p>
--	---	---	--

		<p><i>волонтери - Волонтери попросили продукти для переселенців.)</i></p> <p>-складає діалоги на різні тематики:</p> <p>- <i>Привіт!</i> - ПРИВІТ!</p> <p>- <i>Привіт, друже!</i> - ПРИВІТ ДРУГ!</p> <p>- <i>Як справи? Давно не бачились</i> - ЯК СПРАВИ? НЕ БАЧИТИ* ДАВНО</p> <p>- <i>Так, дуже багато часу приділяю до дистанційного навчання, дуже сумую за школою</i> - ТАК УРОК БАГАТО ОНЛАЙН ШКОЛА ДУЖЕ СУМУВАТИ*;</p> <p>- <i>Я теж сумую за школою, за друзями, за вчителями</i> - Я ТЕЖ СУМУВАТИ* ШКОЛА* ДРУЗІ ВЧИТЕЛЬКА*</p> <p>- <i>Дуже погано, що зараз така ситуація в країні. Але я вважаю, що всі українці за єдність народу.</i> - КРАЇНА ЗАРАЗ ДУЖЕ ПОГАНО СТАН але Я ДУМАТИ* ЩО ВСІ УКРАЇНА+ЛЮДИНА* ЗА УКРАЇНА+НАРОД* ПІДТРИМАТИ*</p> <p>-<i>Все буде Україна!</i>- ВСЕ БУДЕ УКРАЇНА</p> <p>- <i>Віримо в Україну! Був дуже радий бачити тебе. Бувай!</i>- МИ* УКРАЇНА ВІРИТИ* РАДІТИ+БАЧИТИ* ТИ* ПОКА</p> <p>- <i>Бувай! До нової зустрічі!</i>- ПОКА ДО ЗУСТРІЧ*.</p>	запасу новими поняттями.
--	--	---	--------------------------

Соціокультурна змістова лінія

Американська жестова мова (ASL)

<p>Повторення та поглиблення вивченого у сьомому класі. Ресурси ASL для здійснення ефективної комунікації. Тварини. Їжа та напої. Транспорт.</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу: -відеопрезентація з елементами диспуту; - обговорення ролі АЖМ у житті глухої людини, ресурсів ЖМ, якими варто користуватися; - техніка “Мозковий штурм” щодо представлення власних думок, ціннісних орієнтацій про АЖМ; -вправи на уточнення семантичного значення ЖО певної тематики з ознайомленням (уточненням) ЖО у відеожестівниках; -вправи на формування навичок показу, зчитування, розрізнення, повторення</p>	<p>Учень/учениця: - знає, що таке міжнародна жестова мова (АЖМ-ASL) як мовна система, де і чому використовується глухими користувачами; - порівнює з УЖМ, розуміє взаємозв'язок УЖМ і ASL і роль у налагодженні ефективної комунікації глухих користувачів різних країн світу; - закріплює дактилями АЖА (ASL) та застосовує при послідовному дактилюванні; - знає сучасні жестівники, користується ними для збагачення нової інформації, уточнення ЖО; - вміє представляти власну точку зору, думку щодо МЖМ, особливостей самовираження, доцільності користування зручними ресурсами, мережевими засобами; - використовує власний мовленнєвий досвід як базу для вивчення МЖМ(ASL); - порівнює і аналізує ЖО за компонентами (ТВАРИНИ - ANIMALS, МЕТЕЛИК - BUTTERFLY, КУРКА - CHICKEN, КАЧКА - DUCK, КОРОВА - COW, КІШКА - CAT, КРОКОДИЛ - CROCODILE, ОЛЕНЬ - DEER, РИБА - FISH, ЖИРАФ - GIRAFFE, КЕНГУРУ - KANGAROO, МАВПА - MONKEY, ПІНГВІН - PENGUIN, ЛІТАК - AIRCRAFT, АВТОМОБІЛЬ - AUTOMOBILE, ЇЖА - FOOD); - розрізняє тематичні ЖО за компонентами: МЕТРО</p>	<p>- розвиток і збагачення уявлень АЖМ, особливості використання; -порівняння накопиченого досвіду в УЖМ з початковими уявленнями АЖМ щодо представлення понять тематичного спрямування, вивчення необхідних початкових характеристик ЖО (кінетичних, структурних, семантичних); -удосконалення прийомів використання візуальних, просторово-рухових вмінь і навичок при передачі точності, чіткості, доступності мовленнєвого матеріалу з метою якісного сприймання(зчитування); -формування уявлень про зручні прийоми порівняння, співставлення, аналізу ЖО;</p>
--	--	---	--

<p>(дублювання); -групове обговорення з осмисленням норм і цінностей українського і європейського (світового) комунікативного контексту; - вправи на підбір, постановку запитань з метою встановлення значення ЖО: розуміння залежності значення ЖО від контексту (зміни інформації); -дидактичні ігри; -обмін думками; -групова, диференційована творчо-пошукова, письмова робота.</p>	<p>(УЖМ) - конфігурація АР рухом під конфігурацію (горизонтально) ПР, формуючи жест ПІД ЗЕМЛЮ, SUBWAY (ASL) - конфігурація (вертикально, великим пальцем від себе) АР рухом під конфігурацію (горизонтально) ПР, формуючи жест ПІД ЗЕМЛЮ; -розуміє зміст діалогу на ASL на основі перегляду відеоролика, пробує самостійно перекладати з ASL на УЖМ, вміє інтонувати свої рольові репліки відповідним настроєм, врахуванням семантичного значення ЖО, використанням логічного наголосу, пауз, немануального компонента; - веде "Мій жестівник АЖМ", поповнює новими жестами, вчиться записувати англійськими літерами.</p>	<p>-збагачення активного жестівника (словника) учнів АЖМ(ASL); - розширення можливостей кола спілкування за рахунок вивчення АЖМ (ASL) з глухими іноземними користувачами.</p>
--	--	---

Рекомендована тематика для поглибленого вивчення

Історія створення шкіл для глухих на території України. Сучасні навчальні заклади для глухих в Україні.
Глухі художники - майстри образотворчого мистецтва - Інгула Галина, Поплавко Михайло, Адамчук Юрій, Олексій Нашивочніков.

Художня література - форма духовної діяльності людини.

Різновиди образів.

”Залізна леді” української поезії - Ліна Костенко.

Архітектурна традиція на теренах України.

Народна архітектура.

Найвизначніші архітектурні споруди в Україні.

Традиційна родинна обрядовість (народження дитини, ім'я наречення, кумівство, весілля тощо) та її сучасна трансформація.

Патріотизм та націоналізм як чинники українського державотворення.

Моя любов до України. Вияв моїх патріотичних та національних почуттів.

Роль мови для держави. Права і обов'язки громадянина.

Математика в побуті. Історія створення ірраціональних чисел.

Походження українського козацтва. Запорізька Січ – козацька республіка. “Що я знаю про гетьманів?”

Природні умови і ресурси України. Населення України та світу.

Державна військова символіка України.

Захист незалежності України, її кордонів – священний обов'язок громадянина України.

Організм людини як біологічна система. Значення знань про людину для збереження її здоров'я.

Історія розвитку обчислювальної техніки. Вплив комп'ютера на психіку дітей.

Розвиток та характеристика особистості (темперамент, емпатія). Краса і здоров'я. Уміння вчитися. Розвиток пам'яті та уваги.

Гроші як засіб задоволення потреб людини. Види платежів.

Безпека під час війни. Мінна безпека. Правила безпеки під час евакуації.

Взаємодопомога як спосіб життя. Волонтерство: волонтерський рух в Україні.

Екскурсії: ЦНАП (оформлення та отримання паспорта та ін. докум.). Художня галерея. Банк. Музеї різних видів.

Повторення

Систематизація,
узагальнення

використання
наочності (відео- і

Учень/учениця:

- знає про перші три школи для глухих на території

- розвиток і систематизація
знань з розділів :

<p>компетентностей, здобутих впродовж навчального року.</p>	<p>мультимедійна презентація, таблиці); - робота з текстами у різних формах мовлення (дактильне, жестове природне, жестове кальковане, письмове, усне); - побудова ЖСП і ЖР з ЖО, застосування точної жестової лексики для складання речень певними частинами мови; - спостереження над складними реченнями ЖО у ЖСП і ЖР; - вправи на уточнення семантичного значення ЖО певної тематики з ознайомленням (уточненням) ЖО у відеожестівниках; - вправи на тренування комунікативної взаємодії з різних тем з оперуванням мовним</p>	<p>України; - володіє інформацією про створення та розвиток свого навчального закладу; - розширює свої знання про розвиток УЖМ у закладах для глухих в Україні, застосовуючи різноманітні ресурси; - знає особливості зміненої реконструкції поетичного декламування від звичайного перекладу тексту; - утримує увагу, старається продукувати зрозумілою калькованою формою, уточнює семантичне значення виразними і точними ЖО з відповідними емоційними проявами; - розрізняє слова автора й пряму мову в реченні з прямою мовою; - усвідомлює роль прямої мови в реченнях і текстах; - складає діалоги різної тематики; - розуміє ролі у діалозі, вміє інтонувати свої рольові репліки відповідним настроєм, врахуванням семантичного значення ЖО, використанням логічного наголосу, пауз; - вміє доповнювати діалог - додавати початок (кінцівку), визначити учасників, тему і мету тексту, висловлювати у репліках свої думки, почуття, враження; - знає склад УЖМ за рівнями: значущих частин мови (кінетика, семантика, морфологія, граматики,</p>	<p>«Кінетика. Будова жесту», «Семантика», «Дієжестоознака», «Дієприжестодія», «Жестовигук», «Синтаксис складного речення різних типів» «Навчальні заклади для глухих в Україні. Розвиток УЖМ у навчальних закладах для глухих учнів.», «Вивчення і робота над декламуванням поетичного твору УЖМ», «Індивідуальне діалогічне мовлення», «Американська жестова мова»; - розвиток і збагачення жестового мовлення шляхом точного відтворення компонентів жесту; - розвиток жестового мовлення, рухової моторики, візуального сприйняття про інформацію, текст, тему</p>
---	---	---	--

	<p>матеріалом; -вправи на конструювання діалогу за зразком; - вправи на складання плану діалогу; - вправи : а) на визначення фактів про мову (особливостей функціонування), висновування; б)визначення типових помилок у мультимедійних текстах УЖМ (неправильно вжита ЖО, поганий почерк та ін.); - вправи на організацію діалогічного спілкування з урахуванням користувачів, форм мовлення та ін.; - обмін думками;</p>	<p>синтаксис), комунікативного дискурсу (діалогічне, монологічне), користується багатством УЖМ, обирає форми мовлення і експериментує з ними; - знає дактилеми та ЖО АЖМ (ASL) певної тематики, вміє показувати та застосовувати при спілкуванні; - розширює свої знання про ЖО, ЖСП, ЖР на різних рівнях, застосовуючи різноманітні ресурси; - рефлексує на доцільність застосування форм мовлення, виражає своє ставлення, відчуття, емоції; - знає, що таке синтаксис, називає основні одиниці (ЖО, ЖСП, ЖР), які є елементами побудови синтаксичних одиниць вищого порядку; - за допомогою вчителя із наведенням схем складає різні типи складного речення з урахуванням ЖО і ЖСП для ЖР; -розуміє зміст фразеологізму УЖМ, здійснює переклад (за необхідною допомогою), бере активну участь у груповому тлумаченні змісту нових СО; - знає сучасні жестівники, користується ними для збагачення нової інформації, уточнення ЖО; - вміє представляти власну точку зору, думку щодо АЖМ, особливостей самовираження, доцільності користування зручними ресурсами, мережевими засобами; - використовує власний мовленнєвий досвід як базу для вивчення АЖМ (ASL);</p>	<p>висловлювання, монологічне та діалогічне мовлення, типи мовлення; – розвиток жестово-словесного мовлення у процесі засвоєння компетенцій Нової української школи; - удосконалення і закріплення виразності рухів, чіткої образності ЖО у віршованих текстах для якісного зчитування; - удосконалення прийомів використання візуальних, просторово-рухових вмінь і навичок при передачі точності, чіткості, доступності мовленнєвого матеріалу з метою якісного сприймання(зчитування); - формування уявлень про зручні прийоми порівняння, співставлення, аналізу ЖО; - збагачення</p>
--	---	--	--

	<p>- індивідуальна робота із застосування з НК; - тренувальні вправи, в т.ч і письмові, жестові диктанти, прямий і зворотній переклад різних семантичних груп ЖО; - диференційована й індивідуальна робота з формування мовленнєвих, вмінь, навичок при вивченні ЖО (СО) тематичних груп.</p>	<p>- веде і заповнює “Мій словничок”, “Мій жестівник АЖМ”, поповнює новими ЖО (СО).</p>	<p>жестово-словникового запасу новими поняттями.</p>
--	---	---	--

1. Географічний жестівник: континенти, країни, міста. С. Кульбіда, І. Чепчина та ін. Посібник. Київ: СПКТБ УТОГ. 2014. 96 с.
2. Жестівник української жестової мови: мовний словник / Кульбіда С.В., Адамюк Н.Б., Дробот О.А., Замша А.В. – Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. – 303 с. ISBN 978-966-189-637-5.
3. Іванюшева Н.В., Скурчинський В.В. (2020). Минуле і сучасне у жестовій мові: посібник. Київ: СПКТБ УТОГ. 230 с.
4. Малиновський А. (2020). Кольори тиші. Режим доступу [https:// www.facebook.com/ kolorytyshi.CO/ videos/artem-malynovskyi/ 415358642968018/](https://www.facebook.com/kolorytyshi.CO/videos/artem-malynovskyi/415358642968018/) ;<https://www.youtube.com/@ArtemMalynovskyi/featured>
5. Українська жестова мова. Жестівник : навчальний посібник. С.Кульбіда, І.Чепчина та ін. К.: [Педагогічна думка], 2012. 206 с.
6. Український жестівник для батьків. Жестівник. С. В. Кульбіда, І. І. Чепчина, Н. В. Іванюшева, Н. Б. Адамюк. НАПН України, Ін-т спец. педагогіки, Лаб. Жестової мови, Укр. т-во глухих. К.: СПКТБ УТОГ, 2011. 380 с.
7. Словник жестових мов. Режим доступу <https://www.spreadthesign.com/uk.ua/search/>
8. Іванюшева Н.В., Зуєва Є.М. (2003). Український тематичний відеословник жестової мови: Навчально-методичний посібник. 3 частини. Київ: Культурний центр УТОГ, 2003.

УКРАЇНСЬКА ЖЕСТОВА МОВА
9 клас
(70-72 години, 2 години на тиждень)

Змістові компетентнісні лінії:

- ❖ комунікативна
- ❖ мовна
- ❖ мовленнєва
- ❖ соціокультурна

Зміст навчального матеріалу.

Кінетика. Будова жесту.

Семантика.

Морфологія. Самостійні частини мови: Жестодія.

Службові частини мови: Жесточастка та її взаємозв'язок з іншими частинами мови.

Синтаксис складного речення з різними видами зв'язку.

За історії розвитку жестової мови.

Вивчення і робота над декламуванням поетичного твору УЖМ.

Індивідуальне діалогічне мовлення.

Міжнародна жестова мова.

Орієнтовні теми для поглибленого вивчення.

Повторення.

Основна частина

Мовна і мовленнєва змістова компетентнісна лінія

Кінетика. Будова жесту

<p>Повторення та поглиблення вивченого восьмому класі. Види ЖО УЖМ. Основи класифікації конфігурацій: дактильні, числові і візуальні та їх особливості використання у вжитку . Способи творення одноручних та дворучних складних жестів з однією та різними конфігураціями. Просодика УЖМ та її властивості в комунікації.</p>	<p>З урахуванням накопиченого досвіду: -узагальнення інформації щодо компонентів ЖО на новому матеріалі: уточнення з елементами бесіди і опорою на наочність («Компоненти жесту», «Конфігурації», «Локалізації», «Характер і напрямок руху», «Просодика УЖМ »); -розрізнення ЖО за одним (двома) компонентом; - спостереження за утворенням ЖО в КЖм, утворення українських ЖО;</p>	<p>Учень/учениця: – знає, що кінетика - це розділ мовознавства, який вивчає кінетичний склад мови - кінемі (компоненти) жесту: конфігурації, локалізація, характер і напрямок руки (долоні, пальців), неманульний компонент або просодика (артикуляційний, мімічний, поєднаний), їхні властивості, функції, закономірності поєднання, ознаки, інтонування; - правильно називає терміни і позначає ЖО; - визначає і аналізує компоненти у вивчених ЖО; - аналізує і порівнює природні і візуальні ЖО, кальковані, СО: письмові, дактильні; - застосовує дактильну конфігурацію для визначення терміну слова: АЛГЕБРА, УНІВЕРСИТЕТ, РЕКЛАМА, СИНІЙ, КОНДИЦІОНЕР та ін.; - відтворює конфігурацію для візуалізації певної форми предмета: БУДИНОК, ДЕРЕВО, ГНІЗДО, ПРАЛЬНА МАШИНА, ДЕПУТАТ, ПІДЖАК, ПАКУНОК, БЛИСКАВКА, ВЕНТИЛЯТОР; - створює та фіксує ЖО за дією або ознакою предмета: СПАТИ, ЛЕЖАТИ, ДИВИТИСЯ,</p>	<p>- збагачення уявлень про кінетику як розділ мовознавства, його особливості, співставлення з фонетикою в УМ, знаходження спільного і відмінного; -розширення відомостей про будову жесту, способи і прийоми творення ЖО; -порівняння накопиченого досвіду з уявленнями про будову слова в УМ; -удосконалення прийомів використання візуальних, просторово-рухових вмінь і навичок при передачі точності, чіткості, доступності мовленнєвого матеріалу з метою якісного сприймання(зчитування)</p>
--	---	--	---

	<p>-експериментування (аналіз, синтез) з кінетичним матеріалом у мовленні на прикладі застосування окремих конфігурацій;</p> <p>-робота з жестівниками: підбір жестів за певним компонентом; вивчення і порівняння складних (складених) жестів;</p> <p>- ознайомлення з графічною фіксацією жесту (фото, малюнок, відео), його елементів)</p> <p>-виконання тренувальних вправ з визначення одного компонента (н-д, конфігурації);</p> <p>- жестовий диктант;</p> <p>- дидактичні ігри "Утвори ЖО",</p>	<p>ПЛАКАТИ, КЕРМУВАТИ, ОПЕРУВАТИ, МЕРЗНУТИ, ПЛАВАТИ, СТРУНКІЙ, ТОВСТІЙ, ШИРОКИЙ, ВУЗЬКИЙ, ВИСОКИЙ, НИЗЬКИЙ та ін.</p> <p>- експериментує з одноручними та дворучними ЖО, що використовуються на українській території, визначає характерні особливості класифікації конфігурацій (утворення візуальних ЖО) :</p> <p>а) - ТЕЛЕВІЗОР, ВІКНО, СТІЛ, ДИТИНА, ШТАНИ, МАШИНА, ТАКСІ, ЛІТАК, МИЛО та ін.;</p> <p>б) -ЛІЖКО, СТИЛЕЦЬ, ІНТЕРНАТ, МІСТ та ін.;</p> <p>в) - РОЗУМ, БОГАТСТВО, ЯБЛУКО, БЕГЕМОТ, ЗАКОН, СВІТ та ін.;</p> <p>г) -ПАРФУМИ, УКРАЇНА, КВІТЕНЬ, ПОДАРУНОК, ПРЕЗИДЕНТ, ВІЙНА, ІНТЕРВ'Ю та ін.;</p> <p>г) ТІСТЕЧКО, ВОВНА/ХУТРО, КРУАССАН, ВИСНОВОК та ін.;</p> <p>д) - ТЕМА, СИДІННЯ, ШУКАЧ, ЩУР,</p>	<p>кінетичного матеріалу;</p> <p>- розвиток мовленнєвої компетенції шляхом запам'ятовування кінетичної інформації у простих, складних і складених одноручних і дворучних ЖО;</p> <p>- збагачення активного жестівника (словника) учнів;</p> <p>- розвиток самостійності у експериментуванні способів побудови калькованих ЖО певної тематики;</p> <p>- розвиток умінь здобувати й опрацьовувати інформацію з різноманітних (друкованих та цифрових, зокрема аудіо- візуальних) джерел, критично осмислювати, використовувати у зручних формах власного мовлення.</p>
--	---	---	--

	<p>“Впізнай ЖО”, “Добери ЖО за певними компонентами”.</p>	<p>ДОЛАР, ШВЕЙЦАРІЯ, СМІХ, КИЇВ та ін. ;</p> <p>- добирає пари ЖО, які різняться одним компонентом: СУД - ПРАВДА, АДВОКАТ - ЗАХИСТ, ЕВОЛЮЦІЯ - ЗМІНА, ПОДАТКИ - ПЕНСІЯ, НЕБЕЗПЕКА - ЗЛОЧИН, ПРАВО - ПОРУШЕННЯ та ін.;</p> <p>- розрізняє тематичні ЖО за одним компонентом: СПЕКУЛЯЦІЯ - ШАХРАЙСТВО, ФУНКЦІЯ - ЗАВДАННЯ, АНКЕТА - ПРОТОКОЛ, АДВОКАТ - ЗАХИСНИК та ін.;</p> <p>- визначає способи творення ЖО за будовою і наводить приклади ЖО з основою + ЛЮДИНА (ПРОФЕСІЯ):</p> <p>а) АДВОКАТ (ЗАХИСТ + ЛЮДИНА), ЛЬОТЧИК /ПІЛОТ (ЛІТАК+ЛЮДИНА) та ін.;</p> <p>б) ВЧИТЕЛЬ+ІСТОРІЯ, ВЧИТЕЛЬ+ПРАЦЯ*, ВЧИТЕЛЬ+МАТЕМАТИКА*, ЛІКАР+ХІРУРГ, ЛІКАР+ОФТАЛЬМОЛОГ, ЛІКАР+НЕВРОЛОГ та ін.;</p> <p>- знає і використовує конфігурацію для творення ЖО (МІНІСТР, МІЛЬЙОНЕР, ГЕТЬМАН, МИКОЛАЇВ, ДИПЛОМАТІЯ, та ін.);</p> <p>- знає і використовує конфігурацію для творення похідних ЖО:</p>	
--	--	--	--

		<p>ЧИСЛО, ІГРИ, ВИХОВАННЯ, ЧЕСНІСТЬ, ПРОВИНА, ЩАСТЯ, ЇЖА та ін.;</p> <p>– знає особливості побудови складних, складених ЖО, розуміє і правильно зчитує графічну фіксацію жесту на фото (малюнку);</p> <p>– використовує складні, складені ЖО при побудові ЖР у власному мовленні (<i>Тепер щороку у травні ми відмічатимемо Міжнародний день Сім'ї</i> -МИ ТЕПЕР КОЖЕН* РІК МІСЯЦЬ ТРАВЕНЬ БУДЕ + ВІДМІЧАТИ* МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ СІМ'Я*;</p> <p><i>Державний апарат України складається з Президента та законодавчої влади (Верховна Рада України), виконавчої влади (Кабінет міністрів) та судової влади (різні види судів)</i>-ДЕРЖАВА* КЕРУВАННЯ* УКРАЇНА* СКЛАДАТИ* ПРЕЗИДЕНТ І ЗАКОН+ДАТИ* ВЛАДА (ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНА*), ЩЕ ВИКОНАТИ* ВЛАДА (КАБІНЕТ МІНІСТР*) ТАКОЖ СУД* ВЛАДА (РІЗНИЙ* ВИД* СУД*);</p> <p>-застосовує в лінгвістиці під час вивчення кінетичних характеристик жестових одиниць і порівняльної акцентуації НК обличчя та позначає особливості виразності і руху жесту під час просодики:</p> <p>-ТАК ТАК - вираз обличчя констатувальний , рух носогубних складок як виразжально -інсценувальний жест на ЗГОДА;</p>	
--	--	--	--

		<p>-НІЗАЩО - вираз обличчя заперечний і рух вказівним пальцем АР горизонтальний туди - сюди "ріжемо" підборіддя, локалізація III ;</p> <p>-ЗВІДКИ ТИ ВЗЯВ- вираз обличчя виражально-запитальний, губи здуті на У, рух АР + знизу догору, локалізація VI-VII ;</p> <p>-БАГАТО (ЧОГО) - вираз обличчя заклопотаний, рух АР (великим пальцем) проводимо лінію посеред лоба, локалізація II і з артикуляцією в-о;</p> <p>-ПОГУЛЯЛИ НА СЛАВУ - вираз обличчя задоволений , рух АР (великим пальцем вгору) показуємо ВО (супер), локалізація VI-VII;</p> <p>- РОЗУМНИЙ ДУЖЕ - вираз обличчя серйозний, губи здуті на У, рух АР показуємо жест РОЗУМ, локалізація II ;</p> <p>- за допомогою вчителя виражає просодіку в обличчі при відтворенні УЖМ речення: У мене найлегші завдання - У МЕНЕ ДУЖЕ ЛЕГКО* ЗАВДАННЯ;</p> <p>Внутрішньо переміщені особи зобов'язані оновлювати документи на підтвердження статусу щопівроку, бо можуть втратити виплат - ВПО</p>	
--	--	---	--

		<p>ОБОВ'ЯЗКОВО* ПЕРЕВІРКА* ДОКУМЕНТ* КОЖНИЙ* 6 МІСЯЦЬ* БО ВИПЛАТА* ГРОШІ* НЕ БУДЕ;</p> <p>– зчитує складні, складені жести різних почерків жестового мовлення.</p>	
Семантика			
<p>Семантика - розділ мовознавства. Діалектика УЖМ. Ідіоми УЖМ. Особливості використання фразеологізмів УЖМ. Види заперечення УЖМ. Використання ЖО з урахуванням контексту та перекладом СО.</p>	<p>Ознайомлення з новим матеріалом, пояснення з демонстрацією наочності за допомогою відеопрезентації;</p> <p>- бесіда;</p> <p>- дидактичні ігри “Добери точне значення”, “Знайди помилку”, Обери діалект”;</p> <p>- тренувальні вправи на визначення семантичних груп ЖО, діалектних ЖО, ідіом УЖМ;</p> <p>- жестовий диктант;</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>– знає, що семантика - це розділ мовознавства, який вивчає семантичне значення жестових одиниць, жестових сполук;</p> <p>-знає терміни СЕМАНТИКА (ЗНАЧЕННЯ + НАУКА), ЗНАЧЕННЯ, СЕМАНТИЧНА ПОМИЛКА, використовує їх у власному мовленні, наводить приклади ЖО;</p> <p>- знає і розрізняє та використовує в спілкуванні діалектні ЖО в УЖМ: КАВА, КОВБАСА, БУРЯК, СОБАКА, САЛО, ДАЧА, ЗИМА, ПОЛУНИЦЯ, КАНІКУЛИ, ВИХОВАТЕЛЬ, ПОДАТОК, МУЛЬТФІЛЬМ, ТОРТ, РУЧКА та ін.;</p> <p>- перекладає ідіоми на ЖО з використанням НК та артикуляцією та складає речення:</p> <p>АФ (дворучна конфігурація , горизонталь, локалізація VI-VII, рух зверху донизу) - (Дуже багато)</p> <p>- У нього багато вигаданих відмовок</p>	<p>- уточнення, збагачення жестівника (словника) новими одиницями різних семантичних груп;</p> <p>- розширення уявлень про семантику, як розділ мовознавства;</p> <p>-систематичне використання сучасного жестівника (словника) для тлумачення значень мовних одиниць з урахуванням контексту, застосування поняття у жестовому мовленні з метою розуміння, усвідомлення і точного відтворення змісту;</p> <p>- розвиток логічного</p>

<p>- вправи на розрізнення (порівняння, групування) значень, знаходження семантичної помилки, виправлення її;</p> <p>- введення ЖО спілкування у ЖСП, ЖР;</p> <p>- підбір точної ЖО до контексту ЖР, тексту;</p> <p>- застосування стратегії осмислення змісту інформації, які відповідають поставленому завданню.</p>		<p>ХЛОПЧИК+ТИ БАГАТО ВИГАДКА* “АФ”</p> <p>ГАП (одноручна конфігурація + великий палець випрямлений, горизонталь, локалізація VI-VII, рух від себе вперед) - (Я з вами - Я готовий) - Я готова працювати всю ніч над проектом - Я “ГАП” ПРАЦЮВАТИ* НІЧ ДО РАНОК* НАД ПРОЕКТ*;</p> <p>БО (одноручна конфігурація та , дактилюємо БО з напівобертом кисті зправа наліво) - (Їхати безкоштовно - Отримати безкоштовно до будь-що) - Я отримав ноутбук безкоштовно - Я ОТРИМАТИ* “БО” НОУТБУК;</p> <p>ВЬ-ВЬ (дворучна конфігурація + , локалізація II, рух зигзаг від себе) - (На стороні спостерігати мовчки) - Друзі з цікавістю спостерігали за мною, як я шукала свій смартфон - ДРУЗИ “ВЬ-ВЬ” ЗА МЕНЕ ЯК Я ТЕЛЕФОН СВІЙ ШУКАТИ* ;</p> <p>ГГ (одноручна конфігурація , локалізація III-VII, рух від підборіддя до простору і горизонтальний туди-сюди) - (Абсурд - несентениця) - Хлопчик розказував казку що нісенітницю - ХЛОПЧИК “ГГ” ;</p>	<p>мислення, уваги, візуально-рухової пам’яті;</p> <p>- розвиток уміння застосовувати здобуті мовні знання у комунікативній діяльності;</p> <p>- розвиток вміння аналізувати, пояснювати значення і зв’язки між різними фактами досвіду, від простого до складного;</p> <p>- удосконалення практичних вмінь застосовувати точні ЖО у роботі з різними типами текстів на різній тематики, визначати семантичну помилку і виправляти її;</p> <p>- збагачення “Мій словничок” новими поняттями.</p>
--	--	---	--

ІСА (одноручна конфігурація + , локалізація II-VII, рух плавний, зверху вниз) - (Нецікавість - байдужість) - Документальний фільм "Наша Планета" була нецікавою - ФІЛЬМ ДОКУМЕНТ* "НАША ПЛАНЕТА" "ІСА";

МЯ (дворучна конфігурація + перевернута , локалізація VII, показ жесту РОЗМОВА+М'ЯКО) - (Цікавий співбесідник - співбесіда пройшла, як по маслу) -Розмова з програмістом щодо антивірусу пройшла успішно - РОЗМОВА* З ПРОГРАМІСТ ПРО АНТИВІРУС* ВЖЕ "МЯ";

ФЕ-ФЕ (дворучна конфігурація , локалізація VI-VII, рух плавний, що стикається АР з ПР (жест ПОСТІЙНО)- (одне теж саме, однообразно) - Слухаємо одну і теж саму тему - МИ СЛУХАТИ* ТЕМА* "ФЕ-ФЕ";

АП(1) (одноручна конфігурація + , локалізація VII, рух різкий, знизу догори) - (зрозуміло) -Зрозуміло, що під час коменданській годині не можна гуляти -"АП" ГУЛЯТИ ЗАБОРОНЕНО ЧАС КОМЕНДАНТ*;

"АП"(2) (одноручна конфігурація + ,

локалізація III, рух дотику з великим пальцем біля рота) - (я можу, все вдасться, встигнемо) - До інституту ледве встиг добратись -ІНСТИТУТ ДО "АП"(2) ПРИЇХАТИ;

"ВИП" (дворучна конфігурація і , локалізація

VII, рух дотику (AP) на горизонтальну (ПР)) (фірменно, бренд) - Брендова машина. Смартфон відомої фірмової марки - МАШИНА "ВИП", СМАРТФОН "ВИП";

"АС" (одноручна конфігурація + , локалізація VII, рух різкий, знизу догори) - (досвідчена людина у своїй справі) - СТУДЕНТ "АС" ФІНАНС* ЕКОНОМІКА* СИСТЕМА* ЗНАТИ *н-і-ж* ОДНОКУРСНИК* - Студент досконало знає фінансово-економічну систему країни ніж його однокурсники.

- розрізняє види заперечень, правильно пояснює семантичне значення нових ЖО:

а) НЕ читається в СО, як заперечна форма в СМ, а в ЖМ вживаються ЖО з різними конфігураціями без НЕ - НЕ ЗНАЮ, НЕ БУДУ, НЕ МОЖНА, НЕ ТРЕБА, НЕ ХОЧУ, НЕ МОЖУ, НЕ РОЗУМІЮ, НЕ БАЧУ, НЕ ЛЮБЛЮ;

		<p>б) <i>НЕ</i> пишеться разом у СМ, а в ЖМ використовуємо іншим засобом відтворення ЖО: - НЕБЕЗПЕКА, НЕМОЖЛИВО, НЕБИЛИЦЯ, НЕЗАБАРОМ, НЕМОВЛЯ, НЕЗДУЖАТИ, НЕПОКОЇТИСЯ, НЕНАВИСТЬ;</p> <p>в) <i>НЕ</i> відтворюємо в ЖМ з жестодією у кінці ССП - <i>Не писати (СМ)</i> - ПИСАТИ НЕ (ЖМ), <i>Не судити</i> - СУДИТИ НЕ, <i>Не ловити</i> - ЛОВИТИ НЕ, <i>Не займати</i> - ЗАЙМАТИ НЕ, <i>Не руйнувати</i> - РУЙНУВАТИ НЕ, <i>Не доповідати</i> - ДОПОВІДАТИ НЕ;</p> <p>- знає і використовує ЖО з урахуванням контексту правильний переклад СО:</p> <p>- <i>Сторона</i> - СТОРОНА СВІТ*, СТОРОНА* ДВА* МЕДАЛЬ*, СТОРОНА* ОБІХАТИ, СТОРОНА* ДОГОВІР*, СТОРОНА* ЗАЦІКАВЛЕНИЙ*, СТОРОНА* СУПРОТИВНИЙ*;</p> <p>- <i>Громадський</i> - ГРОМАДЯНСЬКИЙ ОBOB'ЯЗОК, ГРОМАДСЬКИЙ ПОРЯДОК, ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ, ГРОМАДСЬКИЙ ОСУД, ГРОМАДСЬКИЙ* РОБОТА, ГРОМАДСЬКИЙ* СПРАВА, ГРОМАДСЬКИЙ* ОРГАНІЗАЦІЯ;</p> <p>- <i>Стан</i> - СТАН ЕКОНОМІКА*, СТАН ФІНАНСИ*, СТАН СПРАВА*, СТАН ХВОРИЙ*</p> <p>- правильно пояснює семантичне значення ЖР з прочитаних СР та ССП: <i>-Економічний стан в Україні погіршується у зв'язку</i></p>	
--	--	---	--

		з <i>війною з Росією</i> -СТАН ЕКОНОМІКА* УКРАЇНА* ГІРШЕ* ПРИЧИНА ЗА ВІЙНА* РОСІЯ*.	
Морфологія. Самостійні частини мови			
Жестодія			
Жестодія-самостійна частина мови. Використання ЖО жестодії з іншими частинами мови з урахуванням контексту та перекладом СО. Фразеологізм з дієсловами.	Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу: - створення наочних матеріалів (таблиць); - вправи перекладні, на розрізнення та ін.; - бесіда; - робота над семантичним значенням жестодій з іншими частинами мови: КАТАТИСЯ, ВІДКРИТИ, ЗНЯТИ, МИТИ, ЧИСТИТИ;	Учень/учениця: - розпізнає жестодію серед інших частин мови, знає питання, правильно ставить, наводить приклади; - знає і використовує ЖО жестодії з іншими частинами мови з урахуванням контексту правильний переклад СО: - <u>кататися</u> : КАТАТИСЯ НА ВЕЛОСИПЕДІ, КАТАТИСЯ НА МАШИНІ, КАТАТИСЯ НА КАЧЕЛЯХ, КАТАТИСЯ НА ЛИЖАХ, КАТАТИСЯ НА САНЧАТАХ та ін.; - <u>ходити</u> : ХОДИТИ НЕСПІШНО, ХОДИТИ ПОСПІХОМ / КВАПЛИВО, ХОДИТИ ПІШКИ, ХОДИТИ КРОКОМ та ін.; - <u>зняти</u> : ЗНЯТИ ГРОШІ З БАНКОМАТУ, ЗНЯТИ КЕПКУ/КУРТКУ, ЗНЯТИ ВІДЕОФІЛЬМ та ін.; - <u>мити (вимити)</u> : МИТИ ПОСУД, ВИМИТИ ПІДЛОГУ, ВИМИТИ ГОЛОВУ та ін.; - <u>чистити (почистити, очистити)</u> : ЧИСТИТИ ЗУБИ, ЧИСТИТИ ВЗУТТЯ / ОДЯГ, ПОЧИСТИТИ КАРТОПЛЮ, ОЧИСТИТИ КЕШ В ТЕЛЕФОНІ та	- формування знань про жестодію, як частину мови; - розвиток знань і вмінь визначати дію і ознаки дієслова та їх використання в жестовому мовленні; - удосконалення навичок вивчення жестодій шляхом перегляду відеозаписів за темами; - розвиток вміння аналізувати та порівнювати класифікацію жестодій за певним розділом теми;

	<p>- жестовий диктант; -робота з деформованим текстом; -робота з фразеологізмом та жестовою лексикою (ЖЛ) з метою подальшого складання жестових речень(ЖР) з певними частинами мови; - дидактичні ігри; - диференційована й індивідуальна робота з формування мовленнєвих вмінь, навичок при вивченні ЖО (СО) тематичних груп.</p>	<p>ін. -утворює ЖО жестодій з синонімічним рядом за одним компонентом жесту: ЗРУЙНУВАТИ , СТЕРТИ, ЗНИЩИТИ; ЗЛАМУВАТИ, ЛАМАТИ, ЗЛАМАТИ; ЗАХВОРИТИ, НЕЗДУЖАТИ, БОЛІТИ; ЗБЕРІГАТИ, ПІКЛУВАТИСЯ, ТУРБУВАТИ; ХВИЛЮВАТИСЯ, ТРИВОЖИТИСЯ, НЕПОКОЇТИСЯ; -розуміє та тлумачує УЖМ зміст фразеологізмів з дієсловами : <i>Ламати голову</i> - ДУМАТИ, ШУКАТИ ВИХІД З СИТУАЦІЇ; <i>Намотати на вус</i> - ЗРОБИТИ СОБІ ВИСНОВОК; <i>Чесати язик</i> - БАГАТО РОЗМОВЛЯТИ; <i>Ловити гав-</i> ПРОПУСТИТИ ВАЖЛИВЕ; <i>Закидати вудку</i> - РОЗВІДАТИ, ДІЗНАТИСЯ ЩОСЬ; <i>Випускати слова на вітер</i> - БАГАТО ГОВОРИТИ, А ДІЛА НЕМА та ін.; - за допомогою вчителя розрізняє багатозначні дієслова та перекладає речення КЖм та УЖМ: ПОВЕРТАТИ - <i>Ілля повертає ключом у замку дверей. Вся родина повертається додому. Боєць повернувся на позицію гарячих точок. Син повернув книжку у бібліотеку. Дівчина повернула очима у тій бік, куди йшов військовий.</i> ВОЛОДІТИ - <i>Сільський голова володіє кілька гектарів землі. Новобранець досконало володіє зброєю.Вчитель історії володіє знаннями декількох</i></p>	<p>- збагачення жестово-словникового запасу новими поняттями.</p>
--	--	---	---

		<p><i>іноземних мов.</i> ЗЛАМУВАТИ/ ЗЛАМАТИ - <i>Хакери зламали секретний код сайту. Каскадер під час зйомки випадково зламав собі ногу. Батальйон 13-ої піхотної роти зламав оборону ворога.</i> ЙДТИ / ЙТИ - <i>Зараз йде повітряна тривога. Всі йдуть до укриття. На телестудії йде запис новин. Директор школи йде на пенсію. Підбитий корабель йде на дно. Капітан йде на підвищення.</i></p>	
--	--	--	--

Морфологія. Службові частини мови

Жесточастка (Частка) та її взаємозв'язок з іншими частинами мови.

<p>Жесточастка -службова частина мови. Групи жесточасток за будовою. Жесточастка за значенням і роллю в реченні.</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу: - пояснення з ознайомленням правил; - створення наочних матеріалів (таблиць); - вправи перекладні (ПП, ЗП), на розрізнення,</p>	<p>Учень/учениця: - розпізнає жесточастку серед інших частин мови, знає характерні ознаки, наводить приклади; - аналізує тексти щодо правильності вживання жесточастки; - вірно розрізняє жесточастки за будовою: а) <i>прості</i> - й, і, а, ні, як, он, це, ген б) <i>складні</i> - нібито, мовби, авжеж, атож, аякже, ото, онде в) <i>складені</i> - навряд чи, ледве чи, що за, ну й, куди там, де й, хоча б - розрізняє жесточастку за значенням: а) <i>словотворчі</i> - аби-, де-, будь-, -небудь, казна-,</p>	<p>- формування уявлень про жесточастку і частку, як частини мови, в УЖМ і УМ; - розвиток знань і вмінь визначати і застосовувати групи за значенням та за походженням жесточасток у жестовому мовленні; - виявлення і розвиток інтересу до структурно-семантичного багатства жесточастки в УЖМ;</p>
--	---	--	--

	<p>уточнення правильного вживання жесточасток; -лексичні вправи; -граматичні вправи; - жестовий диктант; -складання речень з використанням вивчених жесточасток; -складання й розігрування діалогів із використанням жесточастки; -групове обговорення; -дидактичні ігри; -індивідуальна та диференційована робота.</p>	<p>хтозна-, не-, ні-, -б, - би: абихто, дешо, будь-де, де-небудь, казна-що, хтозна-який, неправда, недоля, ніхто, ніде, щоб, якби - <i>Дещо педагогиня допустила помилку</i> - ПЕДАГОГ* ДЕЩО Є ПОМИЛКА* РОБИТИ*. <i>Будь-де, лише бути в безпеці</i> - БЕЗПЕКА* ГОЛОВНИЙ* БУДЬ-ДЕ МІСЦЕ* . <i>Важкопоранений боєць у маренні говорив казна-що</i> - БОЄЦЬ ВАЖКО ПОРАНЕННЯ* МАРЕННЯ* ГОВОРИТИ* НІСЕНІТНИЦЯ* КАЗНА-ЩО; б)формотворчі - хай, нехай, б(би) - <i>Нехай сходить до юрисконсультанта</i> - ВІН (ВОНА) ХАЙ ЙТИ* ЮРИСТ*. <i>Хай наша жестова мова буде прекрасною для людей з порушеннями слуху</i>- ЖЕСТОВА МОВА ХАЙ МІЙ* І ТВІЙ* БУТИ* ПРЕКРАСНИЙ* ДЛЯ ЛЮДИ* ПОРУШЕННЯ* СЛУХ* . <i>Ти віддав би борг сусіду</i>- ТИ КРАЩЕ* б-и ПОВЕРНУТИ* СУСІД* ГРОШІ БОРГ; в)заперечні- не, ні, ані - <i>Не ввічливість негативна якість людини</i> - ЛЮДИНА У ХАРАКТЕР Є МІНУС ЯКІСТЬ ЦЕ НЕМАЄ ВВІЧЛИВИЙ* . <i>Ні в чому не хвилюйся</i> - НІ В ЧОМУ ХВИЛЮВАТИ* НЕ. <i>Ані відпочити, ані прилягти</i> - АНІ ВІДПОЧИТИ АНІ ЛЕЖАТИ*; г) модальні : 1. <i>вказівні</i> - ось, ось де, он, от, ото, це, оце, ото - <i>Он дівчина файна!</i> - ДІВЧИНА ОН</p>	<p>-стимулювання потреби у вивченні і правильному застосуванні ЖО у власному мовленні, знанні словесного відповідника; -заохочення до активного використання жестівників з метою засвоєння основних жесточасток, їхніх варіантів, знання (порівняння) зі словесними відповідниками.</p>
--	---	--	--

		<p>ДУЖЕ+ГАРНИЙ*. <i>Ось мріяти чудово і щасливо</i> - ОСЬ МРІЯ* ЧУДОВО І ЩАСТЯ*. <i>Он еколог</i> <i>йде - ЕКОЛОГ ОН ЙДИ*</i> <i>Це так колись небо було</i> <i>мирне - НЕБО МИР*</i> <i>ЦЕ ДАВНО КОЛИ БУЛО.</i> <i>Ото адвокат чесний і справедливий - ЗАХИСТ +</i> <i>ЛЮДИНА ОТО ЧЕСНИЙ СПРАВЕДЛИВИЙ .</i></p> <p>2. <i>означальні - якраз, ледве, просто, прямо,</i> власне, майже, саме - <i>Саме там батьки</i> <i>люблять бувати - МАМА+ БАТЬКО* ЛЮБИТИ*</i> <i>БУТИ САМЕ ТАМ. А в нас якраз тема</i> <i>“Взаємини між юнаком та дівчиною” з біології -</i> <i>БІОЛОГІЯ+УРОК У МИ* ЯКРАЗ ТЕМА п-р-о</i> <i>ВІДНОСИНИ МІЖ ХЛОПЕЦЬ* і ДІВЧИНА*.</i></p> <p>3. <i>обмежувально-видільні - тільки, лише, хоч, хоч</i> би, виключно - <i>Кожна професія приносить</i> <i>тільки задоволення. - ПРОФЕСІЯ КОЖНИЙ*</i> <i>ПРИНЕСТИ* ТІЛЬКИ ЗАДОВОЛЕННЯ. У</i> <i>одного хлопця так багато правопорушень, хоч би</i> <i>їх не було - ХЛОПЧИК ОДИН ЧАСТО+БАГАТО</i> <i>ПОРУШЕННЯ* ХОЧ БИ ОДИН ПОРУШЕННЯ</i> <i>НЕ БУЛО б-и. Видно, хоч голки збирай - БАЧИТИ</i> <i>ДОБРЕ ХОЧ+ЗАРАЗ ЗБИРАТИ* ГОЛКА* .</i></p> <p>4. <i>підсилювально - видільні -і, й, так, таки, аж,</i> навіть, вже, ж, же, бо - <i>Навіть не дочекавшись</i> <i>кінця сеансу фільму, Олеся пішла додому -</i> <i>О-л-е-с-я ВИРШИТИ* ЧЕКАТИ НЕ ДО</i> <i>КІНЕЦЬ* ФІЛЬМ* і ПІТИ*+ВЖЕ ДОДОМУ.</i></p>	
--	--	---	--

		<p><i>Районний центр зайнятості працює, аж до восьмої години вечора-</i> ЦЕНТР РАЙОН* ЗАЙНЯТОСТІ ПРАЦЮВАТИ* АЖ ДО ВІСІМ* ГОДИНА* ВЕЧІР* . <i>Зайшов батько - і тихо стало в дитячій кімнаті -</i> ТАТО ЗАХОДИТИ* І ВЖЕ КІМНАТА ДИТЯЧИЙ* ТИХО;</p> <p>5. <i>модально- вольові - хай, нехай, би, б, ну, давай, бодай -</i> Бодай вирушаємо у подорож? - ДАВАЙ ПОДОРОЖ ПОЇХАТИ*+ЗАРАЗ? <i>Ну, давай, не будемо згадувати про погане -</i> НУ ДАВАЙ ПОГАНО ЗГАДУВАТИ НЕ БУДЕ*. <i>Нехай буде воля, сила кожного українця! -</i> КОЖНИЙ* УКРАЇНА+ЛЮДИНА* НЕХАЙ БУТИ* ВОЛЯ СИЛА;</p> <p>6. <i>стверджувальні - так, отак, еге, авжеж, атож, гаразд -</i> Так можна було закохатися без слів - ЛЮБИТИ*+КОХАННЯ ТАК МОЖНА БУТИ* БЕЗ СЛОВО*. <i>Авжеж, закон треба виконувати. -</i> ЗАКОН ТРЕБА ВИКОНУВАТИ* АВЖЕЖ. <i>Атож, законодавці подали новий законопроект на розгляд -</i> АТОЖ НОВИЙ ЗАКОН+ПРОЕКТ ДЕПУТАТ* ДАТИ+ВЖЕ* РОЗГЛЯД*;</p> <p>7. <i>питальні - чи, невже, хіба, та ну, що за -</i> Хіба це не є справжня дружба? - ДРУЖБА ХІБА ЦЕ СПРАВЖНІЙ* НЕ? <i>Та ну, давай не будемо довго журитися? -</i> ТА НУ ДАВАЙ ДОВГО НЕ БУДЕ* СУМУВАТИ*? <i>Невже миротворча армія до нас</i></p>	
--	--	--	--

		<p><i>приєднається?</i> - АРМІЯ МИРОТВОРЧА НЕВЖЕ ДО МИ* ПРИЄДНАТИ*;</p> <p>8. <i>порівняльні</i> - мов, мовби, немов, наче, неначе, начебто, ніби, нібито - Співачка мов не чула овацій - СПІВАТИ+ЖІНКА* ЗДАЄТЬСЯ НЕ ЧУТИ*+ВЖЕ ОВАЦІЯ*. Серце неначе йокнуло - СЕРЦЕ НЕНАЧЕ ЗУПИНИТИ*. Оператор FPV-дрона розуміється на безпілотах, наче професійний програміст - ОПЕРАТОР Ф-П-В ДРОН* РОЗУМІТИ*(ас) РІЗНИЙ+БПЛА* НАЧЕ ПРОФЕСОР* ПРОГРАМА+ЛЮДИНА;</p> <p>- визначає роль жєсточастки у речєнні: Вона не має ворогів -У ДІВЧИНА+ТВІЙ* НЕМА* ВОРОГ* ; Серце не камінь- СЕРЦЕ КАМІНЬ* НІ; Такі випробування не легкі- ПЕРЕВІРКА +ТРУДНОЩІ* ТАКИЙ* ВАЖКИЙ*.</p>	
Синтаксис складного речення з різними видами зв'язку			
<p>Синтаксис - розділ науки про мову.</p> <p>Складне речення та його ознаки.</p> <p>Сполучникові та безсполучникові</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу:</p> <p>-розповідь-повідомлення;</p>	<p>Учень/учениця:</p> <p>- знає, що таке синтаксис, називає основні одиниці (ЖО, ЖСП, ЖР), які є елементами побудови синтаксичних одиниць вищого порядку;</p> <p>- складає речення, різні за метою висловлювання; знаходить у реченні головні члени;</p> <p>- розрізняє відмінність між простими і складними</p>	<p>- формування знань про синтаксис як розділ мовознавства, його основні одиниці;</p> <p>-розвиток, удосконалення мовних навичок, що забезпечують не лише</p>

складні речення. Складносурядне речення. Складнопірядне речення. Складне речення з різними видами зв'язку.	-пояснення в поєднанні ілюстративним викладом навчального матеріалу (схемами речень); – ознайомлення з різними схемами речень; – перегляд, групове обговорення тематичного - побудова ЖР з ЖО, застосування питань, схем у ситуативно зумовлених тематичних реченнях (висловлюваннях); - спостереження над складними реченнями ЖО у ЖСП і ЖР; – справи на побудову ЖР і співставлення зі СР, визначення питань; – жестовий диктант; - обмін думками;	реченнями: -		формування від простого до складного, а й сприяють усвідомленню учнями особливостей використання ЖО при побудові ЖР, навчають способів формування і формулювання власної думки у ситуативно зумовлених тематичних висловлюваннях; - формування вмінь та знань побудови синтаксичних та жестових конструкцій; - розвиток вміння ведення діалогу з різними формами (бесіди, дискусії, міркування) з обґрунтуванням розуміння і рефлексії; - покращення навичок вміння передачі думок, почуття емоційного стану, використовуючи найбільш виразні, точні жести підбору однорідних
		<i>Я захоплююся різними українськими ремеслами, а мій дід обожнює гончарство. Щоб ніхто не був обділений своєю справою, щонеділі ми всією родиною відвідуємо музеї</i>	<i>Я захоплююся різними українськими ремеслами. Мій дід обожнює гончарство. Ніхто не повинен обділений своєю справою. Щонеділі ми всією родиною відвідуємо музеї.</i>	
		-утворює надані прислів'я безсполучникове складні речення:		
		<i>Слово срібло, мовчання золото. Виходиш з дому — кланяйся життю молодому. Де мало слів, там більше правди.</i>	<i>Слово срібло, а мовчання золото. Якщо виходиш з дому — то кланяйся життю молодому. Мало слів, а там більше правди.</i>	
		- за допомогою вчителя складає складносурядне речення із різними смисловими зв'язками: -одночасність - <i>На сцені ми співали пісню у жестовому виконанні і глядачі співали разом з нами</i> - МИ МІСЦЕ СЦЕНА* СПІВАТИ* ЖЕСТОВА МОВА* ПІСНЯ* І ГЛЯДАЧ* ТЕЖ РАЗОМ		

	<p>– дидактичні ігри; – виконання жестових і письмових вправ “Обери правильне питання” та ін.</p>	<p>СПІВАТИ*. -послідовність - <i>Пилип пильно дивився на Світлану ,немов хотів побачити, як вона посміхнеться йому услід - П-и-л-и-п</i> МРІЯТИ* і ДИВИТИСЯ* УВАЖНО* на С-в-і-т-л-а-н-у НЕМОВ ВОНА БУТИ* СМІЯТИСЯ П-и-л-и-п-у; -причинно -наслідкові - <i>Ми повинні виграти проект тому, що краще готувалися</i> - МИ ПРОЕКТ МАТИ* ВИГРАТИ БО МИ ГОТУВАТИ*+ВЖЕ КРАЩЕ; -протиставлення - <i>Погода робить сіно, а час гроші</i> - СІНО РОБИТИ* ПОГОДА А ГРОШІ ЧАС. - чергування явищ- <i>То засяє сонце над горою, то піднімуть соняшники напроति сонця і навкруги загомоніють ритм життя.</i>- СОНЦЕ ЯСКРАВО+СВІТИТЬ* НАД ГОРА* СОНЯШНИК* НАПРОТИ СОНЦЕ і КОЛО ШУМІТИ* РАДІСТЬ* ЖИТТЯ*; - відрізняє складносурядне речення між складнопідрядного речення: <i>Спілкуючись на жестовою мовою і в душу мою вливається радість.</i> <i>Коли спілкуючись на жестовою мовою, у душу мою вливається радість.</i> - за допомогою вчителя складає складні речення з різними видами зв'язку: а) із сурядним і підрядним зв'язком - <i>Юрист</i></p>	<p>головних (другорядних) членів; - розвиток вміння правильно інтонувати речення СМ та ЖМ з дотриманням логічних пауз, логічного наголосу; -збагачення жестово-словникового запасу новими термінологічними поняттями.</p>
--	---	---	---

		<p>запізнювався, але намагався встигнути на зустріч, хоч це було неможливим - ЮРИСТ ЗАПІЗНЮВАТИСЯ* ЗУСТРІЧ ВІН СТАРАТИСЯ ВСТИГАТИ* ЦЕ ВЖЕ БУТИ* НЕМОЖЛИВО*. б) із безсполучниковим і сполучниковим зв'язком - Сьогодні ми отримали чудову новину, але вона прийшла із запізненням - МИ СЬОГОДНІ ОТРИМАТИ* НОВИНА* ГАРНИЙ* ФАКТ ПІЗНО ПОВІДОМИТИ* ; - самостійно виправляє у деформованому тексті, використовує набуті знання правильної побудови ЖСП, ЖР та письмовому тексті - ССП і СР.</p>	
--	--	--	--

Комунікативна компетентнісна змістова лінія

За історії розвитку жестової мови

<p>Історія розвитку жестової мови у світі та в Україні. Роль і значення жестової мови в освітньому процесі в умовах періоду від Стародавнього</p>	<p>Ознайомлення з новим матеріалом з використанням наочності (ілюстрації, мапи України та світу); -бесіда “Початок історії жестової мови”;</p>	<p>Учень/учениця: - знає, що УЖМ рідна (перша) мова Глухої людини, УМ - друга(словесна) мова; обидві мови повноцінні, мають самостійні частини мови і службові частини мови; форми мовлення, називає їх, користується зручними у повсякденному мовленні; розуміє їхню роль у спілкуванні з різними користувачами; - поважає себе за здатність до спілкування з іншими</p>	<p>- розвиток і систематизація нової інформації з розділів: «Історія розвитку жестової мови в Україні та у світі », «Роль і значення жестової мови в освітньому процесі», «Видатні сурдопедагоги»;</p>
--	--	---	--

<p>світу до сучасності. Видатні сурдопедагоги у світі та в Україні та їхній вклад до розвитку жестової мови.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - коли вони були засновані? - як вивчалася жестова мова у цих школах? - який зв'язок є між навчанням у школах для глухих і розвитком УЖМ? <p>творчі вправи:</p> <p>а) на визначення фактів про перші дактильні абетки (аналіз дактилем);</p> <p>б) порівняння старих дактилем з дактилемами сучасної української абетки (спільне і відмінне);</p> <ul style="list-style-type: none"> - вправи на опрацювання монологічного мовлення (розповідь-зразок вчителя) <p>з</p> <p>урахуванням</p>	<p>користувачами УЖМ;</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає про історію розвитку та становлення глухої особистості в Україні у різні періоди століть ; - розуміє зв'язок між УЖМ і особистим досвідом, отримання інформації зручним і доступним засобом ; - вміє визначати подібне і відмінне між особистим (учнівським) досвідом і досвідом дорослих людей - носіїв жестомовної української культури, відображених у мультимедійних текстах; - володіє інформацією про історію створення та розвиток навчальних закладів для глухих дітей в Україні; - за допомогою вчителя вивчає та аналізує вклади відомих українських сурдопедагогів в розвиток жестової мови (Рудольф Краєвський, Іван Соколянський, Світлана Кульбіда, Галина Воробель, Наталія Адамюк та ін.) та їхні дослідження щодо навчання для дітей з порушеннями слуху; - цікавиться та пояснює різницю між сучасною УЖМ та стародавньою УЖМ (походження, дактильна абетка, жести); - використовує форми мовлення відповідно до умов спілкування; - вміє використовувати інтернет-ресурси та робити висновки за визначеними темами :” УКРАЇНСЬКА ДАКТИЛЬНА АБЕТКА” різних років, ”РОЛЬ І 	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток і збагачення жестового мовлення шляхом переказу тексту-зразка вчителя; - розвиток жестового мовлення, рухової моторики, візуального сприйняття про інформацію, текст, тему висловлювання, монологічне та діалогічне мовлення, типи мовлення; - удосконалення і закріплення виразності рухів, чіткої образності ЖО у монологічному тексті для якісного зчитування; - удосконалення прийомів використання візуальних, просторово-рухових вмінь і навичок при передачі нової інформації з використанням наочності
--	---	---	--

	користувачів, форм мовлення та ін.; - вправи на створення самопрезентації про УЖМ за різними темами.	ЗНАЧЕННЯ ЖЕСТОВОЇ МОВИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ”, ”ВИНИКНЕННЯ ЖЕСТОВОЇ МОВИ”; - розширює свої знання про ЖО, ЖСП, ЖР на різних рівнях, застосовуючи різноманітні ресурси; - рефлексує на доцільність застосування форм мовлення, виражає своє ставлення, відчуття, емоції.	(ілюстрацій закладів, таблиць дактильних абеток, мапи); - порівняння й аналіз старих і сучасних дактилем, ЖО.
Вивчення і робота над декламуванням поетичного твору УЖМ			
Декламування поетичного твору (пісні, вірші, оповідання) УЖМ.	Ознайомлення з методами і (мозковий штурм, порівняння, вибір точної одиниці мовлення) вивчення мови на основі організації візуальної схеми поетичного перекладу; -порівняння звичайного перекладу з поетичним перекладом з використанням прикладів частин віршу (пісні);	Учень/учениця: - знає особливості зміненої реконструкції поетичного декламування від звичайного перекладу тексту; - набуває сприйнятливих і виразних навичок в інтерактивному комунікативному контексті презентації тексту поетичним декламуванням; - утримує увагу, старається продукувати зрозумілою калькованою формою, уточнює семантичне значення виразними і точними ЖО з відповідними емоційними проявами; - вчиться створювати сенсорно потенційні переклади для різних соціально-комунікативних контекстів (звичайний переклад, поетичний переклад). - набуває вмінь творчо співпрацювати у команді; - використовує доцільну форму мови для	- розвиток вміння користуватися жестомовним поетичним декламуванням і ключовими оборотами для передачі значення, настрою, інтересу; акценту і ритму з метою створення позитивного ефекту; підготовка презентації поетичного перекладу за сценарієм або імпровізацією; збагачення уявлень про можливості УЖМ; - залучення й участь в

	<p>-створення і урізноманітнення жестівникового запасу, емоційного реагування для поетичного декламування</p> <p>розширене розуміння, "де учні мають можливість практикувати розповіді і діалоги один з одним, використовуючи жестівниковий запас і речення, які вони вивчили.</p>	інформативного естетичного збагачення глядачів.	<p>міжособових і публічних бесідах, виступах під час презентацій і поетичних заходів з жестової мови;</p> <p>- розвиток вмінь підтримувати ініціативність;</p> <p>- розвиток майстерності виразного читання вірша або пісні в жестовому мовленні;</p> <p>- виховання позитивного ставлення до різноманітності .</p>
Індивідуальне діалогічне мовлення			
<p>Пряма і непряма мова. Типи діалогів. Цитата.</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу: -розповідь-повідомле</p>	<p>Учень/учениця: – знає, що таке пряма мова, діалог, цитата; – знає і розуміє правила заміни прямої мови непрямою; - знаходить речення з прямою та непрямою мовою, із цитатами, репліками діалогу;</p>	<p>-розвиток вміння аналізувати, як використання мови у діалогах, монологах відображає, формує учнівський досвід;</p>

	<p>ння;</p> <p>- пояснення в поєднанні з ілюстративним викладом навчального матеріалу (схемами речень);</p> <p>- ознайомлення з різними схемами речень;</p> <p>- перегляд, групове обговорення тематичного спрямування;</p> <p>- створення схеми: “Пряма мова”, “Непряма мова”, “Цитата”;</p> <p>- робота з текстом (заміна прямої мови непрямою);</p> <p>- складання й розігрування діалогу будь-яких тем;</p> <p>- обмін думками;</p> <p>- рольові ігри;</p> <p>- індивідуальна й</p>	<p>- порівнює виражальні можливості різних способів передачі прямої мови:</p> <p>а) Пряма мова після слів автора: A: “П”(.) - ГОЛОВА+ РОЗУМ ГОВОРИТИ* ТРЕБА БОРОТЬБА І ПРАЦЯ - <i>Говорить розум: ”Боротьба і праця”</i>. A:”П! (?)” - СТАРИЙ*+БАБУСЯ ВАЖКО ДИХАТИ* І ЗАПИТАТИ*+ВЖЕ СИН* ТИ ДЕ - <i>І зітхнула старенька : “ Де ти, сину, де?”</i> A:”П...” - ДІД СКАЗАТИ*+ВЖЕ УРОК ПОМИЛКА МИ БУТИ* ЗНАТИ* І БУТИ* СИЛЬНИЙ*- <i>Дід промовив: “ Помилки нас роблять сильнішими...”</i></p> <p>б) Пряма мова перед словами автора: “П,” - а. - МОЛОДЕЦЬ СКАЗАТИ*+ВЖЕ ТВІЙ+ВІН* КАПІТАН- <i>“Молодець”, - похвалив його капітан.</i> “П? (!)” - а.- ОЗЕРО СИНІЙ* ЯК КАЗКА ДИВО* РАДІСТЬ* СКАЗАТИ+ВЖЕ* МАНДРІВНИК+ ЖІНКА*- <i>“Синє озеро - це справжня казка!” — радісно вигукнула мандрівниця.</i> “П...” - а. - ЯКБИ Я ЗНАТИ*+ РАНІШЕ* ПАВЛО СКАЗАТИ+ПЛАКАТИ*+ВЖЕ - <i>“ Якби я знав.... ” - схлипнув Павло.</i></p> <p>в) Пряма мова всередині слів автора: A: “П”, -а.- ДІВЧИНА+НАРЕЧЕНА* ВІДПОВІДАТИ*+ВЖЕ ТАК Я ЗГІДНИЙ* І</p>	<p>- розвиток в учнів здатність здійснювати словесно-жестово мовленнєве спілкування у діалогічній формі та при різноманітних ситуаціях;</p> <p>- залучення і участь співрозмовника до висловлювання, виражаючи свою зацікавленість за допомогою реплік оцінювального характеру;</p> <p>- удосконалення навичок вмінь продукувати діалогічні єдності різних видів та діалоги різних функціональних типів на основі запропонованих навчальних комунікативних ситуацій;</p> <p>- розвиток навичок умінь у разі необхідності ввічливо перервати</p>
--	---	---	---

	<p>диференційована робота. Тематика діалогів визначається з урахуванням міжпредметних зв'язків.</p>	<p>ЦІЛУВАТИ*+ВЖЕ ТВІЙ+ВІН- <i>Наречена відповіла: "Так, я згідна", - поцілувала його.</i> А: "П!(?)" - а.- ВЧИТЕЛЬ+ІСТОРІЯ* ЗАПИТАТИ* ЯКИЙ БУТИ+РАНІШЕ* КУЛЬТУРА РОЗВИТОК ЖИТИ* УКРАЇНА 19 СТ* І БУВ+ШОК* БАГАТО ВІДПОВІДЬ* - <i>Історик запитав: "Який розвиток культури життя України відбулося у 19 столітті? - і був уражений багатьма відповідями.</i> А: "П..." - а.- ХЛОПЧИК+МОЛОДИЙ* СЕРДИТИСЯ+СКАЗАТИ*+ВЖЕ ЩЕ ДОВГО ЧЕКАТИ* ТВІЙ+ДІВЧИНКА* І ЗЛИЙ НА КОГО НЕ ЗНАТИ* <i>Парубок бурчав: "Скільки ще чекати її..." - і сердився невідомо на кого.</i> г)Слова автора розриваються пряму мову (П - одне речення): "П...-а, - п". - НУ ДОБРЕ СКАЗАТИ* АРМІЯ+ЛЮДИНА (ОФІЦЕР) ЙТИ* ДО БУДИНОК* + КІМНАТА* - <i>"Ну то добре...- сказав офіцер, - йди до казарми".</i> "П,- а, - п". - ДУЖЕ СИЛЬНО ЛЮБИТИ* ТИ* СКАЗАТИ* <i>К-а-т-р-у-с-я</i> ДО СВІЙ*СОБАКА* ОДНАКОВО ЯК <i>С-о-с-ю-р-а</i> ЛЮБИТИ* УКРАЇНА* - <i>"Безмежно люблю тебе,- промовляє Катруся своїй собаці - як Сосюра Україну"</i> "П,- а, - п!(?)" - ПЕРЕМОГА НАША ГУЧНО+КРИЧАТИ* УКРАЇНА+ЛЮДИНА* ВСЕ БУДЕ УКРАЇНА- <i>"Перемога за нами, - гукали</i></p>	<p>розмову і звернутись за допомогою; - прищеплення правил культури спілкування; - збагачення жестово-словникового запасу новими поняттями.</p>
--	---	---	---

		<p><i>українці, - все буде Україна!</i>”</p> <p>“П, - а, - п...” - СЛОВО ЦЕ МІЙ* ОСТАННІЙ* ЧУТИ*+ЗАРАЗ* МІСЦЕ ДЛЯ ВИСТУП* І ПОБАЧИТИ* ДАЛІ- <i>“ Це моє останнє слово, - почулося з трибуни,- і будь що буде...”</i></p> <p>д) Слова автора розриваються прямі у мову (П - кілька речень):</p> <p>“П...-а, - П”. -ОСЬ ЦЕ ФОРТЕЦЯ <i>С-т-е-п-а-н</i> ОБЛИЧЧЯ+СВІТЛИЙ* ВІДОМІЙ* 14 СТ* ДАВНО ЗАХИСТ* МІСТО* КАМ’ЯНЕЦЬ ПОДІЛЬСЬКИЙ -<i>“ Це та фортеця... - одразу прояснилось обличчя Степана, - Відома з XIV століття як частина оборонної системи міста Кам'янець- Подільський ”.</i></p> <p>“П,- а, - П”. - “</p> <p>“П!(?) - а, - П” - КВІТИ* Я? ГУЧНО СМІЯТИСЯ*+ВЖЕ ДІВЧИНКА <i>П-і-д-с-н-і-ж-н-и-к</i> ЧИ <i>ф-і-а-л-к-а</i> ЧИ ЩЕ Є ІНШІЙ* КВІТИ*- <i>“Я квітка? - голосно засміялася вона, - Підсніжник чи фіалка? Чи ще якась є квітка.</i></p> <p>“П!(?), - а: - П” - ПОЧЕКАТИ* ГОЛОСНО СКАЗАТИ*+ВЖЕ СУСІД +ЖІНКА* ВЗЯТИ*+ЗАРАЗ ЩЕ ПИРІЖОК* НА ДОРОГА* -<i>“ Зачекайте! - гукнула сусідка і додала: - Візьміть ще пиріжки на дорогу”.</i></p> <p>– вміє перетворювати пряму мову в непряму:</p>	
--	--	---	--

		<table border="1"> <tr> <td data-bbox="815 248 1234 408"> <p><i>-Недарма наші предки промовляли: „Святе місце пустим не буває”.</i></p> </td> <td data-bbox="1234 248 1650 408"> <p><i>-Недарма наші предки промовляли, що святе місце пустим не буває.</i></p> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="815 408 1234 655"> <p><i>- “Гра акторів не справляє на мене враження”, - прошепотів хтось із глядачів.</i></p> </td> <td data-bbox="1234 408 1650 655"> <p><i>- Хтось із глядачів прошепотів, що гра акторів не справляє на мене враження.</i></p> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="815 655 1234 815"> <p><i>“Земля дає все і збирає все”, - говорили стародавні орачі.</i></p> </td> <td data-bbox="1234 655 1650 815"> <p><i>Стародавні орачі говорили, що земля дає все і збирає все.</i></p> </td> </tr> </table> <p>- з допомогою вчителя складає та відокремлює типи діалогів:</p> <p>а)діалог - розпитування;</p> <p>б)діалог - домовленість;</p> <p>в)діалог - обмін думками;</p> <p>г)діалог – обговорення;</p> <p>– будує діалог за певною ситуацією або на задану тему;</p> <p>– використовує цитати в усному та писемному мовленні;</p> <p>- визначає їх особливості, виражальні можливості;</p>	<p><i>-Недарма наші предки промовляли: „Святе місце пустим не буває”.</i></p>	<p><i>-Недарма наші предки промовляли, що святе місце пустим не буває.</i></p>	<p><i>- “Гра акторів не справляє на мене враження”, - прошепотів хтось із глядачів.</i></p>	<p><i>- Хтось із глядачів прошепотів, що гра акторів не справляє на мене враження.</i></p>	<p><i>“Земля дає все і збирає все”, - говорили стародавні орачі.</i></p>	<p><i>Стародавні орачі говорили, що земля дає все і збирає все.</i></p>	
<p><i>-Недарма наші предки промовляли: „Святе місце пустим не буває”.</i></p>	<p><i>-Недарма наші предки промовляли, що святе місце пустим не буває.</i></p>								
<p><i>- “Гра акторів не справляє на мене враження”, - прошепотів хтось із глядачів.</i></p>	<p><i>- Хтось із глядачів прошепотів, що гра акторів не справляє на мене враження.</i></p>								
<p><i>“Земля дає все і збирає все”, - говорили стародавні орачі.</i></p>	<p><i>Стародавні орачі говорили, що земля дає все і збирає все.</i></p>								

правильно ставить розділові знаки при цитаті, діалозі й обґрунтовує їх:

Відомий український педагог Василь Сухомлинський сказав: Щоб любити — треба знати, а щоб проникнути в таку тонку й неосяжно величну й багатогранну річ, як мова, треба її любити.

Відомий український педагог Василь Сухомлинський сказав: “Щоб любити — треба знати, а щоб проникнути в таку тонку й неосяжно величну й багатогранну річ, як мова, треба її любити”.

Народна мудрість стверджує, що насильно милити не станеш.

Народна мудрість стверджує, що насильно милити не станеш.

В. Сосюра говорив про рідний край Як не любить той край, що дав тобі і силу, і гострий зір очей, і

В. Сосюра говорив про рідний край - “Як не любить той край, що дав тобі і силу, і гострий зір очей, і

		<p><i>розум молодий, і далі, що тобі красу свою відкрили, і моря голубий, розгаданий прибій.</i></p>	<p><i>розум молодий, і далі, що тобі красу свою відкрили, і моря голубий, розгаданий прибій”.</i></p>	
		<p><i>Людину прикрашають чарівність і розум, а душевний спокій і внутрішня гармонія осяває її риси стверджувала Ольга Корніяка.</i></p>	<p><i>“Людину прикрашають чарівність і розум, а душевний спокій і внутрішня гармонія осяває її риси”,- стверджувала Ольга Корніяка.</i></p>	

Соціокультурна змістова лінія

Американська жестова мова (ASL)

<p>Повторення та поглиблення вивченого у восьмому класі. Школа. Свята.</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу: -відеопрезентація з</p>	<p>Учень/учениця: - знає, що таке міжнародна жестова мова (МЖМ-ASL) як мовна система, де і чому використовується глухими користувачами; - порівнює з УЖМ, розуміє взаємозв'язок УЖМ і ASL і роль у налагодженні ефективної комунікації</p>	<p>- розвиток і збагачення уявлень АЖМ, особливості використання; -порівняння накопиченого досвіду в</p>
--	--	---	--

<p>Професії. Країни.</p>	<p>елементами диспуту; - обговорення ролі АЖМ у житті глухої людини, ресурсів ЖМ, якими варто користуватися; - техніка “Мозковий штурм” щодо представлення власних думок, ціннісних орієнтацій про АЖМ; -вправи на уточнення семантичного значення ЖО певної тематики з ознайомленням (уточнення) ЖО у відео жестівниках; -вправи на формування навичок показу, зчитування, розрізнення, повторення (дублювання); -групове обговорення з осмисленням норм і</p>	<p>глухих користувачів різних країн світу; - знає дактилеми МЖА(ASL) вміє показувати, застосовує при послідовному дактилюванні; - знає сучасні жестівники, користується ними для збагачення нової інформації, уточнення ЖО; - вміє представляти власну точку зору, думку щодо МЖМ, особливостей самовираження, доцільності користування зручними ресурсами, мережевими засобами; - використовує власний мовленнєвий досвід як базу для вивчення МЖМ(ASL); -розрізняє тематичні ЖО за компонентами:</p> <p>ПРОФЕСІЯ (УЖМ) - дворучна конфігурація , горизонтально, локалізація VI-VII, OCCUPATION (ASL) - дворучна конфігурація , навхрест, локалізація VI-VII; КРАЇНА (УЖМ) - одnorучна конфігурація на локалізації II + , локалізація VI-VII (показуємо ТЕРИТОРІЯ); COUNTRY (ASL) - конфігурація AP проводить коло за годинниковим рухом по локтю ПР (вертикаль), ПРАЦЯ (УЖМ) - дворучна конфігурація , локалізація VI зліва, рух зверху</p>	<p>УЖМ з початковими уявленнями АЖМ щодо представлення понять тематичного спрямування, вивчення необхідних початкових характеристик ЖО (кінетичних, структурних, семантичних); -удосконалення прийомів використання візуальних, просторово-рухових вмій і навичок при передачі точності, чіткості, доступності мовленнєвого матеріалу з метою якісного сприймання(зчитування); -формування уявлень про зручні прийоми порівняння, співставлення, аналізу ЖО; -збагачення активного жестівника (словника) учнів АЖМ (ASL);</p>
--------------------------	--	--	--

	<p>цінностей українського європейського (світового) комунікативного контексту;</p> <p>- вправи на підбір, постановку запитань з метою встановлення значення ЖО: розуміння залежності значення ЖО від контексту (зміни інформації);</p> <p>-дидактичні ігри;</p> <p>-обмін думками;</p> <p>-групова, диференційована творчо-пошукова, письмова робота.</p>	<p>донизу; LABOUR (ASL) - дворучна конфігурація ,навхрест, локалізація VI-VII,рух AP над PP плавний і маятником;</p> <p>СВЯТО (УЖМ) - дворучна конфігурація + , локалізація V-VII, рух від себе , HOLIDAY(ASL) - дворучна конфігурація , локалізація V-VII,рух маятником.</p> <p>- веде “Мій жестівник МЖМ”, поповнює новими жестами, вчиться записувати англійськими літерами.</p>	<p>- розширення можливостей кола спілкування за рахунок вивчення АЖМ (ASL) з глухими іноземними користувачами.</p>
--	---	---	--

Рекомендована тематика для поглибленого вивчення

Роль і значення жестової мови в освітньому процесі в умовах періоду від Стародавнього світу до сучасності.
 Видатні сурдопедагоги у світі та в Україні та їхній вклад до розвитку жестової мови.
 Основні галузі господарства: ремесла і народні художні промисли.
 Україна та українці у світі. Українська діаспора. Феномен України.

Національна і світова економіка.
 Податки та їх види. Фінансове шахрайство.Борг. Причини виникнення боргу.
 Світоглядні та наукові погляди на походження та історичний розвиток життя. Еволюція людини. Етапи еволюції людини.
 Стосунки і рівні спілкування.Взаємини між юнаком та дівчиною.Дівоча гордість.Чоловіча честь. Готовність до сімейного життя. Негативні наслідки ранніх статевих стосунків.
 Право і закони в житті людини й суспільство. Соціальні норми в житті людей.Правова відповідальність неповнолітніх.
 Види правопорушень. Види юстиції: нотаріус,адвокат, суддя, прокурор, юрист, поліція. Конвенція ООН про права дитини.
 Державний апарат влади України.
 Поняття інформаційної безпеки та інформаційної цілісності. Шкідливе програмне забезпечення та боротьба з ним.
 Антивірус.
 Безпека як потреба людини. Види і рівні загроз. Заходи безпеки. Взаємозв'язок особистої, національної і глобальної безпеки.Самозахист і допустима самооборона .
 Миротворча армія. ООН.
 Вибір професії. Проблеми вибору професії.
 Екскурсії:Районний центр зайнятості.Центр професійної освіти та навчання.Державні установи юстиції.

Повторення

Систематизація, узагальнення компетентностей, здобутих впродовж навчального року.	використання наочності (відео- і мультимедійна презентація, таблиці); - робота з текстами у різних формах мовлення (дактильне, жестове природне, жестове кальковане,	Учень/учениця: - знає, що УЖМ рідна (перша) мова Глухої людини, УМ - друга мова. Обидві мови повноцінні, мають самостійні частини мови і службові частини мови; форми мовлення, називає їх, користується зручними у повсякденному мовленні; розуміє їхню роль у спілкуванні з різними користувачами; - знає склад УЖМ за рівнями: значущих частин мови (кінетика, семантика, морфологія, граматики,	- розвиток і систематизація знань з розділів :” Кінетика . Будова жесту” , “Семантика”, ”Жестодія.”, “Жесточастка та її взаємозв’язок з іншими частинами мови.”,
---	--	--	--

	<p>письмове, усне); - побудова ЖСП і ЖР з ЖО, застосування точної жестової лексики для складання речень певними частинами мови; - спостереження над складними реченнями ЖО у ЖСП і ЖР; - вправи на уточнення семантичного значення ЖО певної тематики з ознайомленням (уточненням) ЖО у відеожестівниках; - вправи на тренування комунікативної взаємодії з різних тем з оперуванням мовним матеріалом; - вправи на конструювання діалогу за зразком;</p>	<p>синтаксис), комунікативного дискурсу (діалогічне, монологічне, умови спілкування), організації текстів (побудова, типи, жанри та ін.) користується багатством УЖМ (обирає форми мовлення і експериментує з ними; - знає дактилеми та ЖО МЖМ (ASL) певної тематики, вміє показувати та застосовувати при спілкуванні; - розширює свої знання про ЖО, ЖСП, ЖР на різних рівнях, застосовуючи різноманітні ресурси; - рефлексує на доцільність застосування форм мовлення, виражає своє ставлення, відчуття, емоції; - знає, що таке синтаксис, називає основні одиниці (ЖО, ЖСП, ЖР), які є елементами побудови синтаксичних одиниць вищого порядку; - за допомогою вчителя із наведенням схем складає різні типи складного речення з урахуванням ЖО і ЖСП для ЖР; - виразно читає поетичні твори з урахуванням норм УМ і УЖМ; - розуміє зміст приказок (прислів'їв, загадок) та фразеологізму, здійснює переклад (за необхідною допомогою), бере активну участь у груповому тлумаченні змісту нових СО; - розуміє ролі у діалозі, вміє інтонувати свої рольові репліки відповідним настроєм,</p>	<p>“Синтаксис складного речення з різними видами зв’язку.”, “За історії розвитку жестової мови.”, “Вивчення і робота над декламуванням поетичного твору УЖМ.”, “Індивідуальне діалогічне мовлення.”, “Американська жестова мова(ASL).”; - розвиток і збагачення жестового мовлення шляхом точного відтворення компонентів жесту; - розвиток жестового мовлення, рухової моторики, візуального сприйняття про інформацію, текст, тему висловлювання, монологічне та діалогічне мовлення, типи мовлення; – розвиток</p>
--	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - вправи на складання плану діалогу; - вправи : <ul style="list-style-type: none"> а) на визначення фактів про мову (особливостей функціонування), висновування; б) визначення типових помилок у мультимедійних текстах УЖМ (неправильно вжита ЖО, поганий почерк та ін.); - вправи на організацію діалогічного спілкування з урахуванням користувачів, форм мовлення та ін.; - обмін думками; - індивідуальна робота із застосування з НК; - тренувальні вправи, 	<p>врахуванням семантичного значення ЖО, використанням логічного наголосу, пауз;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вмiє доповнювати діалог - додавати початок (кінцівку), визначити учасників, тему і мету тексту, висловлювати у репліках свої думки, почуття, враження; - веде і заповнює “Мій словничок”, “Мій жестівник МЖМ”, поповнює новими ЖО (СО), вчиться записувати англійські слова, правильно користується літерами. 	<p>жестово-словесного мовлення у процесі засвоєння компетенцій Нової української школи;</p> <ul style="list-style-type: none"> - удосконалення і закріплення виразності рухів, чіткої образності ЖО у віршованих текстах для якісного зчитування; - удосконалення прийомів використання візуальних, просторово-рухових вмінь і навичок при передачі точності, чіткості, доступності мовленнєвого матеріалу з метою якісного сприймання(зчитування); - формування уявлень про зручні прийоми порівняння, співставлення, аналізу ЖО; - збагачення
--	---	---	---

	<p>в т.ч і письмові, жестові диктанти, прямий і зворотній переклад різних семантичних груп ЖО; - диференційована й індивідуальна робота з формування мовленнєвих вмінь, навичок при вивченні ЖО (СО) тематичних груп.</p>		<p>жестово-словникового запасу новими поняттями.</p>
--	---	--	--

Рекомендовані ресурси:

1. Географічний жестівник: континенти, країни, міста. С. Кульбіда, І. Чепчина та ін. Посібник. Київ: СПКТБ УТОГ. 2014. 96 с.
2. Жестівник української жестової мови: мовний словник / Кульбіда С.В., Адамюк Н.Б., Дробот О.А., Замша А.В. – Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. – 303 с. ISBN 978-966-189-637-5.
3. Іванюшева Н.В., Скурчинський В.В. (2020). Минуле і сучасне у жестовій мові: посібник. Київ: СПКТБ УТОГ. 230 с.
4. Малиновський А. (2020). Кольори тиші. Режим доступу [https:// www.facebook.com/ kolorytyshi.CO/ videos/artem-malynovskyi/415358642968018/](https://www.facebook.com/kolorytyshi.CO/videos/artem-malynovskyi/415358642968018/); <https://www.youtube.com/@ArtemMalynovskyi/featured>
5. Українська жестова мова. Жестівник : навчальний посібник. С.Кульбіда, І.Чепчина та ін. К.: [Педагогічна думка], 2012. 206 с.
6. Український жестівник для батьків. Жестівник. С. В. Кульбіда, І. І. Чепчина, Н. В. Іванюшева, Н. Б. Адамюк. НАПН України, Ін-т спец. педагогіки, Лаб. Жестової мови, Укр. т-во глухих. К.: СПКТБ УТОГ, 2011. 380 с.
7. Словник жестових мов. Режим доступу <https://www.spreadthesign.com/uk.ua/search/>
8. Іванюшева Н.В., Зуєва Є.М. (2003). Український тематичний відеословник жестової мови: Навчально-методичний посібник. 3 частини. Київ: Культурний центр УТОГ, 2003.

УКРАЇНСЬКА ЖЕСТОВА МОВА
10 клас
(70-72 години, 2 години на тиждень)

Змістові компетентнісні лінії:

- ❖ комунікативна
- ❖ мовна
- ❖ мовленнєва
- ❖ соціокультурна

Зміст навчального матеріалу.

Кінетика. Будова жесту.

Семантика.

Морфологія. Самостійні частини мови: Жестоназва. Жестоознака. Жесточисло. Жестоособа.

Українське ділове мовлення

Спільнота глухих в Україні та в світі.

Вивчення і дослідження діалогічних текстів.

Індивідуальне діалогічне мовлення.

Американська жестова мова.

Орієнтовні теми для поглибленого вивчення.

Повторення.

Основна частина

Кінетика.Будова жесту

<p>Повторення та поглиблення вивченого дев'ятому класі. Розбір ЖО за найпоширенішими конфігураціями та класифікація за видами кінетичних особливостей жестів. Особливості нотації жестів.</p>	<p>Застосування матеріалу з використанням наочності (відео- і мультимедійна презентація, таблиці «Українські дактилеми», «Компоненти жесту», «Конфігурації», «Локалізації», «Характер і напрямок руху», «Немануальний компонент», «Нотація жесту», «Складний жест», «Складений жест») та ін.; – робота (аналіз, синтез) з кінетичним матеріалом; – бесіда; – дидактична гра; – робота з жестівниками: підбір жестів за певним компонентом; вивчення і порівняння складних (складених) жестів; ознайомлення з графічною</p>	<p>Учень/учениця: – знає, що кінетика - це розділ мовознавства, який вивчає кінетичний склад мови - кінеми (компоненти) жесту: конфігурації, локалізація, характер і напрямок руки (долоні, пальців), немануальний компонент або просодика (артикуляційний, мімічний, поєднаний), їхні властивості, функції, закономірності поєднання, ознаки, інтонування; правильно називає терміни і позначає ЖО; -визначає і аналізує компоненти у вивчених ЖО; - розрізняє дворучні ЖО за однакової конфігурації : ДРОН - МОДЕРАТОР; ВСЕСВІТ - МІЖНАРОДНИЙ; КЕРОВАНА БОМБА - КЕРОВАНА РАКЕТА, КРУЇЗ - КОРАБЕЛЬ та ін.; - знає особливості нотації жестів з різними конфігураціями за характером руху та амплітуди: а) ЗАСВОЇТИ, ЩЕЗНУТИ,</p>	<p>- уточнення жестового мовлення шляхом точного відтворення компонентів жесту; – розвиток жестового мовлення, рухової моторики, візуального сприйняття; – розвиток логічного мислення, уваги, візуально-рухової пам'яті; – розвиток уміння застосовувати здобуті мовні знання у комунікативній діяльності; – покращення навичок вміння передачі думок з забарвленням емоційного стану та виразу і показу жестового мовлення; – коригування дрібної моторики пальців рук в процесі</p>
---	--	--	---

	<p>фіксацією жесту (фото, малюнок, відео), його елементів (стрілки широкі-вузькі, короткі-довгі, кругові- прямі-діагональні; точки великі-малі та ін.) – виконання практичних і тренувальних вправ.</p>	<p>УЗАГАЛЬНИТИ, НАКОПИЧУВАТИ, МОЧИТИ та ін.; б) СУПУТНИК (космічний), КАВУН, ЯДРО ПЛАНЕТИ, ГРИБ та ін.; в) НЕОБОВ'ЯЗКОВІСТЬ, ПОДАТОК, ВНЕСЕННЯ, РЕСУРС, ГАНЬБА та ін.; г)СТИПЕНДІЯ, СКАСУВАННЯ, СПИСОК, ПЛАНШЕТ, КЛАС та ін.; - зчитує складні, складені жести різних почерків жестового мовлення.</p>	<p>удосконалення навичок продукування жестового мовлення.</p>
Семантика			
<p>Семантика - розділ мовознавства. Власні й запозичені жести УЖМ. Вживання ЖО в КЖМ та УЖМ для визначення всебічної характеристики комунікації. Синожести, оможести, антожести.</p>	<p>-Пояснення з демонстрацією наочності; – бесіда; – обмін думками; – дидактичні ігри; – виконання вправ; – класифікація ЖО за власним та запозиченим походженням; – підбір і постановка запитань з метою встановлення значення жесту: розуміння</p>	<p>Учень/учениця: – знає, що семантика - це розділ мовознавства, який вивчає семантичне значення жестових одиниць, жестових сполук; -знає терміни розділу: СЕМАНТИКА (ЗНАЧЕННЯ+НАУКА), ЗНАЧЕННЯ, АНТОЖЕСТИ, СИНОЖЕСТИ, РЯД СИНОЖЕСТІВ, ОМОЖЕСТИ, ВЛАСНІ, ЗАПОЗИЧЕНІ, використовує їх у власному мовленні, наводить приклади ЖО; -розрізняє ЖО за власним та</p>	<p>- уточнення, збагачення жестівника (словника) новими одиницями різних семантичних груп; – використання сучасного словника для тлумачення значення слова в контексті застосування поняття у жестовому мовленні з метою точного відтворення змісту; – розвиток жестового мовлення, рухової моторики,</p>

	<p>залежності значення жесту від зміни інформації; -застосування стратегії осмислення змісту інформації, які відповідають поставленому завданню; – аналіз значення СО у словниках (тлумачному, синонімічному, антонімічному та ін.).</p>	<p>запозиченим походженням, знаходить відмінності: ДЯКУЮ - запозичена ЖО іншомовного походження , <i>одноручна конфігурація</i> , <i>локалізація III-VII, рух AP плавний від підборіддя внутрішньою стороною долоні від себе до простору;</i> БУЛІНГ-запозичена ЖО іншомовного походження , <i>дворучна конфігурація</i> <i>AP до конфігурації</i> <i>PP , локалізація V-VII;</i> РЕСПЕКТ- запозичена ЖО іншомовного походження, <i>дворучна конфігурація</i> , <i>локалізація II, рух AP від себе;</i> ЦІКАВО - власна ЖО, змінена зі <i>старої одноручної конфігурації</i> , <i>локалізації VII до одноручної новоствореної конфігурації</i> , <i>локалізації II, рух AP обертом біля будь-якого ока;</i> ВІДПОВІДЬ / ВІДПОВІДАТИ - власна</p>	<p>візуального сприйняття; – розвиток уміння застосовувати здобуті мовні знання у комунікативній діяльності; - розвиток вміння аналізувати, пояснювати значення і зв'язки між різними фактами досвіду, від простого до складного (синожест- синожестний ряд, відбір найкращої ЖО з синожестного ряду); - удосконалення практичних вмінь у роботі з різними типами текстів різної тематики; – розвиток вмінь застосовувати набуті знання при складанні жестосполучень, речень з цими групами жестів; – розвиток свідомого запам'ятовування визначень груп жестів (слів) за значенням і доречне їхнє практичне застосування у власному мовленні.</p>
--	--	---	---

ЖО , змінена зі старої *одноручної*
конфігурації , локалізація III-VII до
новоутвореної *дворучної* конфігурації

 + , локалізація V-VII, рух AP;

 від ПР від себе вперед ;ХТО -
власна ЖО, змінена зі старої *одноручної*

конфігурації , локалізація VII до
одноручної новоствореної конфігурації

 , локалізація II, рух AP під
будь-яким оком,(1 варіант) або
одноручна, новоутворена конфігурація

 , локалізація V-VII, рух AP
горизонтальний, згори донизу і
навпаки (2 варіант);

- утворює ряд синожестів тематичного
спрямування за одним компонентом
жесту:

-ДЕФЕКТ, НЕДОЛІК, ВАДА,
НЕСТАЧА;

		<p>-ГЕРБ, ЕМБЛЕМА, ЗНАК, СИМВОЛІКА; - РЕФОРМА, ПЕРЕТВОРЕННЯ, МОДЕРНІЗАЦІЯ, ЗМІНА; - добирає синожести без НЕ до ключової ЖО: НЕДРУГ - ВОРОГ, НЕЩАСТЯ - БІДА, НЕСПОКІЙ - ТРИВОГА, НЕВЕСЕЛИЙ - СУМНИЙ, НЕСТАРИЙ - МОЛОДИЙ, НЕБАГАТО - МАЛО, НЕДАЛЕКО - БЛИЗЬКО; -знає, розрізняє та використовує у спілкуванні оможести, наводить приклади ЖО з вивчених тем : ІНСТИТУТ - РЕВНІСТЬ, РЕВОЛЮЦІЯ - СТРАЙК, МАРКА - ПРОПИСКА, КАПІТАЛІЗМ - ФІРМА, БАЛКОН - ЗУПИНКА, ПЛАН - ЦИРКУЛЬ; -добирає та застосовує у вживанні спільнокореневі антожести : ВОЛЯ - НЕВОЛЯ, ЗАСЕЛЯТИ - ВІДСЕЛЯТИ, ВІРА - БЕЗВІР'Я, ЧЕСТЬ - БЕЗЧЕСТЯ, ОПТИМІСТ - ПЕСИМІСТ, ПРИКЛЕЇТИ - ВІДКЛЕЇТИ, ЩАСТЯ - НЕЩАСТЯ; - розуміє та тлумачує зміст УЖМ в</p>	
--	--	--	--

прислів'ях та приказках з антожестами:
*Доброго тримайся, а поганого цурайся.
 Руки білі, а сумління чорне.
 Краще гірка правда, ніж солодка
 брехня.
 Згода дім будує, а незгода руйнує.*

Морфологія. Самостійні частини мови.

Жестоназва

Жестоназва-самостійна частина мови.
 Відмінювання імен по батькові.
 Особливості кличного відмінка.
 Складні випадки відмінювання.

Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу:
 – пояснення з ознайомленням правил, схем;
 – створення наочних матеріалів (таблиць);
 – вправи на розрізнення вживання жестоназв у мовленні за точністю семантичного значення;
 – вправи на ведення відмінювання жестоназв (різних груп) у ЖСП,

Учень/учениця:

- знає, що жестоназва - самостійна частина мови, питання на які відповідає, які має ознаки (множина-однина), семантичне значення, синтаксичне значення, наводить приклади;
 - знає і використовує терміни ЖЕСТОНАЗВА, ОДНИНА, МНОЖИНА, РОЗБІР, ІМЕННИК, ВІДМІНЮВАННЯ, ВІДМІНА у мовленні;
 - знає іменники відповідної відміни, з допомогою вчителя або класу відмінює чоловічі й жіночі імена та по батькові:
Це (хто?) - *Ганна Петрівна (Тарас*

- закріплення уявлень про жестоназв як самостійну частину УЖМ, співставлення її з іменником, як самостійної частини УМ;
 - систематизація мовленнєвих компетенцій про кінетичні особливості жестоназв з необхідністю їхнього фіксування у нотації;
 - розвиток уявлень про особливості групування жестоназв при перекладі

	<p>речення; - виконання лексичних вправ; - виконання граматичних вправ; - жестовий диктант; - складання речень з використанням вивчених жестоназв; – дидактичні ігри; – диференційована й індивідуальна робота з формування мовленнєвих, вмінь, навичок при вивченні ЖО (СО) тематичних груп.</p>	<p><i>Іванович) проводить семінар про дистанційне навчання під час воєнного стану - Г-а-н-н-а П-е-т-р-і-в-н-а (Т-а-р-а-с І-в-а-н-о-в-и-ч)</i> ПРОВОДИТИ* СЕМІНАР ПРО ДИСТАНЦІЯ*НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВІЙНА * Для (кого?) - Учні випускного класу підготували пісню для Ганни Петрівни (Тараса Івановича)- УЧНІ ВИПУСК* КЛАС* ГОТУВАТИ+ВЖЕ* ПІСНЯ* ДЛЯ Г-а-н-н-и П-е-т-р-і-в-н-и (Т-а-р-а-с-а І-в-а-н-о-в-и-ч-а); Дати, призначити (кому?) - Надати дозвіл Ганні Петрівні (Тарасу Івановичу) на проведення інженерних робіт для забудови ділянки - Г-а-н-н-і П-е-т-р-і-в-н-і (Т-а-р-а-с-у І-в-а-н-о-в-и-ч-у) ДАТИ ДОЗВІЛ РОБИТИ ІНЖЕНЕР* ДОКУМЕНТ ДЛЯ БУДИНОК+ ЗЕМЛЯ*; Бачити(кого?що?)- Неочікувано було бачити Ганну Петрівну (Тараса Івановича) на освітньому форумі - РАПТОМ* БАЧИТИ Г-а-н-н-у П-е-т-р-і-в-н-у (Т-а-р-а-с-а І-в-а-н-о-в-и-ч-а) МІСЦЕ ФОРУМ*</p>	<p>простих іменників; - збагачення новими ЖО свого жестівника, використання їх при побудові ЖСП, ЖР; - стимулювання потреби у вивченні, аналізі, тлумаченні і правильному застосуванні жестоназв у власному мовленні і необхідності знаходження точного словесного відповідника; - заохочення до активного використання жестівників з метою засвоєння різного відмінювання жестоназв, правильного їх продукування.</p>
--	---	---	---

ДЛЯ ОСВІТА*;

Пишаюсь, робити (ким?)- *Ми пишаємося Ганною Петрівною (Тарасом Івановичем) за її (його) турботу за безпритульними тваринами* - **МИ ПИЩАТИСЯ***

Г-а-н-н-о-ю П-е-т-р-і-в-н-о-ю

(Т-а-р-а-с-о-м І-в-а-н-о-в-и-ч-е-м) ЗА ТВІЙ+ВОНА (ТВІЙ+ВІН) ТУРБОТА* ЗА ТВАРИНА* ВУЛИЦЯ*;

Навчаюсь (у когось /на кого ?) -

Навчаюсь(у Ганни Петрівни) (у Тараса Івановича) майстерству ораторства -Г-а-н-н-и П-е-т-р-і-в-н-и (Т-а-р-а-с-а І-в-а-н-о-в-и-ч-а)- Я ВЧИТИСЯ* У

Г-а-н-н-и П-е-т-р-і-в-н-и (Т-а-р-а-с-а

І-в-а-н-о-в-и-ч-а) ПРАКТИКА*

ВИСТУП*;

Звертається (до кого?) при діловому етикеті (у ввічливій формі звертання) -

Пані Г-а-н-н-о та пане Т-а-р-а-с-е , ми запрошуємо вас на урочисте відкриття

художньої виставки - пані Г-а-н-н-о ,

пане Т-а-р-а-с-е - ПАНІ Г-а-н-н-а ПАН

Т-а-р-а-с МИ ЗАПРОСИТИ* ВАС НА

ВІДКРИТТЯ* ВИСТАВКА*;

- дотримується правил написання

відмінкових закінчень відмінюваних частин мови;
-знає і використовує імена у формі кличного відмінка при звертанні: пані Катерино, колего Сергію, друже Пилипе, сестро Вікторіє, панотче Володимире та ін.;

- самостійно складає речення з ЖР на СР : *Ю-л-і-я С-в-и-р-и-д-е-н-к-о*
ПЕРШИЙ* ВІЦЕ ПРЕМ'ЄР*
МІНІСТР* ЕКОНОМІКА* УКРАЇНА* -
Юлія Свириденко, перша віце-прем'єрка – Міністерка економіки України.

Д-і-а-н-а О-л-і-ф-і-р-о-в-а ОПЕРАТОР*
ЗНІМАТИ* СЕРІАЛ НЕТФЛІКС (*конфігурація П , локалізація VII, рух AP візуально букву N) , РЕКЛАМА ДЛЯ*
ВИП* ВІДОМІЙ* СВІТ* - *Діана Оліфірова – операторка, що знімає серіали для Netflix та рекламу для світових брендів.*

О-л-е-к-с-а-н-д-р У-с-и-к
УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ
БОКСЕР ПОВНИЙ* ЧЕМПІОН СВІТ*
У ПЕРШИЙ* ВАГА* ВАЖКИЙ* І
БАГАТО* РАЗ* ЧЕМПІОН УКРАЇНА*-

Олександр Усик - український професійний боксер, абсолютний чемпіон світу у першій важкій вазі та багаторазовий чемпіон України.
- записує приклади у “Мій жестівник”.

Жестоознака

<p>Жестоознака - самостійна частина мови. Відмінювання прізвищ прикметникової форми. Творення жестознак із забарвленням жесту.</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу: - пояснення з ознайомленням правил, схем; - створення наочних матеріалів (таблиць); - вправи перекладні (ПП, ЗП), на розрізнення, уточнення правильного вживання жестознак, прикметників; - лексичні вправи; - граматичні вправи; - жестовий диктант; - вправи на розрізнення</p>	<p>Учень/учениця: - знає, що жестоознака - самостійна частина мови, питання на які відповідає, які має ознаки (множина-однина), семантичне значення, синтаксичне значення, наводить приклади; - дотримується правил правопису прізвищ у відмінюванні: Це ХТО? (Який? Яка?) - Гороховський, Шовкова; Для КОГО? (Якого? Якої?) - Гороховського, Шовкової; Дати КОМУ? (Якому? Якій?) - Горохівському, Шовковій; Пишають КИМ? (Яким? Якою?) - Горохівським, Шовковою; -розрізняє жестоознаку за характером</p>	<p>- розвиток інтересу до нових знань про жестоознаку; - стимулювання потреби у: вивченні і правильному застосуванні жестознак у власному мовленні, знаходженні словесного відповідника (варіантів); - розвиток вміння аналізувати, порівнювати, класифікувати ЖО і словесні відповідники з урахуванням ознак частини мови; - постійне збагачення жестового і словникового запасу вивченими</p>
--	--	---	---

	<p>жестоознак за одним компонентом (локалізацією чи емоційним компонентом);</p> <p>– складання речень з використанням вивчених прикметників;</p> <p>– групове обговорення;</p> <p>– диференційована й індивідуальна робота з формування мовленнєвих вмінь, навичок при вивченні ЖО (СО) тематичних груп.</p>	<p>амплітуди руху ЖО і емоційним компонентом та забарвленням жесту:</p> <p>БІЛИЙ- БІЛОСНІЖНИЙ, РОЖЕВИЙ- БЛІДО-РОЖЕВИЙ, ЖОВТИЙ-ЗОЛОТАВИЙ, ЧЕРВОНИЙ - ОКСАМИТОВИЙ, ЗЕЛЕНИЙ - ІЗУМРУДНИЙ та ін.;</p> <p>-самостійно добирає та відтворює ЖО жестоознаки за одним компонентом жесту з різним значенням слова:</p> <p>БІЛИЙ- БЛІДИЙ , СІРИЙ- СИВИЙ , КОРИЧНЕВИЙ - СМАГЛЯВИЙ,</p> <p>- вміє перекладати речення, правильно добираючи прізвища за відмінюванням:</p> <p><i>Висловлюємо вдячність перекладачці жестової мови Оксані Євсєєвій за допомогу в отриманні інформації -</i></p> <p>ПЕРЕКЛАДАЧ ЖМ О-к-с-а-н-а Є-в-с-є-є-в-а МИ+ДЯКУЮ* ЗА ПЕРЕДАЧА*+ ПОЯСНЕННЯ* ІНФОРМАЦІЯ*;</p> <p><i>Президент Володимир Зеленський особисто привітав українську дефлімпійську збірну, яка на XX зимових Іграх у Туреччині здобула 19 медалей -</i> ПРЕЗИДЕНТ ЗЕЛЕНСЬКИЙ ПРИВІТАТИ+ВЖЕ* ОСОБИСТО</p>	<p>поняттями з теми “Жестоознака”.</p>
--	--	--	--

УКРАЇНСЬКИЙ*
ДЕФЛІМПІЙСЬКИЙ* ЗБІРНА* ЗА 20
ЗИМОВИЙ* ІГРИ* МІСЦЕ
ТУРЕЧЧИНА* ПЕРЕМОГА* ВСЬОГО
19 МЕДАЛЬ*;

- вмiє описувати зовнішність людини
або ознаку предмета/явища за
емоційним компонентом жесту :

*Обличчя Наталки бліде, довге, очі
темно-сірі, байдужі, губи міцно
стиснуті, знебарвлені, кучма буйного,
закучерявленого сивого волосся*

-НАТАЛКА* ОБЛИЧЧЯ БІЛИЙ*
ДОВГИЙ*, ОЧІ ТЕМНИЙ*+СІРИЙ*,
БАЙДЖИЙ*, ГУБИ БІЛИЙ*,
МОВЧАЗНИЙ*, ВОЛОССЯ ГУСТИЙ*
КУЧЕРИ* ЧИСТО+ СИВИЙ*.

*Приємно йти доріжкою, коли під
ногами лагідно шарудить різнобарвний
килим осені.- ДОРОГА* ПРИЄМНО
ЙТИ КОЛИ ОСІНЬ* ШЕЛЕСТІТИ*
ПІД НОГА* РІЗНИЙ КОЛІР БАГАТО +
ЛИСТЯ .*

Жесточисло

<p>Жесточисло - самостійна частина мови. Відмінювання жесточисел. Зв'язок жесточисел з жестоназвами.</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу: - пояснення з ознайомленням правил “Жесточисло - самостійна частина мови”, схем “Відмінювання жесточисел”, ·”Формоутворення граматичного явища”; – створення наочних матеріалів (таблиць); – вправи перекладні, на розрізнення компонентів ЖО, граматичні; - робота зі з'ясуванням семантичного значення; - робота з текстом (прямий і зворотній переклад); - жестовий диктант; -складання речень з використанням вивчених ЖО, СО;</p>	<p>Учень/учениця: – розпізнає жесточисло серед інших самостійних частин мови, знає запитання, наводить приклади; - знає і правильно використовує терміни : ЖЕСТОЧИСЛО, СКІЛЬКИ? КОТРИЙ? ЧИСЛІВНИК, ВІДМІНЮВАННЯ у своєму мовленні; -вміє відмінювати жесточисла та складати речення, використовуючи зв'язок між КЖм та УЖМ : СКІЛЬКИ?-<i>Троє найкращих друзів пішли працювати волонтерами-</i> ТРОЄ ДРУЗИ КРАЩИЙ* ЙТИ+ВЖЕ ПРАЦЮВАТИ ВОЛОНТЕР*; - СКІЛЬКОХ?-<i>Чотирьох підлітків розшукує поліція-</i> ЧОТИРЬОХ ПІДЛІТОК* ПОЛІЦІЯ РОЗШУК*; СКІЛЬКОМ?- <i>Багатьом абітурієнтам не вдалося вступити в інститут-</i> БАГАТЬОМ АБІТУРІЄНТ* НЕ МОЖЕ* ВСТУПИТИ ІНСТИТУТ*; СКІЛЬКОМА?-<i>Двома балістичними ракетами “Іскандер” був зруйнований житловий будинок -</i>ДВОМА БАЛІСТИЧНА* РАКЕТА ІНСКАНДЕР* УДАР ЗРУЙНУВАТИ*</p>	<p>- розвиток інтересу до формування нових знань про значення, структуру мовної одиниці - жесточисла, числівника; - стимулювання потреби у вивченні формоутворення ЖО; - сприяння розвитку і закріпленню навичок самостійного створення необхідної форми мовної одиниці і умінь її використовувати у спілкуванні; знати словесний відповідник; -розвиток вміння аналізувати, порівнювати, співставляти, з'ясовувати семантичне значення ЖО у конкретних тематичних контекстах; - активізація самостійної діяльності учнів з експериментування ЖО в умовах інтерактивного</p>
--	---	--	--

	<p>-кінетичний і семантичний аналіз і розрізнення ЖО зі спільною основою; - індивідуальна й диференційована робота на: а) розпізнавання ЖО за формальними ознаками, б) співвіднесення форми і значення; в) знаходження в тексті ЖО, пояснення формоутворення і значення.</p>	<p>БУДИНОК; НА СКІЛЬКОХ? - <i>Новий світовий тур включає благодійні концерти на п'ятьох континентах світу</i>-ТУР НОВИЙ СВІТ* ПРОВОДИТИ* ДОБРИЙ*+СПРАВИ* МІСЦЕ*КОНЦЕРТ* НА П'ЯТЬОХ МАТЕРИК+ЗЕМЛЯ*; - визначає зв'язок жесточисла з жестоназвою: ПІВТОРА ГОДИНА*, ПІВТОРА МІСЯЦЬ*, ПІВТОРА*ТОННА* та ін.; - розрізняє та порівнює жесточисла, різні за значенням : ТРЕТИНА - ЧАСТИНА, РЕШТА - ЗАЛИШОК , БЛИЗЬКО - ПРИБЛИЗНО , ЩОХВИЛИНИ / ЩОДНЯ - КОЖНА ХВИЛИНА / КОЖЕН ДЕНЬ, КІЛЬКА - ДЕКІЛЬКА та ін.; - самостійно перекладає речення з ЖР на СР: ВОДА* СВІТ* ОКЕАН* КОЖНИЙ*+ РІК* РІВЕНЬ БІЛЬШЕ-БІЛЬШЕ НА ДЕКІЛЬКА СМ* ЩО Є ПРОБЛЕМА ПОТОП* МАТЕРИК*+ЗЕМЛЯ* - <i>Щороку рівень вод Світового океану підіймається на кілька сантиметрів,</i></p>	<p>(групового, диференційованого) навчання; - постійне збагачення жестівника (словника) вивченими закріпленими ЖО, СО з теми.</p>
--	--	--	--

		<p><i>що загрожує потопом цілих континентів. УКРАЇНА* ЧАСТИНА КОРИСНИЙ* КОПАЛИНА* ВЖЕ ПОРОЖНЬО- Третина корисних копалин України вже виснажена. ГРУПА ХЛОПЕЦЬ* ДЕСЯТЬ , А ЗАЛИШОК ІНШИЙ* ДІВЧИНА* - Серед них десять - це хлопці, а решта - дівчата. БУДІВНИЦТВО* ДЛЯ СТАНЦІЯ* ВИКОПАТИ+ВЖЕ* ПРИБЛИЗНО 490 ТИСЯЧА* КУБ* ЗЕМЛЯ*- Для спорудження станції вийнято близько 490 тисяч кубометрів ґрунту.</i></p>	
Жестоособа			
<p>Жестоособа - самостійна частина мови. Відмінювання заперечних жестоосіб. Роль заперечних жестоосіб у реченні.</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу: - пояснення з ознайомленням правил “Жестоособа - самостійна частина мови”, схем</p>	<p>Учень/учениця: – розпізнає жестоособу серед інших самостійних частин мови, знає запитання, правильно ставить, наводить приклади; - знає терміни ЖЕСТООСОБА, ЗАЙМЕННИК, ВІДМІНЮВАННЯ , -правильно використовує у власному мовленні;</p>	<p>- розвиток інтересу до формування знань з самостійної частини мови жестоособу, співставлення із займенником в УМ; - стимулювання потреби у вивченні і правильному застосуванні ЖО у власному мовленні,</p>

	<p>“Відмінювання заперечних жестоосіб”, ·”Формоутворення граматичного явища”; – створення наочних матеріалів (таблиць); – вправи перекладні, на розрізнення компонентів ЖО, граматичні; - робота зі з'ясуванням семантичного значення; - робота з текстом (прямий і зворотній переклад); - жестовий диктант; -складання речень з використанням вивчених ЖО, СО; -кінетичний і семантичний аналіз і розрізнення ЖО зі спільною основою; - індивідуальна й диференційована робота на: а) розпізнавання ЖО за формальними ознаками,</p>	<p>- вміє правильно інтонувати запитання з використанням немануального компоненту або просодики; - самостійно визначає відмінок заперечних жестоосіб та синтаксичну роль у реченні у СМ та УЖМ : НІХТО - <i>Обстріл набув такої інтенсивності, якої ніхто не міг передбачити</i> - <u>НІХТО НЕ МОЖЕ*</u> ПОДУМАТИ* <u>ЩО ОБСТРІЛ ТАКИЙ*</u> СИЛЬНИЙ*; НІКОГО -<i>У покинутій хаті вже давно нікого не було</i> - <u>БУДИНОК*</u> ПОКИНУТИЙ* <u>ДАВНО НІКОГО</u> НЕМА; НІКОМУ- <i>Ця дезінформація про провокацію нікому не цікава</i> - <u>НІКОМУ НЕ ЦІКАВО*</u> <u>ЦЕЙ*</u> ІНФОРМАЦІЯ ПРО ШКОДА+НАРОД*; НІКИМ- <i>Військовий ніким не помічений, зайшов до будівлі матері</i> - <u>АРМІЯ+ЛЮДИНА*</u> <u>НІКИМ НЕ ПОМІТИТИ*</u> <u>ЗАЙТИ+ВЖЕ *</u> ДО МАМА* <u>БУДИНОК*</u>; НІ НА КОМУ -<i>Після довгого важкого робочого дня ні на кому не було бажання йти на прогулянку.</i>- <u>ПІСЛЯ</u></p>	<p>знаходженні і використанні правильного словесного відповідника; -розвиток вміння аналізувати, порівнювати, тлумачити, класифікувати ЖО різного тематичного спрямування; - постійне збагачення жестового і словникового запасу вивченими поняттями з теми “Жестоособа”, “Займенник”.</p>
--	--	--	--

	<p>б) співвіднесення форми і значення; в) знаходження в тексті ЖО, пояснення формоутворення і значення.</p>	<p>ВАЖКИЙ* ДОВГИЙ* РОБОТА* НІ НА КОМУ НЕМА БАЖАННЯ ГУЛЯТИ*; - аналізує, співставляє, виявляє відмінне у окремих компонентах ЖО (НІХТО - ХТО, НІКОГО-КОГОСЬ, НІКОМУ - КОМУСЬ); - розуміє та тлумачує зміст приказок та прислів'їв із заперечними займенниками : <i>Мудрим ніхто не вродився, а навчився. Він би й рад косити, та нікому косу носити. Нікому не вір, то й ніхто не зрадить.</i></p>	
--	---	--	--

Українське ділове мовлення

<p>Документ - основний вид ділового тексту. Автобіографія. Резюме. Анкета. Заява. Оголошення. Доручення. Довіреність. Розписка.</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу: -розповідь-повідомлення; -пояснення в поєднанні з ілюстративним викладом навчального матеріалу (схемами речень);</p>	<p>Учень/учениця: - знає діловий стиль української мови, сфери його призначення та обслуговування; - знає і правильно використовує терміни: АВТОБІОГРАФІЯ, РЕЗЮМЕ, АНКЕТА, ЗАЯВА, ОГолошення, ДОРУЧЕННЯ, ДОВІРЕНІСТЬ, РОЗПИСКА;</p>	<p>-поглиблення знань про функціональні стилі української мови, зокрема особливості та призначення офіційно-ділового стилю, ознайомлення з поняттям норми, її типами; -ознайомлення з видами ділових паперів; -вміння дотримуватися вимог</p>
---	---	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> – ознайомлення з різними схемами речень; – перегляд, групове обговорення тематичного жестовий диктант; - обмін думками; - виконання жестових і письмових вправ “Обери правильне питання” та ін. 	<ul style="list-style-type: none"> - визначає види документів за найменуванням, походженням, призначенням та характеризує їх структурні ознаки; - визначає жанри офіційних документів; вміло використовує напівтерміни, терміни, професійну лексику, аббревіатуру; - самостійно заповнює анкету; - з допомогою вчителя пише заяву, характеристику, доручення, пояснювальну записку, розписку, тощо; - створює власні висловлювання, будує їх з урахуванням особливостей ситуації спілкування, підпорядковує висловлювання темі й основній думці, використовує вивчені засоби зв'язку між реченнями в тексті: самостійно добирає для висловлювань матеріал із власного досвіду; - знаходить і виправляє недоліки та помилки у змісті. 	<ul style="list-style-type: none"> до кожного виду ділових паперів; -розвиток абстрактного та критичного мислення; прагнення висловлюватися об'єктивно, точно, логічно, послідовно; -постійне поповнення власного словникового запасу; -використання інтернет-ресурсів для отримання нових знань; -користування різними джерелами довідкової інформації (словники, енциклопедії, онлайн- ресурси); -використання української мови як державної у діловому спілкуванні; -використання мовних зворотів, виправлення допущених помилок.
--	--	--	---

Комунікативна компетентнісна змістова лінія

Спільнота глухих в Україні та в світі

<p>Українське товариство глухих - спільнота глухих в Україні.</p> <p>Роль, діяльність обласних осередків УТОГ.</p> <p>ОНП - об'єднання нечуючих педагогів.</p> <p>Роль і діяльність ОНП у сфері освіти.</p> <p>ІД-УТОГ. Сервіс УТОГ.</p> <p>Роль УТОГа над створенням СФГУ(Спортивної Федерації Глухих України).</p> <p>Історія створення та становлення і правління ВФГ (Всесвітньої Федерації Глухих).</p>	<p>Застосування стратегій осмислення інформації за допомогою візуалізації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відеопрезентація з елементами диспуту; - обговорення ролі УЖМ у житті Глухої людини, ресурсів ЖМ, якими варто користуватися; - складання таблиці “Роль УТОГа (ОНП, ВФГ, СФГУ)...” з урахуванням функцій мови (інформаційна, комунікативна, пізнавальна та ін.); - творчі вправи: <ul style="list-style-type: none"> а) на визначення фактів про перші обласні осередки УТОГа (обмін думками); б) порівняння діяльності роботи УТОГа та ВФГ (спільне і відмінне); - вправи на 	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає, що УЖМ рідна (перша) мова Глухої людини, УМ - друга (словесна) мова, обидві мови повноцінні, мають самостійні частини мови і службові частини мови; форми мовлення, називає їх, користується зручними у повсякденному мовленні; розуміє їхню роль у спілкуванні з різними користувачами; - ознайомлюється з складом УТОГа за рівнями: Центральне Правління, обласні та територіальні організації, підприємства УВП, редакція “НАШЕ ЖИТТЯ” тощо; - володіє інформацією про створення та розвиток УТОГ, ВФГ, СФГУ та ОНП; - користується багатством УЖМ , обирає форми мовлення і експериментує з ними; - поважає себе за здатність до спілкування з іншими користувачами УЖМ; - знає про роль та діяльність ІД-УТОГ та Сервіс УТОГ; - визначає зв'язок між Сервісом УТОГ і перекладачами жестової мови зручним 	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток і систематизація нової інформації з розділів: «Українське товариство глухих-спільнота глухих в Україні», «ОНП - об'єднання нечуючих педагогів. Роль і діяльність ОНП у сфері освіти», «ІД-УТОГ», “Сервіс УТОГ”, “СФГУ - Спортивна Федерація Глухих України”, “ВФГ-Всесвітня Федерація Глухих”; - розвиток і збагачення жестового мовлення шляхом переказу тексту-зразка вчителя; - розвиток жестового мовлення, рухової моторики, візуального сприйняття про інформацію, текст, тему висловлювання монологічне та діалогічне мовлення, типи мовлення; - удосконалення і закріплення виразності рухів, чіткої образності ЖО у монологічному тексті для якісного зчитування; - удосконалення прийомів
---	--	---	--

	<p>опрацювання монологічного мовлення (розповідь-зразок вчителя) з урахуванням користувачів, форм мовлення та ін.;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вправи на створення самопрезентації про УЖМ за різними темами. 	<p>і доступним шляхом для отримання інформації;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вмiє визначати подiбне i вiдмiнне мiж особистим (учнiвським) досвiдом i досвiдом дорослих людей - носiїв жестомовної української культури, вiдображених у мультимедiйних текстах; - володiє iнформацiєю про ЖМ i СМ: знає iхнi назви; особливостi сприймання, продукування мовлення; спiльне i вiдмiнне; - використовує форми мовлення вiдповiдно до умов спiлкування; - вмiє презентувати себе за знайомими темами: “Я ЧЛЕН УТОГ”, “МIЙ* IД КАРТКА УТОГ”, (н-д “ЗНАЙОМСТВО З НОВИМ ТОВАРИШЕМ”: МЕНЕ ЗВАТИ ... Я ГЛУХА. МОЄ ЖЕСТОВЕ IМ'Я ....); - розширює свої знання про ЖО, ЖСП, ЖР на рiзних рiвнях, застосовуючи рiзноманiтнi ресурси; - рефлексує на доцiльнiсть застосування форм мовлення, виражає своє ставлення, вiдчуття, емоцiї. 	<p>використання вiзуальних, просторово-рухових вмiнь i навичок при передачi нової iнформацiї з використанням вiдеопрезентацiй, наочностi.</p>
--	---	--	---

Тексти за типами мовлення. Розбір та повторення.

<p>Роман. Новела. Поема. Думи. Ода. Лірика. Байка. Балада. Міркування. Ключові слова за жанрами мовлення: епізод, епіграф, проза, іронія, метафора, сюжет. Текст на основі візуалізації. Письмовий текст тематичного спрямування. Переклад тексту на ЖМ. Текст Гімну УТОГу.</p>	<p>Застосування стратегій систематизації, узагальнення вивчених типів (жанрів) текстів: виділення ознак, особливостей побудови, ключових понять тощо; - спостереження над певним типом (жанром) тексту (подача інформації у вступі, основній частині, заключенні); - спостереження над візуалізацією тексту наставником, як зразка для наслідування; - пояснення з використанням комп'ютерних технологій (мультимедійних презентацій, відеороликів); - бесіда; - вибір переказу тексту з урахуванням можливостей учня (детальний, стислий,</p>	<p>Учень/учениця: - знає види текстів, їхні ознаки, особливості побудови; - знає і правильно використовує терміни ТЕКСТ, ВИДИ ТЕКСТІВ, РОМАН, НОВЕЛА, ПОЕМА, ДУМИ, ОДА, ЛІРИКА, БАЙКА, БАЛАДА, ЕПІГРАФ, ПРОЗА, ІРОНІЯ, СЮЖЕТ, МЕТАФОРА, ЕПІЗОД; - вміє розповідати, описувати, міркувати, виражати думки за планом (серією сюжетних малюнків) - 8-15 ЖР; - доповнює текст за початком (серединою, кінцівкою) за допомогою вчителя; - вміє у тексті виражати свої почуття, ставлення, правильно представляти факти; - вміє подавати інформацію про події, пам'ятні дати, виражати свої емоції, застосовуючи доречні ЖО; - вміє переказувати за самостійно складеним планом, створюючи власні висловлювання; - розуміє і відтворює зміст</p>	<p>- розвиток індивідуальності, - відчуття себе повноцінним користувачем УЖМ; - розвиток вмінь спілкуватися в колективі і виражати інформацію у різних типах текстів, та різних жанрових текстів; - заохочення зацікавленості читання та переказування невеликих текстів в словесно-жестовому мовленні; - розвиток вміння відповідати на запитання за змістом баченого повідомлення (зокрема художнього тексту, відеотексту) УМ та УЖМ, - розвиток вміння описувати картини або відеоролика; - збагачення жестикуляції (словника) словника здобутими ЖО і СО; - розвиток майстерності виразного читання вірша або</p>
---	--	---	---

	<p>вибірковий);</p> <ul style="list-style-type: none"> - знаходження і виділення ключових понять у тексті, розуміння їхнього змісту; - обмін думками, обговорення; -робота з частинами тексту; -обговорення; -висловлення і обґрунтування власної думки; - вивчення напам'ять уривків тексту УЖМ і приспіву Гімну УТОГа; - диференційована, групова робота. 	<p>сприйнятого повідомлення (малюнок, відео-, мультимедійна презентація);</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає, що таке прямий і зворотній переклад і вміє перекладати різні типи тексту; - вміє самостійно складати за малюнком (предмета, явища) план опису у СМ та ЖМ ; - знає і наводить приклади образних засобів тексту (метафори, епітетів та ін.), розуміє їхню роль у тексті; - під час обговорення надає характеристику героїв поеми, роману, новели за допомогою навідних запитань УЖМ; - виразно читає думи або оду з урахуванням норм УМ і УЖМ; - бере участь у груповій дискусії тлумаченні байки або балади. 	<p>переказу в жестовому мовленні;</p> <ul style="list-style-type: none"> – корекція уваги, пам'яті шляхом засвоєння теми уроку.
Індивідуальне діалогічне мовлення			
<p>Риторика як мистецтво. Підготовка тексту для</p>	<p>Діагностика індивідуального мовлення (визначення</p>	<p>Учень/учениця: -знає основні відомості про риторичну науку й мистецтво, риторичні</p>	<p>-застосування комунікативних стратегій відповідно до мети й ситуації спілкування;</p>

<p>виступу. Презентація виступу.</p>	<p>переваг і мінусів); - експериментування з мовленням (способи самовираження у різних формах); - спостереження і обговорення почерків індивідуального мовлення; - визначення стратегій покращення (збагачення, удосконалення, виправлення помилок) індивідуального мовлення в КЖм, УЖМ, писемного), мовленнєвої поведінки.</p>	<p>вимоги до оратора; -ознайомлюється з історією виникнення риторики в античному світі та визначає причини зростання інтересу до риторики в сучасному світі; -усвідомлює роль риторики в самореалізації особистості; -вдосконалює практичні навички складати висловлювання та виголошувати їх; - розуміє значення поняття “професійний імідж” та “імідж оратора”; - вміє володіти відповідними позою, немануальним компонентом обличчя та жестами під час виступу; - використовує УМ як державної для духовного, культурного й національного самовияву, дотримання норм УЖМ та мовленнєвого етикету, що є виявом загальної культури людини.</p>	<p>- розвиток індивідуального мовлення на основі зразків жестового мовлення вчителя; - аналіз помилок, виправлення їх, запам'ятовування правильного застосування; - коригування рецептивних навичок, вмінь точно сприймати, відтворювати, аналізувати сприйняту інформацію; -прагнення та вміння уникати дискримінації інших під час спілкування, утвердження права кожного на власну думку; - удосконалення і закріплення виразності рухів, чіткої образності ЖО у віршованих текстах для якісного зчитування.</p>
--	---	---	---

Соціокультурна змістова лінія

Американська жестова мова (ASL)

<p>Повторення та поглиблення вивченого у дев'ятому класі. Запозичені та найпоширеніші жести в УЖМ із МЖМ-ASL .</p> <p>Ресурси МЖМ для здійснення ефективного сприймання для перекладу тексту.</p> <p>Вміння використання та розуміння перекладу тексту з ASL на УЖМ.</p>	<p>Застосування стратегій осмислення за допомогою візуалізації нового матеріалу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розповідь; – пояснення з елементами бесіди, демонстрацією наочності; – Вправи на уточнення семантичного значення ЖО певної тематики з ознайомленням (уточненням) ЖО у відеожестівниках; - вправи на порівняльний (кінетичний) аналіз, співставлення найпоширеніших та запозичених ЖО; - вправи на формування навичок показу, зчитування, розрізнення, повторення (дублювання); – групове обговорення з осмисленням норм і цінностей українського і європейського (світового) 	<p>Учень/учениця:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знає, що таке міжнародна жестова мова (МЖМ-ASL) як мовна система, де і чому використовується глухими користувачами; - порівнює з УЖМ, розуміє взаємозв'язок УЖМ і ASL і роль у налагодженні ефективної комунікації глухих користувачів різних країн світу; - знає дактилеми МЖА(ASL) вміє показувати, застосовує при послідовному дактилюванні; - знає сучасні жестівники, користується ними для збагачення нової інформації, уточнення ЖО; - вміє представляти власну точку зору, думку щодо МЖМ, особливостей самовираження, доцільності користування зручними ресурсами, мережевими засобами; - використовує власний мовленнєвий досвід як базу для вивчення МЖМ(ASL) та вміння перекладати текст з ASL на УЖМ; - порівнює і аналізує ЖО за компонентами; - за допомогою вчителя вивчає, 	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток і збагачення уявлень МЖМ (ASL), особливості використання; -порівняння накопиченого досвіду в УЖМ з початковими уявленнями МЖМ щодо представлення понять тематичного спрямування; - удосконалення прийомів використання візуальних, просторово-рухових вмінь і навичок при передачі точності, чіткості, доступності мовленнєвого матеріалу з метою якісного сприймання (зчитування); - формування уявлень про зручні прийоми порівняння, співставлення, аналізу ЖО; - збагачення активного жестівника (словника) учнів МЖМ(ASL); - розширення можливостей кола спілкування за рахунок вивчення МЖМ з глухими іноземними користувачами.
--	---	---	---

комунікативного контексту;
 - вправи на підбір, постановку запитань з метою встановлення значення ЖО: розуміння залежності значення ЖО від контексту (зміни інформації);
 - застосування стратегії осмислення змісту інформації, які відповідають поставленому завданню;
 – дидактичні ігри;
 – обмін думками;
 – групова, диференційована творчо-пошукова, письмова робота.

порівнює, здійснює розбір запозичених жестів в УЖМ із ASL : ПРОБЛЕМА

(дворучна конфігурація зігнута , напівхрест двома пальцями обох рук) Я

ЛЮБЛЮ ТЕБЕ (конфігурація +

великий палець), ОК (конфігурація

, (ASL- +), СТОП (дворучна

конфігурація , відображена однією долонею вертикально, другої долоні горизонтально в формі букви T),

ДЯКУЮ (конфігурація , локалізація III , від себе) , БУЛІНГ (конфігурація

 AP до конфігурації ПР);

КОДА (CODA (чуюча дитина глухих

батьків, знає ЖМ) - конфігурація , локалізація V), ГЛУХИЙ (DEAF) -

конфігурація (в УЖМ - від рота

до вуха, в АЖМ - навпаки), РЕСПЕКТ
 (дворучна конфігурація , локалізація II, від себе);
 - розуміє зміст діалогу на ASL на основі перегляду відеоролика , пробує самостійно перекладати з ASL на УЖМ, вміє інтонувати свої рольові репліки відповідним настроєм, врахуванням семантичного значення ЖО, використанням логічного наголосу, пауз, немануального компоненту;
 - веде "Мій жестівник МЖМ", поповнює новими ЖО, вчиться записувати англійськими літерами.

Рекомендована тематика для поглибленого вивчення

Українське товариство глухих - спільнота глухих в Україні. Роль, діяльність обласних осередків УТОГ. Членство в УТОГ. Історія створення УТОГ. ВФГ. СФГУ.
 Титан духу і думки - Іван Франко («Гімн», «Сікстинська мадонна», «Ой ти, дівчино, з горіха зерня», «Чого являєшся мені...», «Легенда про вічне життя»)
 Мистецтво і театр. Видатні глухі діячі культури. Театр "Райдуга". Мова і види кіномистецтва. Жанри і стилі кіно. Українське кіно. Фотомистецтво.
 Я – українець. Свідомість. Національна свідомість.
 Генетика – наука закономірності успадкування ознак та їх мінливість. Основні етапи розвитку генетики.

Джерела знань про регіони та країни світу. Сучасна політична карта світу.
 Самореалізація особистості. Формування самооцінки. Поняття життєвого самовизначення.
 Україна під час першої та другої світової війни. Початок української революції.
 Вступ до заощаджень та інвестицій. Депозит. Інвестиція. Пенсія. Соціальні виплати.
 Я і ми. Соціокультурна багатоманітність. Ефективна комунікація. Конфлікти. Стереотипи. Дискримінація. Булінг.
 Сучасні інформаційні технології та системи. Людина в інформаційному суспільстві. Навчання в Інтернеті.
 Національні інтереси України та загрози національній безпеці Воєнна доктрина України. Воєнний стан країні.
 Вплив на життєдіяльність людини надзвичайних ситуацій природного, техногенного та соціального характеру. Основні завдання цивільної оборони і особливості функціонування.
 Засоби масової інформації. Роль ЗМІ у суспільстві та житті глухої людини.
 Екологія. Проблеми екології в Україні та у світі.
 Моя побудова до профорієнтації: Чому я обрав таку професію? Я хочу стати тим, ким я мрію.
 Екскурсії: Обласні та територіальні організації УТОГ. Підприємства УТОГ. Пенсійний фонд України. Управління праці та соціального захисту населення. Банк.

Повторення

<p>Систематизація, узагальнення компетентностей, здобутих впродовж навчального року.</p>	<p>- використання наочності (відео- і мультимедійна презентація, таблиці); - робота з текстами у різних формах мовлення (дактильне, жестове природне, жестове кальковане, письмове, усне); - побудова ЖСП і ЖР з</p>	<p>Учень/учениця: - знає, що УЖМ рідна (перша) мова Глухої людини, УМ - друга мова. Обидві мови повноцінні, мають самостійні частини мови і службові частини мови; форми мовлення, називає їх, користується зручними у повсякденному мовленні; розуміє їхню роль у спілкуванні з різними користувачами;</p>	<p>- розвиток і систематизація знань з розділів: "Кінетика. Будова жесту", "Семантика", "Жестоназва", "Жестоознака", "Жесточисло", "Жестоособа", "Українське ділове мовлення", "Спільнота глухих в Україні та у світі", «Тексти за типами мовлення. Розбір та повторення»,</p>
--	--	---	--

	<p>ЖО, застосування точної жестової лексики для складання речень певними частинами мови;</p> <p>- спостереження над складними реченнями ЖО у ЖСП і ЖР;</p> <p>- вправи на уточнення семантичного значення ЖО певної тематики з ознайомленням (уточненням) ЖО у відеожестівниках;</p> <p>- вправи на тренування комунікативної взаємодії з різних тем з оперуванням мовним матеріалом;</p> <p>- вправи на конструювання діалогу за зразком;</p> <p>- вправи на складання плану діалогу;</p> <p>- вправи :</p> <p>а) на визначення фактів про мову (особливостей функціонування), висновування;</p> <p>б) визначення типових</p>	<p>- знає склад УЖМ за рівнями: значущих частин мови (кінетика, семантика, морфологія, граматики, синтаксис), комунікативного дискурсу (діалогічне, монологічне, умови спілкування), організації текстів (побудова, типи, жанри та ін.) користується багатством УЖМ (обирає форми мовлення і експериментує з ними;</p> <p>- знає дактилеми та ЖО МЖМ (ASL) певної тематики, вміє показувати та застосовувати при спілкуванні;</p> <p>- знає діловий стиль української мови, сфери його призначення та обслуговування, визначає жанри офіційних документів, вміло використовує напівтерміни, терміни, професійну лексику, аббревіатуру;</p> <p>- розширює свої знання про ЖО, ЖСП, ЖР на різних рівнях, застосовуючи різноманітні ресурси;</p> <p>- рефлексує на доцільність застосування форм мовлення, виражає своє ставлення, відчуття, емоції;</p> <p>- знає, що таке синтаксис, називає основні одиниці (ЖО, ЖСП, ЖР), які є</p>	<p>«Індивідуальне діалогічне мовлення», «Американська жестова мова»;</p> <p>- розвиток і збагачення жестового мовлення шляхом точного відтворення компонентів жесту;</p> <p>- розвиток жестового мовлення, рухової моторики, візуального сприйняття про інформацію, текст, тему висловлювання, монологічне та діалогічне мовлення, типи мовлення;</p> <p>– розвиток жестово-словесного мовлення у процесі засвоєння компетенцій Нової української школи;</p> <p>- удосконалення і закріплення виразності рухів, чіткої образності ЖО у віршованих текстах для якісного зчитування;</p> <p>- удосконалення прийомів використання візуальних, просторово-рухових вмінь і навичок при передачі точності,</p>
--	--	--	---

	<p>помилки у мультимедійних текстах УЖМ (неправильно вжита ЖО, поганий почерк та ін.);</p> <ul style="list-style-type: none"> - вправи на організацію діалогічного спілкування з урахуванням користувачів, форм мовлення та ін.; - обмін думками; - індивідуальна робота із застосування з НК; - тренувальні вправи, в т.ч і письмові, жестові диктанти, прямий і зворотній переклад різних семантичних груп ЖО; - диференційована й індивідуальна робота з формування мовленнєвих, вмінь, навичок при вивченні ЖО (СО) тематичних груп. 	<p>елементами побудови синтаксичних одиниць вищого порядку;</p> <ul style="list-style-type: none"> - за допомогою вчителя із наведенням схем складає різні типи складного речення з урахуванням ЖО і ЖСП для ЖР; - виразно читає поетичні твори з урахуванням норм УМ і УЖМ; - розуміє зміст приказок (прислів'їв, загадок), здійснює переклад (за необхідною допомогою), бере активну участь у груповому тлумаченні змісту нових СО; - розуміє ролі у діалозі, вміє інтонувати свої ролі репліки відповідним настроєм, врахуванням семантичного значення ЖО, використанням логічного наголосу, пауз; - вміє доповнювати діалог - додавати початок (кінцівку), визначити учасників, тему і мету тексту, висловлювати у репліках свої думки, почуття, враження; - веде і заповнює "Мій словничок", "Мій жестівник МЖМ", поповнює новими ЖО (СО), вчиться записувати англійські слова, правильно 	<p>чіткості, доступності мовленнєвого матеріалу з метою якісного сприймання(зчитування);</p> <ul style="list-style-type: none"> - формування уявлень про зручні прийоми порівняння, співставлення, аналізу ЖО; - збагачення жестово-словникового запасу новими поняттями.
--	---	--	---

		користується літерами.	
--	--	------------------------	--

Рекомендовані ресурси:

1. Географічний жестівник: континенти, країни, міста. С. Кульбіда, І. Чепчина та ін. Посібник. Київ: СПКТБ УТОГ. 2014. 96 с.
2. Жестівник української жестової мови: мовний словник / Кульбіда С.В., Адамюк Н.Б., Дробот О.А., Замша А.В. – Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. – 303 с. ISBN 978-966-189-637-5.
3. Іванюшева Н.В., Скурчинський В.В. (2020). Минуле і сучасне у жестовій мові: посібник. Київ: СПКТБ УТОГ. 230 с.
4. Малиновський А. (2020). Кольори тиші. Режим доступу [https:// www.facebook.com/ kolorytyshi.CO/ videos/artem-malynovskyi/415358642968018/](https://www.facebook.com/kolorytyshi.CO/videos/artem-malynovskyi/415358642968018/); <https://www.youtube.com/@ArtemMalynovskyi/featured>.
5. Українська жестова мова. Жестівник : навчальний посібник. С.Кульбіда, І.Чепчина та ін. К.: [Педагогічна думка], 2012. 206 с.
6. Український жестівник для батьків. Жестівник. С. В. Кульбіда, І. І. Чепчина, Н. В. Іванюшева, Н. Б. Адамюк. НАПН України, Ін-т спец. педагогіки, Лаб. Жестової мови, Укр. т-во глухих. К.: СПКТБ УТОГ, 2011. 380 с.
7. Словник жестових мов. Режим доступу <https://www.spreadthesign.com/uk.ua/search/>
8. Іванюшева Н.В., Зуєва Є.М. (2003). Український тематичний відеословник жестової мови: Навчально-методичний посібник. 3 частини. К.: Культурний центр УТОГ, 2003.